

INFORME SOBRE LES VIOLACIONS DELS DRETS HUMANS
**ARRAN DE LA DESTITUCIÓ DELS
GOVERNS MUNICIPALS ELECTES
AL TERRITORI KURD DE TURQUIA, 2016-17**

Özgür Güneş Öztürk

INFORME SOBRE LES VIOLACIONS
DELS DRETS HUMANS
ARRAN DE LA DESTITUCIÓ DELS
GOVERNS MUNICIPALS ELECTES
AL TERRITORI KURD DE TURQUIA, 2016-17

Özgür Güneş Öztürk

[=]

c i e m e n

centre

internacional

escarré per a les

[minories]

ètniques i les

nacions

Ajuntament de
Barcelona

Títol: Informe sobre les violacions dels drets humans arran de la destitució dels governs municipals electes al territori kurd de turquia, 2016-17

Autora: Özgür Güneş Öztürk

Centre Internacional Escarré per a les Minories Ètniques i les Nacions (CIEMEN)

Rocafort, 242 bis

08029 Barcelona. Catalunya

Tel. (+34) 93 444 38 00

Fax (+34) 93 444 38 09

ciemen@ciemen.cat

www.ciemen.cat

Transcripció de les entrevistes, realització dels mapes i les gràfiques: Baybars Külebi,
Cooperativa Col·lectivaT

Correcció lingüística: Juli Rius

ISBN: 978-84-17190-46-0

Dep. Legal: B 20707-2018

Barcelona, gener de 2018

Aquest projecte s'ha fet per encàrrec de la Direcció de Justícia Global i Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Barcelona

Maquetat i dissenyat per: Descontrol Editorial

Fotografia de portada: Mahmut Bozarslan

Reconeixement – NoComercial (by-nc): Es permet la generació d'obres derivades sempre que no se'n faci un ús comercial i es citi la font. Tampoc es pot utilitzar l'obra original amb finalitats comercials.

 **creative
commons**

INDEX

Presentació	5
Resum	7
1. Introducció.....	9
2. Exposició general del conflicte	11
3. Destitució dels governs municipals electes i el seu fonament jurídic.....	33
4. Metodologia.....	39
5. Violacions dels drets humans més habituals exercides al territori kurd arran de la destitució dels governs municipals electes.....	41
Efectes generals de la destitució dels governs municipals electes sobre la ciutadania i els drets civils.....	41
5.1 Violació del dret a la participació política	42
5.2 Violació dels drets ciutadans causada per la interrupció dels serveis municipals	43
5.3 Violació del dret al treball.....	45
5.4 Violació del dret a la llibertat de reunió i d'associació de forma pacífica.....	46
5.5 Violació del dret a l'accés als serveis públics en condicions d'igualtat	48
5.6 Violació del dret a la memòria històrica i eliminació de les identitats col·lectives.....	49
5.7 Violació del dret a l'accés als serveis municipals usant la llengua materna	50
5.8 Violació del dret a la ciutat mitjançant la creació de noves desigualtats basades en la renda	51
6. Conclusions	53
7. Bibliografia	57
8. Annexos	61
8.1 Llistat dels coalcaldes destituïts	61
8.2 Llistat dels coalcaldes detinguts.....	67
8.3 Llistat dels coalcaldes condemnats.....	68
8.4 Llistat d'informants	69
8.5 Guió de l'entrevista	71

PRESENTACIÓ

Ricard Vilaregut Sáez

Vice-president del CIEMEN

Aquest informe que tinc el plaer de poder presentar va de democràcia. Tan clar, senzill i rotund com això. De democràcia emmalaltida, malauradament, perquè aquest sistema d'organització política imperfecte però que en la seva expressió mínima hauria de garantir els drets fonamentals bàsics de totes les persones està en perill. I ho està a molts llocs, però especialment a Turquia fruit de la deriva d'un règim presidencialista i autoritari, que per moltes eleccions que guanyi, no deixa de cometre flagrants violacions de drets i llibertats que, arran del cop d'estat de l'estiu de 2016, s'han estès amb tota impunitat per les estructures polítiques i judicials turques, afectant especialment, però no només, a la població kurda.

De fet, a partir de la publicació del decret d'estat d'emergència pel Consell de Ministres de Turquia el 21 de juliol de 2016, l'ofensiva antidemocràtica de l'estat turc ha estat especialment agressiva. Les dades són molt preocupants: 94 governs municipals governats per forces polítiques kurdes van ser cessats, i 89 coalcaldes van ser detinguts. Els coalcaldes destituïts han estat acusats de complicitat amb organitzacions terroristes i de malgastar diners públics, donant suport econòmic al Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK). Que té a veure aquesta operació politicojudicial envers la població kurda si està demostrat que no hi ha hagut cap lligam ni relació entre el cop d'estat fallit i el conflicte kurd? Si realment es sospitava de finançament il·legal per part de les autoritats kurdes, perquè no s'havia actuat abans? I sobretot, quins impactes ha tingut en la vida dels ciutadans aquesta flagrant violació dels drets bàsics de representació política? L'objecte d'aquest treball de recerca doncs, és precisament esbrinar, analitzar i finalment determinar com han afectat a l'exercici dels drets de la ciutadania la destitució dels càrrecs electes del Partit de les Regions Demòcrates dels municipis del territori kurd de Turquia. En l'informe, elaborat per la sociòloga Özgür Günes Öztürk, hi trobarem diferents tipologies de viola-

cions derivades de la suspensió de la representació política a la majoria de les poblacions kurdes: violació del dret d'accés a la funció pública del país en condicions d'igualtat, violació del dret a la igualtat d'accés als serveis públics, violació del dret a la memòria històrica - eliminant les identitats col·lectives-, i finalment i no menys rellevant, violació del dret a l'accés dels ciutadans als serveis municipals usant la pròpia llengua materna. En l'informe hi trobarem també, una descripció i anàlisi contextual que ajuda a entendre raons, causes i conseqüències d'aquest episodi trist i preocupant per la democràcia en general, i la de Turquia en particular, que té a veure, i molt, amb el conflicte territorial no resolt de la nació sense estat que és el Kurdistan. Un informe doncs, que ens explica, amb rigor metodològic i conceptual, la greu situació política que s'està vivint a Turquia, amb clares i diàfanes repercussions en els drets humans bàsics que s'estan vulnerant un dia si l'altre també.

Permeteu-me per acabar, agrair el suport imprescindible de l'Ajuntament de Barcelona, i concretament del Departament de Cooperació internacional i Justícia Global per poder elaborar aquest informe. Davant la passivitat i en bona mesura, complicitat dels estats i les grans institucions de governança multinivell - UE, OTAN, ONU- en relació a les diferents violacions de l'estat Turc en matèria de drets humans que aquest informe assenyala amb claredat, l'àmbit municipal esdevé el darrer - i l'únic? - espai amb capacitat de denunciar-ho obertament, i mantenir per tant, la dignitat i els valors que conformen l'essència de la democràcia. Perquè en la defensa de la democràcia, en el seu aprofundiment i extensió qualitativa ens hi juguem tant que de fet ens ho juguem tot. Per això aquest informe no només va de Drets Humans, sinó que essencialment va de democràcia.

RESUM

El setembre de l'any 2016 l'Estat turc va iniciar una operació de destitució dels governs municipals electes del Partit de les Regions Demòcrates (BDP) al territori kurd de Turquia. Durant l'operació, 94 d'aquests governs van ser cessats, i 89 coalcaldes van ser detinguts. Els coalcaldes destituïts han estat acusats de complicitat amb organitzacions terroristes i de malgastar diners públics donant suport econòmic al Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK). En substitució dels governs electes destituïts, el govern central va assignar unes tuteles judicials, la majoria de les quals, estaven encapçalades per governadors de les diferents províncies i districtes del territori kurd. D'acord amb les declaracions del govern central aquests municipis restaran governats mitjançant tuteles judicials fins les properes eleccions municipals, previstes pel març de l'any 2019.

Aquestes operacions es van dur a terme sota l'estat d'emergència declarat pel Consell de Ministres de Turquia el 21 de juliol de 2016, arran de l'intent de cop d'estat fallit del 15 de juliol de 2016. L'estat d'emergència imposa restriccions molt dures als drets constitucionals, permet la prohibició de publicacions als mitjans de comunicació, obres de teatre i pel·lícules considerades com una amenaça a la seguretat nacional. A més a més possibilita l'acomiadament dels treballadors al marge dels convenis laborals vigents. Aquest context de destitucions dels governs electes es va articular conjuntament amb la clausura dels mitjans de comunicació kurds, de les organitzacions de la societat civil kurda i el cessament de milers de funcionaris que treballaven al territori kurd. Com a conseqüència de tot això, la vida de gairebé sis milions de ciutadans de Turquia, la majoria kurds, es va veure plenament afectada.

D'acord amb aquest context, l'objectiu d'aquest treball de recerca és esbrinar com han afectat a l'exercici dels drets de la ciutadania les operacions de l'Estat turc per abolir els càrrecs electes dels municipis del territori kurd. Per assolir aquest ob-

jectiu, durant el tercer trimestre de l'any 2017, es van realitzar 41 entrevistes en profunditat amb els ciutadans d'aquests municipis i es van analitzar els testimonis recollits per indicar les violacions dels drets humans més comunes provocades per la destitució dels governs municipals electes del territori kurd de Turquia.

En aquest informe es presenta en primer lloc, un breu relat històric amb l'objectiu de donar a conèixer el clima polític i social de Turquia des del moment que va començar el conflicte kurd fins a l'actualitat. En segon lloc s'explica el procés de destitució dels governs electes, el seu fonament jurídic i els efectes generals que ha provocat sobre la ciutadania. En tercer lloc s'exposa la metodologia utilitzada, els objectius del projecte de recerca i les pautes principals pel seu desenvolupament. En quart lloc, el corpus analític de l'informe exposa vuit categories per descriure les violacions dels drets humans més comunes reportades. Finalment, es presenten les conclusions del treball de recerca.

El corpus analític de l'informe posa de relleu les múltiples violències que es produeixen al voltant dels drets dels ciutadans en aquest territori violències exercides en el marc de les corporacions municipals, les administracions més properes al ciutadà i les quals exerceixen un paper clau a l'hora de vehicular l'exercici dels drets humans i de la ciutadania, especialment en contextos conflictius relacionats amb la situació de pobles i llengües minoritzades.

Coincidint amb el relat històric del conflicte, la majoria dels testimonis afirmen que l'actual operació de destitució i substitució dels governs municipals del territori kurd, s'ha d'entendre com una fase més dins d'un conflicte que és present a la regió des de fa dècades. D'una banda, gairebé totes les persones entrevistades se senten víctimes del conflicte. D'altra banda, una gran part d'aquestes mateixes persones, reconeixen i admeten mante-

nir un posicionament clar en el conflicte. En d'altres paraules, la majoria s'hi senten implicats i no es mostren indiferents.

La percepció de la violació del dret a la participació política arran de la destitució dels càrrecs electes és la més compartida entre les persones entrevistades. La població valora la intervenció del govern central als ajuntaments del territori kurd com un acte de negació de la voluntat del poble kurd per part de l'Estat turc i la majoria interpreta aquest fet com una restricció a l'enfortiment de les formacions polítiques legals kurdes a través de l'organització municipal. En aquesta línia es situen els atacs a la llengua kurda amb el tancament de departaments que realitzaven formació en kurd i la disminució del nombre de cursos de llengua kurda. Els canvis de noms de llocs de ciutats que duïen els noms de personatges importants de la literatura kurda, o que commemoraven fets històrics que simbolitzaven la identitat kurda col·lectiva, de monuments i d'unitats de l'espai públic urbà.

A aquests fets cal afegir la constatació que el dret d'accés a la funció pública en condicions d'igualtat també ha estat vulnerat, juntament amb la violació dels drets ciutadans causada per la interrupció dels serveis municipals, la violació del dret a la memòria històrica, eliminant les identitats col·lectives, i la violació del dret a l'accés als serveis municipals usant la llengua materna. Les persones entrevistades opinen que els nous governs aprofundeixen en la idea de negació de la voluntat política dels ciutadans kurds mitjançant la eliminació dels guanys municipals aconseguits durant el període dels governs anteriors i descriuen aquests intents per part de l'Estat turc com a «esforços d'assimilació». D'altra banda s'observa que sovint, les tuteles judicials es proposen finalitzar alguns projectes d'infraestructures iniciats pels governs electes anteriors, utilitzant de forma políticament tendenciosa i propagandista la llicitació, financiació i execució d'obra pública.

De manera paral·lela, els testimonis confirmen la informació obtinguda per part de nombrosos estudis sobre la situació generalitzada de funcionaris cessats i treballadors acomiadats sota l'estat d'emergència, així com també el cessament

d'equips municipals sencers de la regió intervinguda. Creuen que s'ha produït una violació del dret al treball perquè els nous governs han acomiadat grups de treballadors i immediatament han publicant nous llocs de treball per substituir aquelles persones acomiadades amb l'objectiu d'oferir-los a les persones properes al nou govern.

La majoria de tots aquests testimonis expliquen les múltiples violències patides amb posterioritat al període en què es van produir els diferents tocs de queda i les operacions de seguretat al territori kurd i n'atribueixen la seva agressivitat i extensió a les accions violentes estatals, les quals van provocar la destrucció massiva dels districtes i municipis i els desplaçaments forçosos i la pèrdua de les llars d'una part important de la població. La violació del dret a la ciutat mitjançant la creació de noves discriminacions basades en les desigualtats segons la renda, o la violació del dret a la llibertat de reunió i d'associació de forma pacífica, són alguns dels exemples d'aquestes violències conseqüència de les intervencions prèvies. Els testimonis, d'una banda, creuen que el context actual d'estat d'emergència a nivell nacional i les difícils condicions regionals, els limiten molt alhora de reivindicar els seus drets i llibertats civils suprimides. D'altra banda, sostenen que al territori kurd els ajuntaments eren les úniques institucions que representaven la seva voluntat política, i per tant, eren particularment importants pel que fa a l'exercici del seu dret a la participació política. En les condicions actuals la majoria de les persones entrevistades no veuen tan accessibles els ajuntaments governats mitjançant les tuteles judicials, ni es troben tan còmodes ni confiats a l'hora de presentar les seves demandes i queixes.

1. INTRODUCCIÓ

Un govern municipal és bàsicament un organisme que vetlla per proporcionar els béns i serveis públics que són d'interès col·lectiu i als quals tenen dret d'accés totes les persones que viuen en una ciutat o en una vila. La governança municipal és un tema d'actualitat sobretot per la seva articulació amb els debats relacionats amb la democràcia directa, la participació ciutadana i la descentralització del poder. Els governs municipals tenen diverses i variades funcions, però la més destacada és la de permetre l'exercici dels drets bàsics de les persones i poder elegir el seu propi govern, amb la principal finalitat de satisfer les seves necessitats dins del marc de la seva localitat. Els veïns i les veïnes d'un municipi esperen que els governs locals electes compleixin el seu compromís d'una manera efectiva, i aquest compromís moltes vegades supera la simple divisió de funcions entre el govern local i el govern central. Sobretot perquè s'espera dels governs municipals que actuïn d'acord amb els principis democràtics; és a dir, que responguin amb eficiència a les necessitats de la comunitat local en un procés democràtic en què els veïns i les veïnes en puguin formar part usant el seu dret polític de participació en els afers públics. En aquest sentit els governs municipals es consideren, amb raó, una de les eines més potents per construir una democràcia a nivell nacional. Per això és imprescindible garantir la llibertat i l'autonomia dels governs municipals, per poder assolir una societat plenament democràtica.

Turquia és un dels països amb una estructura d'Estat unitari on hi ha molts conflictes entre el govern central i els governs municipals, principalment a causa de la seva centralització administrativa i la voluntat de concentrar tots els poders administratius en mans dels funcionaris estatals. A Turquia hi ha dos tipus d'administracions locals. D'una banda hi ha les institucions governamentals locals que s'encarreguen de promoure les lleis, els estatus i les decisions del govern i d'executar les ordres del Ministeri de l'Interior a la seva regió. Segons la llei, els governadors són assignats a proposta del Ministeri de l'Interior, amb la decisió del Consell de Minis-

tres i l'aprovació del President de la República mitjançant amb un decret del Consell de Ministres. D'altra banda hi ha les administracions municipals on els seus càrrecs són elegits pels votants de la seva regió que poden ser una ciutat o un poble.

D'acord amb l'article 127 de la Carta Magna de 1982 que encara regeix a Turquia, aquestes administracions municipals són entitats públiques amb autonomia administrativa i financera. Les seves funcions, les seves competències, els seus afers financers i les seves relacions amb l'administració central es regularen per llei. Els governs locals disposen de fonts d'ingressos adequades a les seves funcions i els seus càrrecs són elegits mitjançant les eleccions municipals que es duen a terme cada cinc anys. L'article 127 també regula les següents tres competències: Les organitzacions governamentals municipals poden cooperar entre elles però aquesta cooperació només es pot dur a terme amb el permís del Consell de Ministres. L'administració central pot assignar custòdia administrativa a les administracions municipals d'acord amb els principis d'integritat dels serveis municipals, d'unitat dels serveis públics i de protecció del bé públic, amb la finalitat de satisfer les necessitats locals segons sigui necessari. En el cas que el govern local o els membres d'aquests òrgans siguin investigats o perseguits per un delictes relacionat amb les seves funcions, poden ser retirats del càrrec pel Ministre de l'Interior com a mesura provisional fins a la sentència definitiva. El govern central té competència per realitzar un control de les accions dels governs municipals relacionades amb la conveniència i amb la legalitat aplicada. L'existència de control i tutela sobre els governs municipals provoca una limitació important en la seva autonomia.

D'altra banda, la major part dels ingressos dels pressupostos dels governs municipals són de naturalesa no tributària i provenen del pressupost estatal. Tot i tenir altres ingressos fiscals provinents de taxes, subvencions i préstecs, els governs municipals tenen una certa dependència a l'hora de satisfer i cobrir totes les necessitats dels veïns i veïnes.

Aquesta dependència financera es considera una de les eines de poder i control que usa l'administració central sobre els governs municipals. Això provoca una situació de manca de correspondència entre les competències que tenen les administracions locals i els ingressos dels que disposen per fer-hi front, els quals són clarament insuficients. Aquest desequilibri es veu agreujat pel fet que Turquia és un país on hi ha grans desigualtats en la distribució de la renda entre les diferents regions. Segons dades de l'Organització de Cooperació i Desenvolupament Econòmic (OCDE), és un dels tres primers països al món on es fa una pitjor distribució de la renda a nivell regional. Les regions més perjudicades són la Regió d'Anatòlia del Sud-est, la Regió d'Anatòlia Oriental i la Regió del Mar Negre. Un dels elements que més condicionen a nivell econòmic està relacionat amb la desproporció en la inversió de despesa pública estatal a nivell nacional i a nivell municipal. L'Estat s'apropia més del 40% del Producte Interior Brut (PIB) de Turquia i transfereix menys del 13% d'aquesta riquesa als governs locals, en un país on gairebé el 80% de la població viu en zones urbanes. La manca d'autonomia de les administracions municipals unida als forts desequilibris regionals i la manca d'ingressos, fan que els governs municipals d'aquestes regions més perjudicades no disposin de mesures suficients ni efectives per complir els compromisos amb els seus votants. Una distribució més justa dels ingressos de naturalesa no tributària entre els diferents municipis, seria una de les solucions per pal·liar mínimament aquesta disparitat regional.

La gestió de l'autonomia local també està regulada mitjançant acords internacionals, en aquest sentit, Turquia és membre del Consell d'Europa des del 9 d'agost de 1949 i va ratificar la Carta Europea d'Autogovern Local¹ el 9 de desembre de 1992, la qual va entrar en vigor en territori turc l'1 d'abril 1993 amb restriccions en el compliment d'algunes de les deu clàusules establertes a la Carta. Aquestes restriccions van ser adoptades com una mesura de protecció de la Constitució turca i de la sobirania nacional. Els articles més afectats per les restriccions són els següents:

- Article 4, paràgraf 2. Les entitats locals tenen, dins l'àmbit de la Llei, llibertat plena

per exercir la seva iniciativa en tota matèria que no estigui exclosa de la seva competència o atribuïda a una altra autoritat.

- Article 4, paràgraf 6. Les entitats locals han de ser consultades, en la mesura del possible, en el moment oportú i de forma apropiada, al llarg dels processos de planificació i de decisió per a totes les qüestions que els afecten directament.
- Article 6, paràgraf 1. Sense perjudici de les disposicions més generals creades per la Llei, les entitats locals han de poder definir per si mateixes les estructures administratives internes amb les que pretenen dotar-se, a fi d'adaptar-les a les seves necessitats específiques i per tal de permetre una gestió eficaç.
- Article 9, paràgraf 3. Una part almenys dels recursos financers de les entitats locals ha de provenir d'ingressos patrimonials i de tributs locals respecte dels quals tinguin la potestat de fixar la quota o el tipus dins dels límits de la llei.

En síntesi, a Turquia la legislació, tot i incloure algunes regulacions d'acord amb els principis de la Carta Europea d'Autogovern Local, presenta deficiències importants en termes d'autonomia i governança democràtica. No podem considerar els governs municipals com una eina per construir democràcia real quan hi ha una custòdia de l'administració central. A més, la descentralització és especialment important i necessària per avançar cap a una democràcia real, sobretot en contextos com Turquia on en un mateix país existeix més d'una nació. Tenint present només la concentració territorial del poble kurd a la Regió d'Anatòlia Oriental i a la Regió d'Anatòlia del Sud-est, les regions més perjudicades per la disparitat de la distribució de la renda regional i amb la militarització del conflicte entre el poble kurd i l'Estat turc, considerem que l'autonomia dels governs municipals encara és més necessària que mai també per construir la pau. És en aquest context que aquest informe intenta exposar les violacions dels drets humans arran de la destitució dels governs municipals electes encapçalats pel Partit de les Regions Democràtiques (BDP) al territori kurd basant-se en les opinions de les persones que viuen en aquesta regió i que es veuen afectades per aquesta situació.

¹ <https://www.boe.es/buscar/doc.php?id=BOE-A-1989-4370>

2. EXPOSICIÓ GENERAL DEL CONFLICTE

El principal objectiu d'aquest primer capítol és donar a conèixer el clima polític i social a Turquia des del moment que va començar el conflicte kurd fins a l'actualitat. Creiem que és molt important explicar el context sociopolític perquè això pot proporcionar una millor comprensió dels fets i visualitzar les articulacions que hi ha entre ells, especialment totes les pràctiques de l'estat turc dirigides a destituir els càrrecs electes dels municipis del territori kurd.

Els orígens del conflicte entre l'Estat turc i el poble kurd es situen a la primera meitat del segle XIX, gairebé cent anys abans de la creació de la República Turca, l'any 1923. Cal destacar que la forma en què s'ha anat manifestant aquest conflicte al llarg del temps fa que la seva visualització sigui totalment diferent en el context d'un estat modern com l'actual i en un context històric anterior d'època imperial. La militarització del conflicte, durant l'època de la República Turca, comença amb un primer assalt del PKK (Partiya Karkeren Kurdistan, Partit dels Treballadors del Kurdistan, fundat l'any 1978 i liderat per Abdullah Öcalan) el 15 d'agost de 1984 al municipi d'Eruh, sud-est de Turquia. Amb aquest primer atac, el PKK va iniciar una lluita armada contra l'Estat turc que encara perdura actualment. Durant el primer període d'aquesta guerra (entre els anys 1984 i 1999) més de 37.000 persones van perdre la vida. D'aquestes víctimes, 5.000 eren civils. D'altra banda, 1.779 pobles i 6.153 assentaments van ser destruïts parcial o completament. Com a conseqüència d'això gairebé tres milions de persones van ser forçades a abandonar les seves llars i desenes de milers de persones van ser detingudes².

La captura d'Abdullah Öcalan el 15 de febrer de 1999 i el seu empresonament poden ser considerats com els successos més importants que van tancar aquest període. Fou un esdeveniment molt important pel moviment d'alliberament del poble kurd. Va suposar l'inici del primer cessament del foc de forma unilateral per part del PKK (des de setembre de 1999 a juny de 2004) i també va ser clau per millorar les relacions entre l'Estat turc i l'Estat de Síria. El govern de Hafez al-Àssad va aturar el seu suport al PKK després de signar el Protocol d'Adana (20 d'octubre de 1998) i aquell mateix any va expulsar Öcalan de Síria. A partir d'aquests anys el conflicte comença a manifestar-se dins l'àmbit de la política legal, amb discursos i finalitats diferents a l'època anterior. Tot i que polititzar el conflicte mitjançant un partit polític no va ser una proposta nova dins del moviment, podem afirmar que aquesta opció va guanyar molt més pes a partir de finals dels anys 90. El Partit de la Democràcia del Poble (HADEP, fundat l'any 1994) va ser un dels primers partits del Moviment de la Societat Democràtica (DTH) que es va presentar per primera cop a les eleccions legislatives a Turquia l'any 1995³ i posteriorment a les de l'any 1999⁴. Malgrat obtenir més d'un milió de vots, en ambdues ocasions es va quedar sense representació a causa del llindar mínim electoral per obtenir representació parlamentària que a Turquia es situa en el 10%.

Els inicis del segle XXI, segon període del conflicte

La primera dècada del segle XXI l'hem considerat com un segon període del conflicte. A partir de l'inici del nou segle, Turquia va començar

2 Com explica l'historiador i politòleg Hamit Bozarslan, malgrat no disposar d'un únic informe que confirmi aquestes dades, hi ha centenars d'informes publicats per part d'organitzacions de drets humans internacionals, kurds, turcs, investigadors independents i també membres del Parlament turc que ofereixen dades àmplies sobre aquestes violacions. Bozarslan, H. (2001). Human rights and the Kurdish issue in Turkey: 1984–1999. *Human Rights Review*, 3(1), 45–54.

3 Resultats de les eleccions on l'HADEP obtingué més del 50% dels vots a Hakkari i el 56% a Diyarbakır però només arribà al 4,17% arreu del país i no va obtenir representació degut al llindar electoral.

4 Es quedà sense representació, amb un total de 1.482.196 vots (4,74% dels vots).

a viure canvis rellevants a nivell polític, i també canvis relacionats amb la formació social. Aquesta transformació no seria explicable sense situar Turquia com un país dins l'àmbit geopolític de l'Orient Mitjà on els canvis en els equilibris polítics han estat molt pertorbadors i han provocat situacions deplorables per les persones que viuen a la regió. Sense allunyar-nos de l'objectiu modest d'aquest repàs general cal assenyalar alguns esdeveniments d'aquest període externs al conflicte i els quals creiem que van ser determinants per la situació actual.

Els atemptats terroristes de l'11 de setembre de 2001 (11-S) realitzats per al-Qaeda a Nova York, van marcar l'inici d'aquesta dècada de conflictes bèl·lics a l'Orient Mitjà. Després dels atacs de l'11-S, els Estats Units van emprar la doctrina Bush per fixar la política del país en la lluita contra el terrorisme la qual va ser usada com a justificació per la invasió de l'Afganistan (iniciada el 7 d'octubre de 2001). Segons aquesta doctrina els Estats Units tenien dret a considerar com a terroristes els països que donessin suport a organitzacions terroristes. Les forces dels Estats Units i del Regne Unit es van dirigir contra les bases d'al-Qaeda, protegides pel règim talibà. És important recordar que tant el règim talibà com altres formacions de l'Islam polític, siguin «moderats» o no, van ser els principals aliats d'Occident per frenar el comunisme o qualsevol moviment popular a favor de les llibertats i la democràcia arreu de l'Orient Mitjà posterior a la Guerra Freda (Azeri, 2016). Els Talibans, el règim islàmic de l'Iran, l'Estat Islàmic i també l'islam polític moderat de l'AKP (El Partit de la Justícia i el Desenvolupament) són formacions que pretenen aturar els moviments revolucionaris i populars.

La guerra d'Afganistan i posteriorment la invasió d'Iraq (iniciada el 19 de març de 2003) a més de destruir la vida dels pobles d'aquests països també va proporcionar als governs despòtics una eina discursiva basada en l'argument de la proximitat de l'amenaça terrorista, la qual té com a objectiu legitimar totes les violències contra els drets humans amb l'objectiu de combatre el «terrorisme» (Falk, 2008; Türközü, 2013). La interpretació intencionada dels termes «terrorista» i «terrorisme» també és omnipresent en la majoria dels discursos

de l'Estat turc cada vegada que aquest expressa els seus arguments contra els càrrecs polítics dels partits prokurds, contra els activistes pels drets humans, periodistes, acadèmics, etc.

La Guerra d'Iraq va tenir una altra conseqüència molt important per l'Estat turc i també pel poble kurd que fou el sorgiment d'un territori autònom kurd, com a entitat política dins la República d'Iraq i reconegut internacionalment. Això era un temor polític de l'Estat turc tenint en compte la presència del PKK a les muntanyes Qandil, al nord de l'Iraq. Després de la invasió de l'Iraq, l'any 2003, aquesta qüestió es va internacionalitzar molt més i va ser més difícil de controlar per part de l'Estat turc. Finalment, quan els Estats Units van transferir l'administració del Kurdistan Iraquià al líder del Partit Democràtic del Kurdistan (KDP, fundat a l'any 1946), Masud Barzani, l'Estat turc va patir una gran frustració política (Türközü, 2013; Saraçoğlu, 2014). A partir d'aquest canvi, l'Estat turc va haver de reconèixer el Kurdistan Iraquià com a autoritat política i com un actor més en les relacions internacionals de l'Orient Mitjà. D'altra banda, la probabilitat de que l'autonomia kurda d'Iraq esdevingués un estat independent kurd, va canviar definitivament com i on es situava el conflicte entre el poble kurd i l'Estat turc. Actualment, qualsevol anàlisi d'aquest conflicte que no tingui en compte les fronteres més enllà de Turquia, pot ser considerada totalment desfasada.

Pel que fa als factors interns, el triomf electoral de l'AKP en les eleccions del 3 de novembre de 2002⁵ va marcar l'inici d'un nou període a Turquia. L'AKP es va fundar a l'any 2001, poc abans de les eleccions del 2002, i els seus principals militants fundadors provenen del Partit de la Virtut (Fazilet Partisi) que també va ser un partit fundat com a substitut d'un altre partit de l'Islam polític (Refah Partisi, El Partit del Benestar) quan aquest fou il·legalitzat l'any 1997, per violar el

⁵ L'AKP (El Partit de la Justícia i el Desenvolupament) va obtenir 34,29 % del vots. La participació va ser del 79,1% en aquestes eleccions. El CHP (El Partit Republicà del Poble) va entrar al parlament com a segona força amb un 19,38% dels vots. El partit prokurd d'aquesta època era el DEHAP (El Partit Popular Democràtic), El DEHAP tot i obtenir 1.960.660 vots (6,23%) va quedar fora del parlament degut a la barrera electoral del país.

principi del secularisme establert a la constitució turca. El partit predecessor dels militants fundadors de l'AKP, El Partit de la Virtut (Fazilet Partisi), també va ser il·legalitzat el 22 de juny de 2001 pel mateix motiu.

L'AKP, en el moment de la seva aparició a l'espai polític de Turquia, es va presentar com una formació diferent dels seus predecessors, molt més innovadora i independent del moviment «Milli Görüş⁶». Entre els principis fonamentals que difonia l'AKP a l'inici de la seva activitat política, hi havia el fet de definir-se com una opció viable per a l'ümme (l'umma⁷), canviant totalment el subjecte polític a qui es dirigia, contràriament a la tradició política secular del país. La finalitat d'aquest canvi de subjecte, de la nació per l'umma, era la construcció de la nació amb les referències religioses compartides. Aquest discurs es presentava com un discurs més integrador per a les minories nacionals, especialment per al poble kurd, fent referència a la identitat religiosa comuna més enllà de la identitat nacional (Saraçoğlu, 2013, 2014; Saraçoğlu&Demirkol, 2015).

Aquesta política aparentment «integradora» de l'AKP, juntament amb les seves declaracions constants i insistents afirmant la seva voluntat de solucionar el conflicte amb el poble kurd, el seu compromís amb els drets humans, la seva presentació a nivell internacional com un model d'islam bo i moderat per a tots els països de l'Orient Mitjà i finalment l'inici de les negociacions per la plena adhesió de Turquia a l'Unió Europea en les quals la solució de la qüestió kurda era una de les condicions principals; tots aquests elements van alimentar l'esperança que un dia l'AKP encapçalaria una transformació estructural i podria arribar a resoldre aquest conflicte.

6 El Moviment «Milli Görüş» (Perspectiva Nacional) és un moviment de l'Islam Polític de Turquia, amb presència en molts països. Diversos partits polítics a Turquia van ser fundats per militants d'aquest moviment, entre ells hi ha els partits il·legalitzats que hem citat a la nota anterior. L'AKP, tot i negar-ho els seus fundadors, és el cinquè partit polític d'aquest corrent.

7 L'umma és un terme àrab que fa referència al conjunt dels creients del profeta Mahoma, més enllà dels orígens ètnics i les identitats nacionals. A part de l'AKP, també hi ha altres moviments polítics de l'Orient Mitjà que van emprar aquest terme per dirigir-se al poble/als ciutadans dels països on són presents, com per exemple els Germans Musulmans.

Cal tenir en compte que la iniciativa democràtica de la qüestió kurda va entrar a l'agenda de l'Estat turc amb el govern de l'AKP. Durant els primers anys del nou segle XXI aquesta iniciativa va ser definida com un procés de diàleg i com un procés de pau. Adoptant la definició que fa l'Harun Ercan (2009), aquesta iniciativa va ser explicada com un procés de conciliació, ocultant la destrucció política, econòmica i cultural que viuen els kurds com a conseqüència de la qüestió kurda. D'altra banda, aquest procés va ser definit com un repartiment de poder polític entre el moviment kurd i l'Estat turc amb la finalitat d'institucionalitzar el poder de representació política del moviment kurd sobre el poble kurd, en lloc de suprimir-lo. Coincidim amb Ercan amb el fet que aquesta iniciativa no va ser materialitzada tal i com va proposar el govern de l'AKP. Contràriament a la voluntat manifestada, el govern de l'AKP va continuar negant l'opció del repartiment del poder, duent a terme una política de reducció de la força de representació del moviment kurd en el procés de diàleg. Mentre el govern pronunciava un discurs de solució de la qüestió kurda, continuaven vigents les operacions de detencions dels militants del partit prokurd DTP (El Partit de la Societat Democràtica) que perjudicaven l'estructura organitzativa legal que representava els kurds.

Molts investigadors consideren que durant aquest període el moviment kurd es va començar a reinventar a través d'una sèrie de transformacions que apostaven per una solució política del conflicte (Akkaya&Jongerden, 2011; Saraçoğlu, 2014). D'una banda, el líder del PKK, Abdullah Öcalan va començar a desenvolupar un nou projecte polític durant la preparació de la seva defensa jurídica. Aquest nou projecte polític es basava en el concepte de república democràtica, que posteriorment es convertirà en el concepte de confederalisme democràtic. Aquesta transformació proposava introduir noves línies ideològiques i polítiques que van suposar un gran canvi estratègic, des del plantejament basat en la lluita armada cap a la «transformació democràtica». (Akkaya&Jongerden, 2011). Aquest nou projecte, segons el moviment, proposava una nova república a Turquia realment democràtica, rebutjant les reivindicacions d'un estat independent i argumentant

que l'alliberament no es podia aconseguir a través de la construcció de l'Estat, sinó més aviat reforçant la democràcia al conjunt del país.

D'altra banda i d'acord amb aquestes noves línies ideològiques, l'estructura organitzativa legal del pensament d'alliberament del poble kurd formada, entre d'altres, per tots els actors que ocupen l'espai polític legal: partits polítics, mitjans de comunicació i entitats civils, es va concentrar en la realització de campanyes civils, reivindicant el dret a l'educació de l'idioma kurd, la defensa dels drets culturals, les demandes de reconeixement de la identitat kurda, etc. En aquest període, a diferència de la dècada anterior, els kurds van triar visibilitzar les seves demandes polítiques mitjançant els moviments massius. Així el moviment va assolir la categoria de moviment de la societat civil, el qual es va començar a mobilitzar també tant al territori kurd com a les grans metròpolis on, durant els anys 90, s'hi va desplaçar un gran nombre de gent (Ersanli, 2012; Uçarlar, 2012; Saraçoğlu, 2014).

De la mateixa manera, els partits polítics fundats durant aquest període; HADEP (de 1994 a 2003), DEHAP (de 1997 a 2005) i DTP (de 2005 a 2009) tot i que no es van poder definir com a partits polítics prokurds a causa de la prohibició constitucional de l'ús del terme, van proposar obertament defensar les demandes polítiques i culturals del poble kurd en veu alta. Justament per això, els altres actors polítics de Turquia i les autoritats els van criticar, adduint que no estaven treballant pel bé comú de Turquia (Kavak, 2012).

D'acord amb la política del moviment polític kurd que s'havia proposat treballar per la democratització de Turquia i a favor de pau, DEHAP va decidir no presentar-se a les eleccions municipals de l'any 2004 com a partit polític independent i es va sumar a la llista de la candidatura del Partit Popular Social Demòcrata (SHP). Els candidats d'aquesta aliança van guanyar les alcaldies de 64 municipis del territori kurd, entre les quals hi havia ciutats com Hakkari, Sirnak, Diyarbakır, Batman i Tunceli⁸.

El Partit de la Societat Democràtica (DTP) es va haver de presentar a les eleccions generals del 22 de juliol de 2007 amb una llista de candidats independents per poder superar l'obstacle del llindar electoral del 10%. Aquesta candidatura va guanyar 22 escons. Després de les eleccions, aquests diputats es van unir per crear el grup del DTP al parlament. Uns mesos després de les eleccions, el 30 d'octubre de 2007 es va fundar el DTK, Kongreya Civaka Demokratîk (Congrés de la Societat Democràtica) amb la finalitat d'unir totes les organitzacions de la societat civil kurdes sota un mateix paraigua. A partir de l'èxit electoral, desafiant el llindar electoral, el DTP es va incorporar íntegrament a l'agenda política de Turquia i va començar a expressar de manera més oberta el seu projecte polític d'autonomia democràtica, d'acord amb el concepte de confederalisme democràtic (Akkaya&Jongerden, 2011:155). Posteriorment, el DTK, el 14 de juliol de 2011 va declarar l'autonomia democràtica del poble kurd de forma unilateral.

El mes del març de 2009, menys de dos anys després de les eleccions generals del 2007, es van celebrar les eleccions municipals i el DTP gairebé va duplicar el nombre de municipis en els quals va encapçalar els governs dels ajuntaments; uns 96 municipis, entre ells Diyarbakır i altres set ciutats importants de la regió. Aquests resultats van suposar una forta decepció per l'AKP perquè un dels objectius importants del partit era aconseguir governar a l'Ajuntament de Diyarbakır. Però el poble de Diyarbakır va donar suport al DTP amb un 58,6% dels vots. Pocs dies després, el 14 d'abril de 2009, la Fiscalia de Diyarbakır va ordenar la detenció de 55 persones, entre les quals hi havia els vicepresidents del DTP Bayram Altun i Kamuran Yüksek; la diputada Selma Irmak i altres membres de Consell Executiu del DTP com a Mazlum Tekdag. Aquesta operació es coneix com a Operació KCK (Koma Komalên Kurdistan) (Confederalisme al Kurdistan) perquè va ser dirigida directament contra l'estructura organitzativa del moviment kurd amb un nombre total de detencions de gairebé 4.000 persones, de les quals 1.700 van ser empresonades. Els processos judicials d'aquestes persones es van iniciar dos anys després, l'any 2011. A finals de l'any 2009 un grup de guerrillers del PKK van arribar a la

⁸ Les dades s'han obtingut de la Comissió Superior Electoral de Turquia: <http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2004MahalliIdareler/belediyebsk/Belediyebsk.pdf>

frontera Habur de Turquia com a demostració del compromís del moviment amb el procés de pau. Això va provocar un atac violent d'alguns mitjans de comunicació criminalitzant aquesta iniciativa, qualificant-la com un atac contra l'honor del poble turc, i va acabar amb la detenció d'alguns d'aquests guerrillers mentre altres van tornar a les bases del PKK. A finals de 2009 es va illegalitzar el DTP (11 de desembre de 2009) a causa d'una acusació de la Fiscalia considerant que aquest partit representava una amenaça contra la unitat del país. El tribunal va considerar que hi havia vincles entre el DTP i el PKK. Com a conseqüència, els diputats Ahmet Türk i Aysel Tuğluk, copresidents del DTP, van ser condemnats a la pena d'inhabilitació durant cinc anys per exercir càrrecs polítics. Uns anys després, membres del Consell Executiu del KCK, van declarar que les detencions del KCK havien estat una de les raons del col·lapse de l'anomenat diàleg d'Oslo⁹.

El 2 de setembre de 2010, es va celebrar el referèndum per una reforma constitucional que va reforçar al primer ministre Erdogan amb un suport del 58% dels ciutadans. Erdogan i el seu partit van defensar aquest referèndum amb l'argument que enfortiria els drets civils i limitaria els privilegis militars. Es van canviar 26 articles de la Constitució turca elaborada després del cop d'Estat militar de 1980. El partit prokurd BDP (El Partit de la Pau i la Democràcia, fundat l'any 2008) va boicotejar el referèndum per manca de confiança amb la fi del govern de l'AKP.

L'inici del nou segle amb el govern de l'AKP era esperançador per determinats sectors de Turquia pels motius que hem esmentat anteriorment. D'una banda la voluntat política per solucionar la qüestió kurda, d'altra banda el procés de negociacions per l'adhesió plena de Turquia a l'Unió Europea, procés que havia generat esperança en un futur millor pel país. En canvi, considerem que aquests primers deu anys del mandat de l'AKP van aprofundir el

problema kurd enlloc de resoldre'l i el van conduir de nou cap al terreny de la violència.

L'Estat turc a més de no demostrar voluntat política per resoldre el conflicte, en termes de drets humans, tampoc va avançar cap a un model més democràtic. La incorporació de l'article 301 al codi penal turc segons el qual qui insultés explícitament Turquia i el poble turc podia ser condemnat a una pena de presó d'entre sis mesos i tres anys, els processos judicials dels intel·lectuals i periodistes als quals es va aplicar aquest article, l'assassinat de Hrant Dink (19 de gener de 2007), periodista d'origen armeni, i els bloquejos d'accés a la plataforma digital YouTube a Turquia durant el 2008 i el 2009 són fets claus per comprovar la manca d'aquesta voluntat política de resolució del problema¹⁰.

Del procés de diàleg al projecte d'unitat nacional

Després del col·lapse de les negociacions d'Oslo l'any 2011, l'Estat turc i el PKK no van reiniciar el procés de diàleg fins a l'inici de l'any 2013¹¹. Aquest nou període de negociacions es va conèixer com a Procés d'Imrali, adoptant el nom de l'illa on està situada la presó en la qual està empresonat el líder del PKK, Abdullah Öcalan. Com d'altres processos, el d'Imrali també tenia com a objectiu buscar una solució negociada al conflicte, però a diferència d'aquells, es va teixir entre l'Estat turc i el PKK, sense figures internacionals que fessin de mediadores i amb el reconeixement explícit com a actor durant les negociacions del líder del PKK, Abdullah Öcalan. El Procés d'Imrali des del seu inici va ser obert i oficial. Durant el seu

⁹ El Diàleg d'Oslo és el nom que rep el procés de negociacions entre el MIT (Organització d'Intel·ligència Nacional de Turquia) i el PKK. Tot i que no està clar quina va ser la data concreta en què s'inicià aquest procés, es considera que es va iniciar l'any 2009 i que va finalitzar el setembre del 2011 amb la transmissió d'uns enregistraments de veu durant una de les converses entre els funcionaris del MIT i membres del PKK a Oslo.

¹⁰ Per saber més detalls de l'assassinat de Hrant Dink: <https://directa.cat/homenatge-hrant-dink>

¹¹ Un dels fets més tràgics d'aquest període va ser la Massacre de Robozik (en turc; Uludere Katliamı) que va tenir lloc la nit del 28 de desembre del 2011 al municipi Uludere del Şırnak. La força aèria turca va bombardejar un grup de contrabandistes kurds. L'atac va causar la mort de 34 persones, 15 d'elles tenien menys de 18 anys. Tot i que les autoritats turques van prometre una investigació justa sobre la massacre, el cas encara es considera obert. En relació amb aquesta massacre cal recordar que, una de les accions de la tutela judicial assignada a la ciutat de Diyarbakir va ser destruir el monument dedicat a la massacre de Robozik. En relació amb aquesta massacre cal recordar que, una de les accions de la tutela judicial assignada a la ciutat de Diyarbakir va ser destruir el monument dedicat a la massacre de Robozik.

desenvolupament les autoritats governamentals i els representats d'un delegació del partit prokurd BDP (El Partit de la Pau i la Democràcia) van anar comunicant als mitjans l'evolució de les negociacions. D'una banda l'Estat exigia principalment l'abandonament de les armes i la retirada de les guerrilles de les fronteres de Turquia i d'altra banda la delegació del BDP reivindicava reformes democratitzadores i la recerca de fórmules pel retorn de les guerrilles al país per iniciar un període de reintegració a la societat.

Els primers dos anys del Procés d'Imrali no van donar resultats. Les dues parts s'acusaven mútuament de no complir els compromisos. Hi havia incerteses sobre la voluntat real de solucionar el conflicte. Finalment es va marcar l'any 2015 per a l'inici de les negociacions reals en un marc d'expectatives comú. Com a conseqüència d'aquest avanç, la trobada dels representats de les dues parts a una oficina de presidència del Palau Dolmabahçe, el 28 de febrer de 2015, va concloure amb la declaració d'un pacte de deu punts que es recorda com a «Declaració de Dolmabahçe». Entre aquests deu punts s'incloïa definir el contingut polític i la dimensió nacional i local de la solució democràtica. També es contemplava tractar aspectes socioeconòmics, protegir l'ordre públic i les llibertats durant el procés i trobar solucions legals i de seguretat per a la cultura femenina i els problemes ecològics¹², entre d'altres. Menys d'un any després, el 17 de juliol de 2015, Erdogan va declarar que no reconeixia l'acord de Dolmabahçe i va afirmar que la lluita contra el terrorisme continuaria fins que la guerrilla abandonés Turquia.

Altres amenaces al projecte d'unitat nacional de l'AKP

És important recordar tres fenòmens socials que de manera general van marcar definitivament l'estratègia de l'AKP. Un d'ells va ser la Revolta de

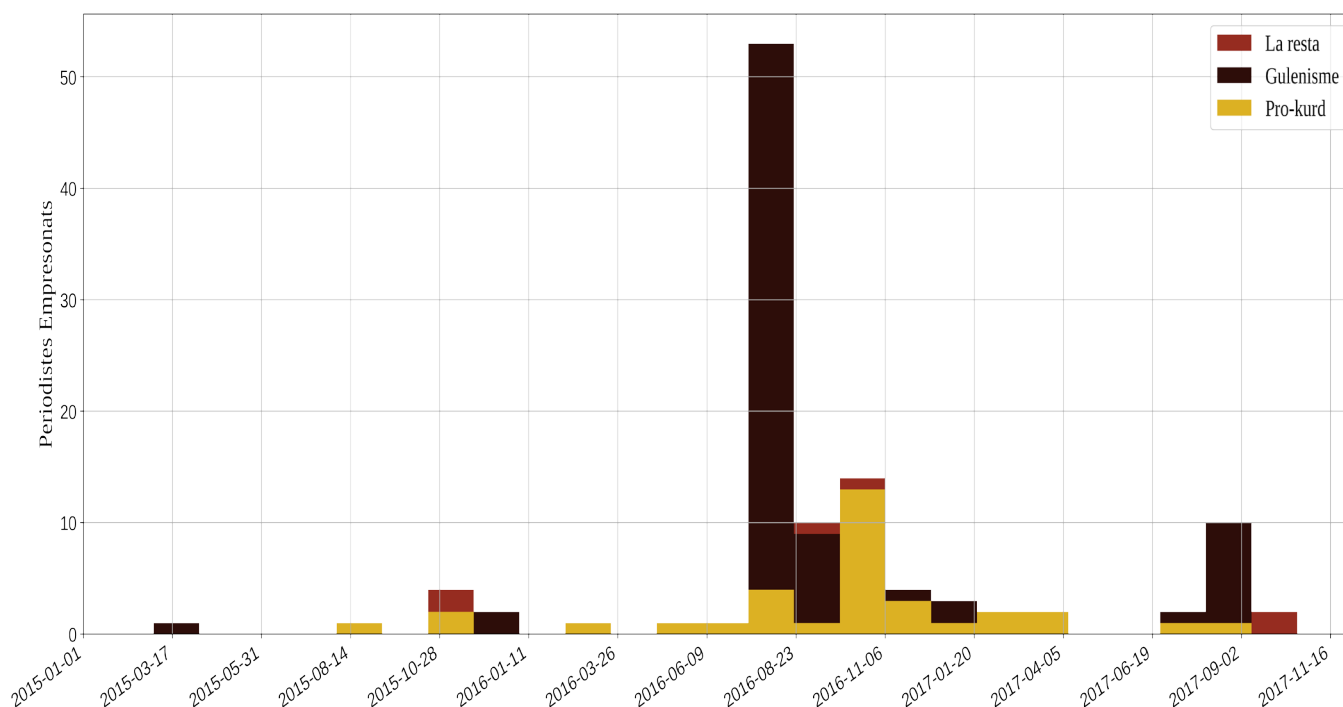
Gezi que va tenir lloc durant la primavera-estiu de l'any 2013. Gezi va ser un aixecament popular que va sacsejar sobretot els fonaments del govern islàmic polític moderat de l'AKP. La revolta Gezi va començar el 28 de maig de 2013 amb una protesta a petita escala reivindicant la conservació d'un parc enmig de la plaça de Taksim a Istanbul on es volia construir un centre comercial. Amb pocs dies, aquesta petita protesta es va convertir en un aixecament popular de grans dimensions i va començar a ser present arreu del país.

Tot i que fer una anàlisi detallada de la revolta Gezi no és la finalitat d'aquest informe és imprescindible tenir present que aquest aixecament popular va ser un aixecament contra la islamització del país i contra les polítiques neoliberals i anti-democràtiques impulsades per l'AKP. Malgrat ser un moviment popular iniciat de forma no organitzada i totalment espontani, les reivindicacions de les masses eren compartides i les protestes es dirigien contra el mandat del govern de l'AKP, el qual l'estava exercint per tercer cop consecutiu. L'AKP va prendre mesures extremadament brutals: 8 persones van perdre la vida, desenes de persones van ser greument ferides, i unes 5.000 persones van ser detingudes durant la revolta.

Durant aquest mateix període, un segon fenomen que ajuda a constatar com l'AKP estava sacsejat significativament en termes de legitimitat social i estabilitat política va ser l'escàndol de corrupció que es va destapar el desembre de 2013 en el que s'hi van veure involucrats diversos noms del govern de l'AKP. Entre les 14 persones acusades pel fiscal hi havia els fills del ministre de l'interior i el d'economia, també el director del banc públic Halkbank i l'empresari iranià Reza Zarrap. Tot i que els detinguts van ser alliberats poc temps després, aquesta operació va mostrar clarament la ruptura de la coalició entre el moviment Hizmet encapçalat per Fethullah Gülen i l'AKP. Amb poc temps es convertiria en una confrontació oberta entre les dues faccions del moviment de l'islam polític.

Finalment, el mandat d'Erdogan va ser fortament qüestionat amb un altre escàndol. El mes de gener de 2014 el fiscal de la ciutat d'Adana va rebre una denúncia anònima on s'informava que diversos camions passarien la frontera de Turquia cap a Síria

¹² L'Informe que es va publicar amb el número 25 als Quaderns de Construcció de Pau, Vilellas, A. (2015). *El diàleg de pau a Turquia i la dimensió de gènere. Aprenentatges per a una mirada transformadora dels processos de pau des d'una perspectiva feminista*, Escola de Cultura de Pau. És un treball de referència que analitza el Procés d'Imrali des d'una perspectiva de gènere. <http://escolapau.uab.es/img/qcp/PPTurquia.pdf>

Gràfic 1. Periodistes empresonats des de l'inici del 2015 fins a finals del 2017

portant armes¹³. Tot i que el fiscal va ordenar una recerca, el governador de la ciutat d'Adana no va permetre que les forces de seguretat investiguessin els camions perquè pertanyien al MIT (Organització d'Intel·ligència Nacional de Turquia). Aquest fet va destapar de nou el conflicte entre el moviment de Gülen i l'AKP. Declaracions del primer ministre Erdogan i del portaveu del govern de l'AKP, Hüseyin Çelik, van confirmar que aquesta operació era «una altra versió de l'estructura paral·lela» referint-se al moviment de Gülen. Aquest escàndol va ser filtrat al diari de l'oposició Cumhuriyet el 29 de maig de 2015 amb la publicació de les fotografies i la descripció de les característiques de les armes transferides a Síria¹⁴. 6 mesos després el cap del diari Cumhuriyet, Can Dündar i el periodista Erdem Gül, van ser detinguts per filtrar documents confidencials, per espionatge i per ser membres d'una organització terrorista¹⁵.

Pel que fa a la llibertat d'expressió i la repressió a la premsa, Turquia és un dels països que ocupa una de les posicions més baixes en el rànquing de països amb greus problemes de llibertat d'expressió, segons el Comitè per a la Protecció dels Periodistes (CPJ). Des de l'any 2015, Turquia és el país on hi ha més periodistes empresonats. L'any 2015 es va duplicar el nombre de periodistes empresonats, en comparació amb l'any anterior¹⁶. La repressió que pateix la premsa turca es va continuar incrementant i es va accelerar després del fallit cop d'estat del 15 de juliol de 2016¹⁷. Turquia va tancar l'any 2016 sent el país on hi havia més periodistes empresonats. L'any 2017¹⁸ va continuar mantenint aquesta primera posició amb un total de 72 periodistes¹⁹.

brer de 2016.

¹³ El periodista d'investigació Quique Badia Masoni va escriure sobre la relació entre l'Estat turc i l'empresa espanyola MAXAM que també va ser assenyalada per aquest escàndol: <https://medium.com/@qbadiamasoni/how-spanish-explosives-may-have-ended-up-in-jihadist-syrians-hands-c18500c7f649>

¹⁴ Es pot veure la portada del diari Cumhuriyet en aquest enllaç: http://www.gazeteler2.com/29_mayis_2015_cumhuriyet_gazetesi.html

¹⁵ Can Dündar i Erdem Gül van ser alliberats el 26 de fe-

¹⁶ Les dades s'han obtingut del Comitè per a la Protecció dels Periodistes (CPJ): <https://cpj.org/imprisoned/2015.php>

¹⁷ Les dades s'han obtingut del Comitè per a la Protecció dels Periodistes (CPJ): <https://cpj.org/imprisoned/2016.php>

¹⁸ A part dels periodistes detinguts al país, l'Estat turc també persegueix els periodistes que viuen a l'estranger. Per exemple el cas de Hamza Yalçın el qual va ser empresonat durant 56 dies al centre penitenciari de Can Brians a Barcelona, amb una ordre de recerca, captura i extradició cursada per Turquia a través de la Interpol. El seu cas va visibilitzar la repressió que pateixen els i les periodistes de Turquia aquí a Catalunya: http://ciutatrefugi.barcelona/ca/noticia/em-mordassats_569247

¹⁹ Les dades s'han obtingut del Comitè per a la Protecció dels

Segons els registres de l'acusació, 52 d'aquests periodistes són considerats membres de l'organització terrorista Gülen; 18 d'ells estan acusats de fer propaganda del PKK i la resta estan empresonats, acusats d'ajudar a una organització terrorista armada sense ser-ne membres, com és el cas de l'Ahmet Şık²⁰, periodista del diari Cumhuriyet.

En aquestes circumstàncies, l'any 2014 Turquia va viure dos processos electorals: les eleccions municipals i les presidencials, mitjançant les quals Recep Tayyip Erdogan volia perpetuar-se en un context en el qual hi havia molts interrogants al voltant del seu mandat. Els resultats de les eleccions municipals no van decepcionar l'AKP, el partit va sortir com a principal guanyador amb 45,60% dels vots al conjunt del país. A més va obtenir més vots que el partit prokurd BDP al territori kurd. Mentre el BDP va acabar les eleccions amb un 40,37% dels vots de la població del territori kurd, l'AKP va obtenir 42,53% al mateix territori. Aquests resultats de les eleccions municipals del 2014 van generar un llarg debat.

En primer lloc, es va veure que ni l'enfrontament amb el moviment Gülen, ni els escàndols de corrupció, ni les mesures violentes utilitzades pel govern per reprimir la revolta Gezi van provocar una disminució del nombre de votants de l'AKP. Per contra el partit d'Erdogan va augmentar els seus vots en comparació amb les eleccions municipals del 2009 (38,80%). Aquests resultats poden ser interpretats de diverses maneres però de forma molt general s'observa com els sectors que voten l'AKP no consideren creïbles les acusacions de corrupció contra el partit i/o les confirmen amb el seu silenci. També es va veure que la controvèrsia entre el moviment Gülen i l'AKP no va resultar un cop tan fort com s'esperava i conseqüentment l'AKP va poder demostrar la seva credibilitat per seguir governant Turquia.

En segon lloc, el partit prokurd HDP²¹ contràriament al que s'esperava, no va obtenir la majoria

dels vots d'esquerres i va quedar a prop del 2% dels vots²². L'altre partit prokurd BDP va mantenir la seva força a les províncies del territori kurd i va ser el primer partit a ciutats com Mardin, Bitlis i Agri a les quals anteriorment governava l'AKP²³. Segons aquests resultats es pot deduir que l'HDP no va aconseguir ser l'opció recolzada massivament per la gent que van omplir les places durant la revolta Gezi. Tot i que el BDP va guanyar la majoria de les alcaldies del territori kurd, els resultats de l'AKP no foren en absolut un fracàs, tenint present que va ser el segon partit més votat a les ciutats més importants com Diyarbakir i Van.

D'altra banda es van celebrar les eleccions presidencials mitjançant les quals Erdogan aspirava a convertint-se en primer president de Turquia elegit per sufragi universal i poder modificar la constitució per instaurar un règim presidencialista. El HDP²⁴ des de l'inici de la campanya elec-

Demokratik Partisi) fundat el 15 d'octubre de 2012 amb una coalició de diverses formacions polítiques i partits polítics d'esquerres de Turquia. El partit des de la seva fundació va definir-se com un partit polític de tot el país amb la finalitat de ser el representant de tots els moviments socials i totes les persones que volen una Turquia molt més democràtica. El programa del partit posa de relleu la democràcia participativa, la millora del medi ambient, el feminisme, els drets dels pobles minoritzats i els drets dels membres LGBTI. HDP es defineix com un partit prokurd amb l'objectiu de destacar el seu rol en el procés de solució del conflicte kurd.

22 HDP no es va presentar a les eleccions municipals de l'any 2014 al territori kurd i va obtenir 836,741 vots de la resta de Turquia. Les dades s'han obtingut de la Comissió Superior Electoral de Turquia: <http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2014MahalliIdareler/BelediyeBaskanligi2014.pdf>

23 El partit BDP va obtenir 1.738,372 vots (4,18%) i va guanyar en 97 municipis del territori kurd. La font de les dades és la Comissió Superior Electoral de Turquia: <http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2014MahalliIdareler/BelediyeBaskanligi2014.pdf>

24 El HDP es va fundar després de les eleccions generals turques de l'any 2011. En aquestes eleccions el HDK, El Congrés Democràtic dels Pobles (en turc: Halkların Demokratik Kongresi) format conjuntament pel BDP i gairebé 20 formacions/partits polítics d'esquerres de Turquia, es va presentar a les eleccions amb el nom de *Bloc del Treball, Democràcia i Llibertat* amb 65 candidats independents a 41 ciutats amb la finalitat de superar el llindar electoral del 10%. 36 d'aquests candidats van aconseguir entrar al parlament però poc temps després la Comissió Superior Electoral va destituir del seu càrrec Hatip Dicle i finalment es van quedar amb 35 diputats independents. El HDP es va fundar com l'aparell polític del HDK i durat aquesta 24ena legislatura del parlament turc, a l'octubre del 2013, 4 diputats independents es van inscriure com a militants del HDP, entre ells Ertugrul Kürkçü, Sebahat Tuncel, Sirri Süreyya Önder i

Periodistes (CPJ): <https://cpj.org/data/imprisoned/2017>

20 Podeu llegir el text sencer de la defensa d'Ahmet Şık sobre el cas Cumhuriyet en anglès: <https://www.evensel.net/daily/327573/ahmet-siks-defence-state-ment-on-the-cumhuriyet-case>

21 El HDP, Partit Democràtic dels Pobles (en turc: Halkların

toral es va posicionar en contra d'Erdogan usant el famós lema de «no et farem president», amb la candidatura de Selahattin Demirtas. Els altres dos partits de l'oposició, el partit socialdemòcrata i nacionalista CHP i el partit ultranacionalista MHP van optar per un candidat conjunt, Ekmeleddin Ihsanoglu. Erdogan, contràriament al que s'esperava, no va poder comptar amb tot el suport desitjat però va obtenir la majoria de vots, el 51,79%²⁵. També es va veure clarament que els partits defensors de l'estatu quo, el MHP i el CHP no tenien capacitat per fer una política d'oposició viable tot i presentar un candidat conjunt, ja que Ihsanoglu es va quedar amb el 38,44% dels vots. En canvi el candidat de l'HPD, Selahattin Demirtas va augmentar significativament els vots a favor del seu partit polític obtenint el 9,76% dels vots. Comparat amb el suport que va obtenir l'HPD a les eleccions municipals celebrades a principis del mateix any (836.741 vots), el seu resultat a les eleccions presidencials (3.958.048 vots) va ser interpretat pels opositors al règim d'Erdogan com la consolidació de l'esperança.

El conflicte transversal de Turquia: Rojava

El conflicte va començar a traspassar les fronteres de Turquia amb les protestes dels kurds pel setge de les tropes d'Estat Islàmic a la ciutat kurda de Kobane, alhora que figures com els partits HDP i BDP s'esforçaven teixint una estratègia per solucionar el conflicte kurd en l'àmbit de la política legal. Aquestes protestes, protagonitzades principalment per la població kurda, van començar la nit del dimarts 7 d'octubre del 2014, a diverses ciutats del país com Istanbul, Diyarbakir, Mardin, Batman, Adana, Muş i Bitlis i van acabar amb la mort de 50 persones i 769 persones ferides.

Entre les víctimes mortals de les protestes de Kobane hi havia agents de seguretat, i civils que, segons les declaracions del seu entorn, no havien participat a les protestes. També hi havia víctimes de les quals actualment encara no està provada la

seva participació a les protestes. Malgrat la investigació policial no es coneixen els autors d'aquests crims, es confirma doncs la gran confusió existent sobre aquest tema. Segons les dades publicades en un article del diari Hürriyet²⁶, 29 d'aquestes víctimes eren presumptes simpatitzants del Moviment de la Joventut Revolucionària Patriota, YDG-H²⁷ i 7 d'aquestes eren presumptes seguidors de Hüda-Par, un partit d'ideologia islàmica radical amb presència al territori kurd.

Els grups que protestaven acusaven el govern d'Ankara de passivitat per part de les forces militars de Turquia davant l'avanç de l'Estat Islàmic cap a la ciutat de Kobane, i reivindicaven la protecció de la ciutat. La major part dels habitants de Kobane són kurds i és una de les ciutats més importants tant pel projecte polític dels kurds de Síria com per aturar l'avanç del grup jihadista d'EI a Síria. Tot i que el president Recep Tayyip Erdogan hagi reconegut que la ciutat va estar a punt de caure i que hauria fet falta una operació terrestre per protegir els habitants de Kobane, Turquia no es va posicionar clarament per defensar-los²⁸. A partir del setge i les protestes de Kobane, el conflicte entre el poble kurd i l'Estat turc va entrar en una nova fase. D'una banda, l'immobilisme de l'Estat turc va intensificar fortament la fractura existent entre el poble kurd, l'Estat turc i la resta dels pobles de Turquia. El govern d'Erdogan va deixar escapar una oportunitat de reconciliació amb els kurds rebutjant ajudar a Kobane. Aquest fet també pot haver estat el detonant de les decla-

Levent Tüzel, d'aquesta manera HDP va guanyar presència al parlament.

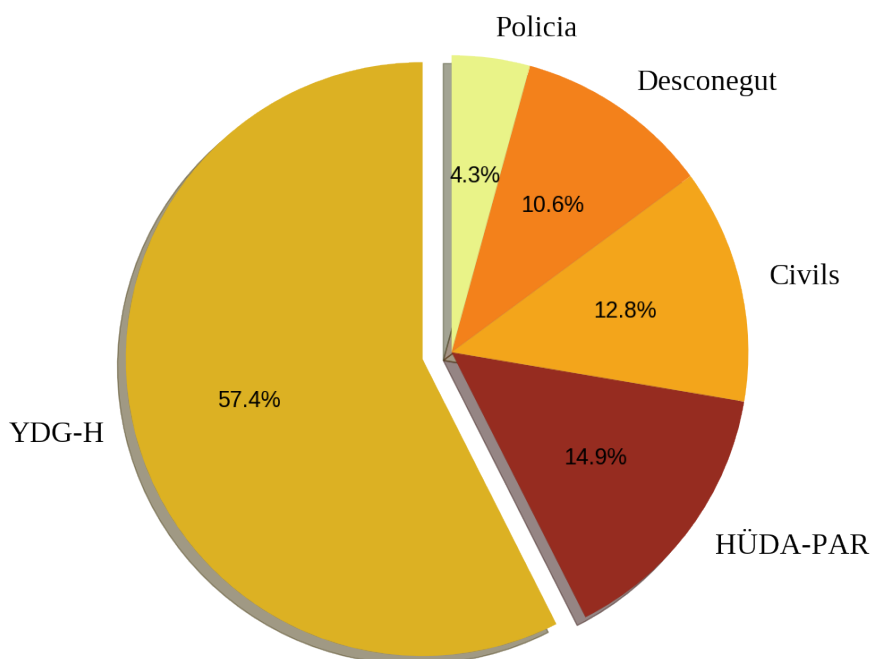
25 Les dades han estat obtingudes de la Comissió Superior Electoral de Turquia: http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2014CB/2014CB-Kesin-416_d_Genel.pdf

26 L'article d'Ali Dağlar es va publicar al diari Hürriyet el 6 de novembre de 2014: <http://www.hurriyet.com.tr/6-7-ekim-in-aci-bilancosu-50-olu-27525777> Aquestes dades també van ser usades per part de Ertuğrul Kürkçü, el diputat del HDP, mitjançant un tuit, el 21 de novembre de 2014: <https://twitter.com/ekurkcui/status/535755229187149824> <https://es.scribd.com/doc/247725462/Kobane-protestolarında-oldurulenler-ve-oldurenlere-iliskin-iddialar>

27 YDG-H El Moviment de la Joventut Revolucionària Patriota (en kurd: Tevgera Ciwanên Welatparêz Yên Şoreşger, en turc: Yurtsever Devrimci Gençlik Hareketi) és reconegut com una organització juvenil urbana del Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK).

28 El partit prokurd HDP va declarar una crida d'acció d'emergència per a Kobane. La declaració titulada «Convocatòria d'acció d'emergència dels nostres pobles», convidava a sortir als carrers a tots els pobles per protestar pel setge de Kobane i demanava resistència indefinida fins que acabés el setge. Aquesta declaració serà un del motius de la imputació per part del Fiscal general de la ciutat de Diyarbakir al juliol 2015. de Selahattin Demirtas, copresident del HDP.

racions d'autonomia que es van produir pocs mesos després de les protestes de Kobane en diversos municipis del territori kurd de Turquia.

Gràfic circular 2: Distribució de les víctimes mortals durant les protestes de Kobane²⁹.

D'altra banda, la reconquesta de la ciutat per part de les Unitats de Protecció Popular, YPG (Yekîneyên Parastina Gel) després de resistir durant quatre mesos el setge d'EI, a nivell internacional va evidenciar que la formació política Rojava (Federaliya Demokratîk a Bakûrê Sûriyê) i les seves forces armades (YPG) s'estaven erigint en actors importants en les relacions a la zona de l'Orient Mitjà i això, sens dubte, va tenir importants conseqüències sobre les polítiques repressives de l'Estat turc contra el poble kurd de Turquia, les quals es van incrementar tenint en compte que la formació de Rojava comparteix les idees d'Abdullah Öcalan sobre la possibilitat de crear una democràcia sense estat³⁰.

La campanya electoral per les eleccions parlamentàries del 2015 va començar en aquestes condicions de fractura social i política. Durant les setmanes prèvies a les eleccions les seus del HDP

van ser objecte de centenars d'atacs, en tres ocasions van patir atemptats amb bombes que van causar diversos ferits³¹. Mentre les enquestes electorals indicaven que el HDP superaria el llindar electoral i entraria al parlament amb un 12% dels vots aproximadament, per a l'AKP pronosticaven la pèrdua de la majoria absoluta i d'aquesta manera restaria obligat a fer coalició amb el MHP o el CHP. A part del simulacre electoral, principalment els seguidors del partit socialdemòcrata i nacionalista del CHP creien que si arribava a passar això, el HDP podria

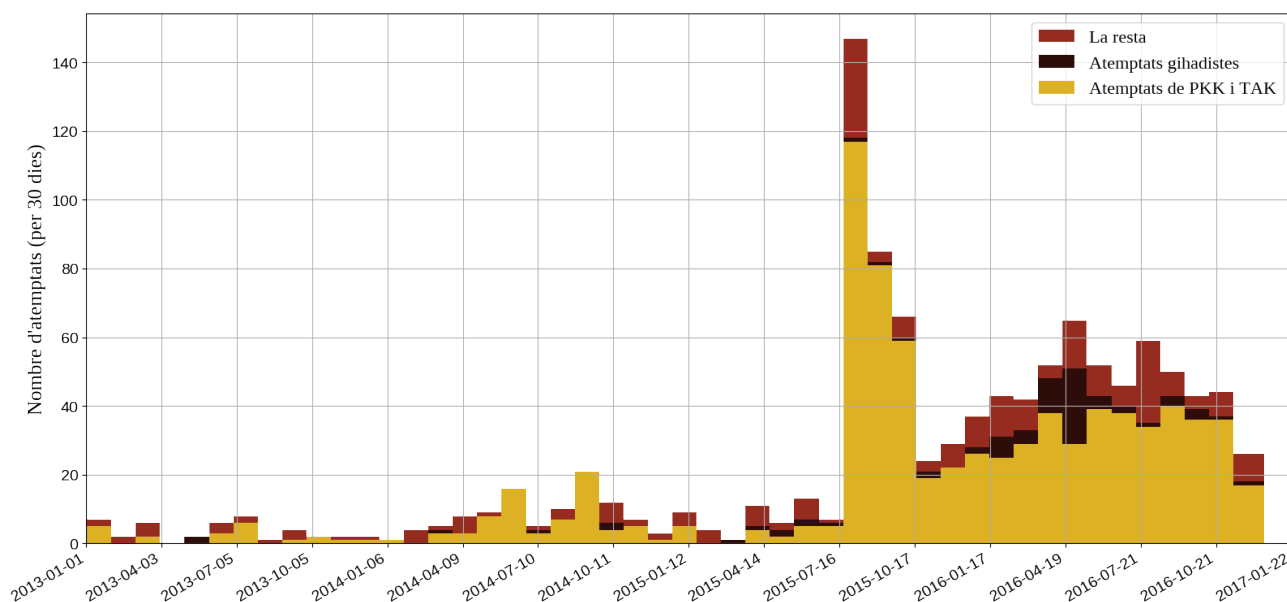
pactar amb l'AKP amb la finalitat d'aconseguir més autonomia al territori kurd, deixant de banda la islamització del país. Cal tenir en compte que aquesta desconfiança dels sectors seculars nacionalistes va frenar l'ascens del HDP en els últims anys anteriors al fallit cop d'estat entre els socialdemòcrates.

Dos dies abans de les eleccions del 2015, el 5 de juny, van explotar dues bombes durant el míting electoral del HDP a Diyarbakir en què s'havien reunit més de 100.000 persones. L'atemptat va posar fi a la vida de 5 persones i va causar més de 400 ferits. Després de l'atemptat, el copresident del HDP, Selahattin Demirtas va assegurar que no hi havia cap partit que es pogués considerar enemic del HDP i va fer una crida a la calma demanant que no es respongués a les provocacions. L'endemà va ser detingut un dels agressors i es va descobrir que aquests eren membres d'Estat Islàmic. Després de l'aparició de noves imatges de l'atemptat, el HDP va presentar una moció al

²⁹ Aquest gràfic circular s'ha preparat utilitzant les dades que apareixen al mateix article del periodista Ali Dağlar: <http://www.hurriyet.com.tr/6-7-ekim-in-aci-bilancosu-50-olu-27525777>.

³⁰ La idea del Confederalisme Democràtic al Kurdistan va aparèixer per primera vegada al llibre *Bir Halkı Savunmak* (en turc) "Defensar un poble", de l'any 2004.

³¹ A part dels atacs contra les seus del HDP, algunes seus de l'AKP i també del CHP van patir d'atacs, tot i que en menor quantitat i com a conseqüència de la polarització de la societat en aquests últims anys.

Gràfic 3. Nombre d'atemptats entre els anys 2013 i 2017

parlament, acusant el govern de l'AKP, de deficiències en la seguretat i la protecció de l'acte.

Els resultats de les eleccions del 7 de juny de 2015 van confirmar les previsions realitzades a partir de les enquestes electorals³². L'AKP va perdre la majoria absoluta obtenint 40,87%³³ dels vots mentre que el HDP va superar el llindar electoral amb un 13,12% dels vots i va sortir victoriós entrant al parlament amb 80 diputats. El partit ultranacionalista MHP va ser l'altre partit que va augmentar els seus vots, consolidant-se amb 80 escons. El partit socialdemòcrata i nacionalista CHP va ser el segon partit més votat després de l'AKP gràcies als vots dels seus seguidors més fidels de la costa mediterrània de l'Egeu. La victòria del HDP va ser una esperança clara per a les esquerres de Turquia. A més d'aconseguir resultats esperançadors a diferents metròpolis de Turquia el HDP va captar vots a municipis en els quals els votants mai s'havien posicionat a favor d'un partit prokurd, com per exemple en els casos de Bursa, Manisa i Yalova. En qualsevol cas, aquests resultats van evidenciar de nou la forta polarització del país i

des de bon principi van posar damunt la taula la dificultat de formar govern. Les negociacions de l'AKP amb el CHP, el segon partit més votat, no van donar resultats. L'AKP va iniciar reunions amb el MHP però tampoc hi ha haver acord. El partit ultranacionalista reclamava la interrupció del procés de diàleg amb el PKK i s'oposava a la presidència de Recep Tayyip Erdogan. Atès que el HDP i l'AKP no eren bons candidats per a una coalició, el president Erdogan va convocar noves eleccions peldia 23 d'agost³⁴.

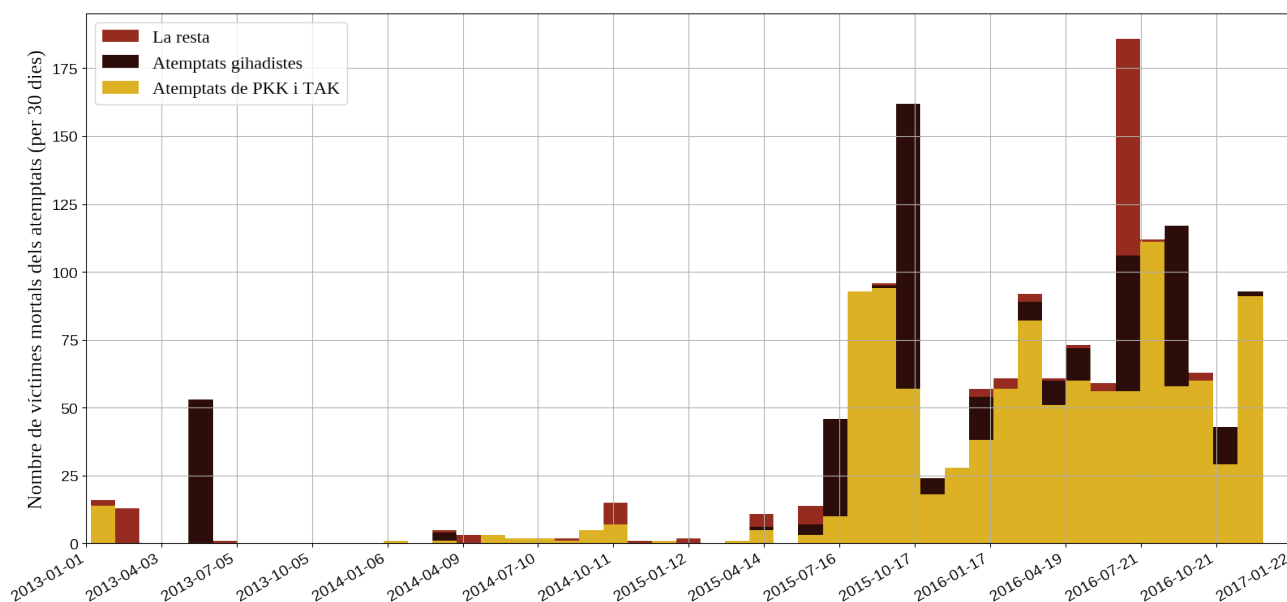
Mentrestant continuaven les negociacions per part de l'AKP per formar un nou govern, Turquia va viure una onada de violència bastant incontrolable. En primer lloc el PKK/KCK va finalitzar l'alto el foc el dia 11 de juliol, i posteriorment Erdogan va declarar que no reconeixia de cap manera l'acord de Dolmabahçe en el qual es plantejaven les condicions per posar fi a la lluita armada i al conflicte kurd. Pocs dies després, el 20 de juliol de 2015, van esclatar diverses bombes al municipi de Suruç causant la mort de 32 persones i més de 100 persones ferides³⁵. Les víctimes eren membres de la Federació d'Associacions de les

32 Les dades han estat obtingudes de la Comissió Superior Electoral de Turquia: <http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Milletvekili/7Haziran2015/KesinSecimSonuclari/ResmGazete/D.pdf>

33 En aquestes eleccions l'AKP va perdre el suport de gairebé el 9% dels votants en comparació amb els resultats de les eleccions anteriors del 2011: <http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2011MilletvekiliSecimi/gumrukdahil/gumrukdahil.pdf>

34 En aquest mateix període, el 29 de juliol de 2015, els 80 diputats del HDP van presentar una sol·licitud perquè les seves respectives immunitats parlamentàries fossin anul·lades amb l'objectiu de demostrar la seva dignitat política i mostrar el seu rebuig a les acusacions que els atribuïen el seu suport al terror.

35 L'atemptat de Suruç va ser reivindicat per Estat Islàmic.

Gràfic 4. Nombre de víctimes mortals dels atemptats entre els anys 2013 i 2017

Joventuts Socialistes (Sosyalist Gençlik Derneği Federasyonu, SGDF) i s'havien reunit al Centre Cultural Amara de Suruç per partir cap a Kobane amb l'objectiu d'ajudar a la reconstrucció de la ciutat síria. Posteriorment, El PKK va reivindicar l'assassinat de dos policies a la ciutat de Sanliurfa com a venjança per l'atemptat de Suruç.

Després de l'atemptat de Suruç es va desencadenar una greu escala de violència arreu del país. Mentre l'exèrcit turc bombardejava els camps del PKK a l'Iraq, els atacs del PKK es van intensificar des de la fi de l'alto el foc, fins a principis del mes d'octubre³⁶. Mentre es reiniciava l'enfrontament armat entre el PKK i l'exèrcit turc, el conflicte es va començar a estendre als municipis del territori

kurd iniciant-se amb diversos incidents armats a la província de Şırnak, a finals del mes de juliol de 2015. En aquestes circumstàncies, tres setmanes abans de les noves eleccions, el 10 d'octubre de 2015, Estat Islàmic va fer un nou atemptat on van morir 109 persones i hi va haver 246 ferits³⁷. L'atemptat va ocórrer durant el míting organitzat per les principals unions sindicals del país i convocat amb la finalitat de fer un crit col·lectiu a favor de la pau davant l'onada de violència present al país des de les eleccions generals del juny.

La informació que ens mostra el gràfic número 3 demostra clarament que el període en el qual hi va haver menys atemptats fou entre l'any 2013, moment en el qual es van reiniciar les negociacions amb el PKK, durant el Procés d'Imrali, fins el juliol de 2015 quan el PKK/KCK van finalitzar l'alto el foc. Aquesta situació propícia per dialogar sobre la construcció de pau va canviar violentament a partir de l'estiu 2015. En un període de 2 anys (2015 i 2016), a part dels atemptats contra els agents de seguretat, també es van produir diversos atemptats dirigits directament contra la població civil. Aquestes circumstàncies de violència ininterrompuda es van intensificar amb l'inici

³⁶ En un període de dues setmanes el PKK va dur a terme tres atacs contra l'exèrcit turc i la policia que van posar fi a la vida de 38 agents de seguretat. L'atac de Siirt es va produir el 19 d'agost de 2015 i va ser el primer després de la fi de l'alto el foc del PKK. Després de l'atac de Siirt, el PKK va fer explotar uns artefactes explosius situats a la carretera Dağlica-Yüksekova, on l'exèrcit turc duia a terme una operació. Com a conseqüència d'aquest atac, 16 soldats van perdre la vida. L'atac d'Iğdır es va produir durant el trajecte que feien els minibusos que transportaven els agents de policia cap a l'accés a la frontera de Diler i va matar 13 agents de policia. Després d'aquests tres atacs, produïts un rere l'altre, va esclatar una onada d'atacs i agressions anti-kurds, particularment contra les seus del partit prokurd HDP i també a la seu del diari Hürriyet. Aquests atacs es van produir la nit del 8 al 9 de setembre. El diputat del HDP Ertugrul Kürkçü, va anomenar la nit de 8 de setembre *la nit dels vidres trencats d'Erdogan*, recordant el progrm dels nazis contra els jueus de l'any 1938.

³⁷ La investigació policial va confirmar que el terrorista suïcida de l'atemptat d'Ankara era germà del presumpte autor de l'atemptat de Suruç: <https://www.theguardian.com/world/2015/oct/19/ankara-suicide-bomber-was-brother-of-suspect-in-previous-attack-turkey-says>

de les operacions de seguretat, a partir del juliol 2015.

Les eleccions generals es van repetir el dia 1 de novembre enmig d'aquestes adverses condicions. El president Erdogan, que en cap moment va deixar de fer campanya pel seu partit, l'AKP, va aconsellar els ciutadans votar l'AKP per poder aconseguir la majoria absoluta, amb l'argument que era l'opció més beneficiosa per a l'estabilitat de la nació. La participació va ser gairebé idèntica a la de les eleccions anteriors i l'AKP va recuperar la majoria absoluta, augmentant els seus vots quasi bé un 9% en menys de quatre mesos³⁸. Tot i que l'AKP va augmentar els seus escons de 258 a 317 no va arribar a comptar amb la majoria qualificada de 330 escons per aconseguir un dels seus objectius principals: reformar la constitució i ampliar el poder del president. Davant d'això, el HDP, el qual no havia fet campanya electoral preocupat per la possibilitat de nous atemptats, va patir un descens en el nombre d'escons i va passar de 80 a 59, però va tornar a superar el llindar electoral i va aconseguir entrar al parlament. El perdor d'aquestes eleccions va ser el partit ultranacionalista MHP, perdent la meitat dels escons que havia obtingut en les eleccions anteriors³⁹. Els resultats pel MHP tornen a posar en evidència que l'AKP va captar una part important dels vots dels sectors ultranacionalistes gràcies a la finalització del procés de pau, a les seves polítiques de guerra i als seus atacs contra l'HDP. L'historiador i polític Hamit Bozarslan, creu que des de les eleccions del 7 de juny hi ha un sector que vol fer *política com si fos la guerra*⁴⁰, considerant als kurds com l'enemic, i amb una total predisposició a la

seva destrucció, a pesar del vessament de sang que això pogués provocar al país.

Guerra urbana i gentrificació massiva al territori kurd

L'extensió del conflicte armat a les zones habitades del territori kurd va començar a finals del mes de juliol de 2015 a la província de Şırnak (en kurd: Şirnex), als municipis de Cizre (Cizîr), Idil (Hezex) i Silopi (Silopiyê). Des de la invasió de la ciutat de Kobane per part de les tropes d'Estat Islàmic, els kurds de Turquia acusaven l'Estat turc de passivitat i d'ésser aliats d'Estat Islàmic. Tot això va marcar el començament d'un nou període del conflicte. La fi del procés de pau i de l'alto el foc del PKK, els atemptats de Suruç i d'Ankara, els atemptats del PKK contra els agents de seguretat i els atacs racistes contra el HDP van ser el detonant de l'inici dels enfrontaments urbans al territori kurd de Turquia. Aquests enfrontaments es van iniciar entre les forces de seguretat, l'organització YDG-H⁴¹ i persones armades d'aquests municipis⁴² amb motiu de les declaracions d'autogovern democràtic realitzades per les diferents assemblees populars de cada ciutat, com per exemple l'Assemblea Popular de Cizre. Aquestes assemblees populars van proclamar la necessitat d'iniciar el procés de construcció de l'autogovern democràtic i el rebuig a les institucions estatals que no satisfien les reivindicacions del poble kurd. La ciutat de Şırnak va ser el primer municipi que va declarar la seva autonomia, el 10 d'agost de 2015⁴³. Posteriorment

38 Les dades s'han obtingut de la Comissió Superior Electoral de Turquia: <http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/Milletvekili/1Kasim2015/KesinSecimSonuclari/96-D.pdf>

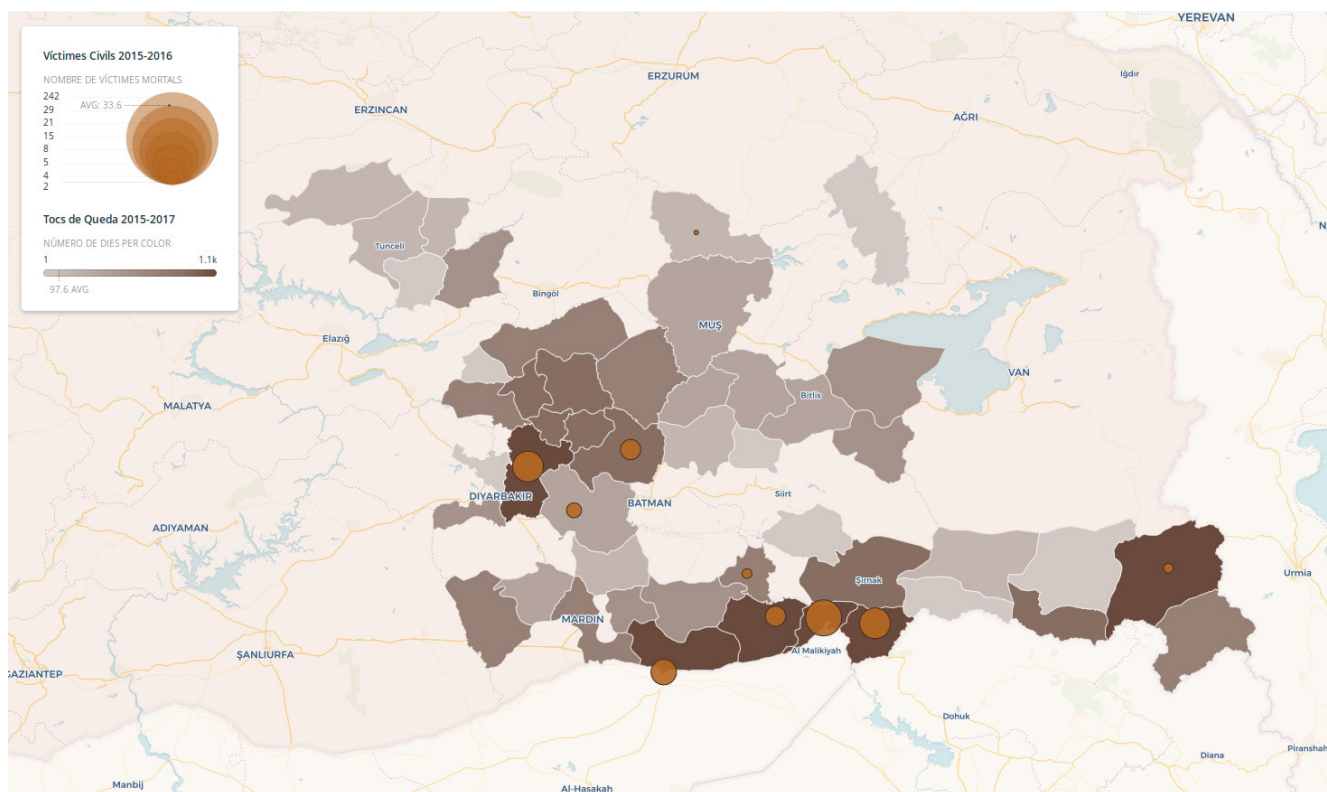
39 El descens continuat i la derrota del MHP en aquestes eleccions va provocar una ruptura interna. A pesar del lideratge d'un grup opositor dins del partit, en contra del líder Devlet Bahçeli, encapçalat per la política i militant Meral Akşener, Meral no va poder aconseguir ser presidenta del MHP. Meral Akşener finalment va fundar el Partit Bo (en turc: İyi Parti) un nou partit polític de dretes.

40 Hamit Bozarslan adopta el concepte de 'politics as war' de Giovanni Sartori per explicar l'evolució del conflicte kurd posterior a les eleccions de 7 de juny de 2015 per part d'un sector de l'estat turc. Entrevista publicada al diari setmanal armeni AGOS: <http://www.agos.com.tr/tr/yazi/13485/hamit-bozarslan-hdp-kurdistanin-turkiyeye-son-daveti>

41 El Moviment de la Joventut Revolucionària Patriota (YDG-H) és reconegut com una organització juvenil urbana del Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK). L'organització està a favor d'una autonomia regional o un estat independent per al poble kurd a l'Anatòlia del Sud-est.

42 Contràriament a les declaracions de l'Estat turc, el PKK/KCK va anunciar que fins a finals de l'any 2015 els seus guerrillers no van participar en aquests enfrontaments però sí que estaven políticament d'acord amb les reivindicacions del YDG-H i defensaven l'autodeterminació del poble kurd. En relació amb aquesta qüestió sostenim que és gairebé impossible saber la vinculació de les persones que formaven part d'aquest enfrontament armat amb les organitzacions com el PKK i l'YDH-H.

43 El president Recep Tayyip Erdogan, després de la declaració de l'Assemblea Popular de Şırnak, va afirmar que no permetria de cap manera cap altra formació estatal, excepte la de la República de Turquia. Tots aquells que realitzessin qualsevol tipus de declaracions d'autonomia tindrien la resposta més contundent possible, tant a nivell jurídic com en

Gràfic 5. Durada del toc de queda i nombre de víctimes mortals a les províncies del territori kurd

els municipis de Silopi, Cizre, Nusaybin i Idil van fer declaracions d'autonomia i amb poc temps aquestes declaracions es van estendre a la major part del territori kurd. Després dels municipis de la província de Şırnak, en alguns municipis de les ciutats d'Hakkari, Muş, Van, Ağrı, Bitlis i Diyarbakir també hi va haver declaracions d'autonomia.

Immediatament l'Estat turc va iniciar un llarg període de tocs de queda⁴⁴ al conjunt del territori kurd. Entre el 16 d'agost de 2015 i el 10 de gener de 2016, en poc menys de 5 mesos, l'Estat turc va

imposar tocs de queda a 7 províncies i a 20 municipis⁴⁵ durant 288 dies. Entre els municipis hi havia Silvan i Lice, pertanyents a la província de Diyarbakir, i també el districte històric anomenat Sur, de la ciutat de Diyarbakir, declarat patrimoni mundial per la UNESCO. Poc després de la declaració d'autonomia d'aquest districte, el 14 d'agost de 2015 es va iniciar l'enfrontament armat i diferents períodes de tocs de queda al barri. Inicialment els dies 6 i 7, 13 i 14 de setembre i també els dies 10 i 13 d'octubre. El 28 de novembre de 2015 l'assassinat durant una roda de premsa del degà del col·legi d'advocats de Diyarbakir i activista pels Drets Humans, Tahir Elçi⁴⁶, reclamant la fi de la violència al

d'altres nivells.

44 El juny de 2016, la Comissió de Venècia del Consell d'Europa va arribar a la conclusió que les decisions d'instaurar el toc de queda per part de les autoritats turques no complien els requisits legals que estableixen la Constitució de Turquia i la Convenció Europea dels Drets Humans. Recomanava a les autoritats turques que atuessin els tocs de queda en virtut de la Llei d'administració provincial, i que vetlessin perquè totes les mesures d'emergència adoptades fossin compatibles amb la legislació nacional de Turquia i amb les obligacions legals internacionals, i que es revisés el marc legal d'aquestes declaracions. Vegeu: Venice Commission, Turkey - Opinion on the Legal Framework governing Curfews, adopted by the Venice Commission at its 107th Plenary Session (Venice, 10-11 June 2016). Disponible a: [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=C-DL-AD\(2016\)010-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=C-DL-AD(2016)010-e)

45 Güneydoğu Anadolu Bölgesi Belediyeler Birliği Bölgesel Hasar Tespit Raporu. Ağustos 2015-Ocak 2016. Pag.4. (En català: Informe sobre la destrucció regional de la Unió dels municipis de la Regió Sudoriental d'Anatòlia (GABB), agost 2015-gener 2016.)

46 L'assassinat de Tahir Elçi va causar una onada d'indignació al territori kurd on es va protestar amb manifestacions massives. Era una figura cabdal en la lluita per aconseguir la fi del conflicte kurd mitjançant solucions pacífiques. Havia estat detingut en diverses ocasions i havia estat imputat per fer propaganda a favor del terrorisme del PKK. Poc temps abans de ser assassinat va ser arrestat a causa d'unes declaracions en les què afirmava que «El PKK és un moviment polític amb demandes polítiques que compta amb un suport molt seriós tot i que algunes de les seves accions tinguin

districte Sur, va ser motiu suficient per reinstaurar el toc de queda al districte, el qual encara continua a 6 barris del mateix districte: Hasırlı, Cemal Yılmaz, Cevatpaşa, Fatihpaşa i alguns carrers dels barris de Dabanoglu i Savaş.

Durant les operacions de seguretat realitzades pel govern de l'AKP en el període comprès entre el 16 d'agost de 2015 i l'1 de gener de 2018, en un total d'11 províncies i almenys 49 districtes van ser confirmats 289 dies de tocs de queda⁴⁷. Segons les dades del Centre de Documentació de la Fundació per als Drets Humans de Turquia, es van declarar tocs de queda 159 vegades a la província de **Diyarbakır**, 48 a la província de **Mardin**, 13 a la província de **Şırnak**, 23 a la província de **Hakkâri**, 14 a la província de **Bitlis**, 6 a la província de **Tunceli**, 7 a la província de **Bingöl**, 7 a la província de **Muş**, 6 a la província de **Batman**, 2 a la província de **Elazığ** i 4 a la província de **Siirt**. A més d'aquestes províncies, des d'aquell mateix centre de documentació es van supervisar les dades relacionades amb 13 anuncis de tocs de queda a partir de l'11 d'agost de 2017 a diversos districtes i pobles de les províncies de **Bitlis** i d'**Hakkâri**. Aquestes últimes declaracions de tocs de queda són diferents de les anteriors perquè van ser anunciades per unes determinades hores del dia.

Segons l'informe del Centre de Documentació de la Fundació per als Drets Humans de Turquia⁴⁸, durant aquest període de tocs de queda i operacions de seguretat, entre el 16 d'agost de 2015 i el 16 d'agost de 2016, almenys 321 civils van perdre la vida a les regions apuntades anteriorment. 79 d'aquestes víctimes eren nens, 71 eren dones i 30 tenien més de 60 anys d'edat. Es creu que 73

d'aquestes víctimes civils van perdre la vida perquè no van ser ateses i se'ls va impedir exercir el seu dret a gaudir de l'atenció sanitària. Almenys 202 d'aquestes víctimes van perdre la vida mentre estaven a les seves llars o a cobert en altres espais. 23 persones van morir a causa de l'estrès provocat pels tocs de queda. 147 persones es trobaven a les seves llars o en zones cobertes del municipi de Cizre a la província de Şırnak.

D'altra banda i segons les dades de l'Agència Anadolu (agència oficial de notícies de l'estat), de juliol de 2015 a gener de 2017, 823 oficials de seguretat i 343 civils van perdre la vida en les operacions que es van dur a terme tant dins com fora del país. En el mateix període 10.000 membres del PKK van perdre la vida o van resultar ferits greument. Segons dades de l'Associació de Drets Humans, 3.000 persones van perdre la vida entre juliol de 2015 i octubre de 2017⁴⁹.

L'últim cens de població realitzat l'any 2014, al territori objecte d'aquestes operacions hi vivien més d'un milió i mig de persones. D'una banda aquesta xifra ens dona una idea concreta sobre quantes persones es van veure afectades i d'altra banda, d'acord amb un informe d'Amnistia Internacional, tot i que es desconeix el nombre actual de persones desplaçades d'aquest territori sota el toc de queda, és molt probable que es superi el mig milió de persones⁵⁰. En aquest mateix sentit, d'acord amb la informació facilitada pel ministre de l'Interior als parlamentaris del partit AKP, més de 90.000 persones ja no viuen als municipis de Cizre, Silopi, Sur i Dargeçit sota el toc de queda, el quals només representen un 20% de la població de les zones afectades⁵¹. A més a més, segons la informació disponible, sabem que l'assistència humanitària a les

característiques terroristes»: <http://www.hurriyet.com.tr/video/tahir-elci-pkk-teror-orgutu-degildir-121148> Després de la seva mort moltes persones del seu entorn van declarar que no descartaven la possibilitat que hagués estat un assassinat planificat. El seu germà, Ahmet Elçi, va anar més enllà i va declarar que el seu germà havia estat «assassinat per l'Estat turc».

47 La informació ha estat recollida de les dades de la fitxa tècnica elaborada pel Centre de Documentació de la Fundació per als Drets Humans, de Turquia, publicada el 4 de gener de 2018: <http://en.tihv.org.tr/curfews-in-turkey-between-the-dates-16-august-2015-1-january-2018/>

48 Curfews Between August 16, 2015 – August 16, 2016 and Civilians Who Lost Their Lives. Human Right Foundation of Turkey. Publicat al 21 d'agost de 2016: <http://en.tihv.org.tr/wp-content/uploads/2016/08/16-August-2016-HRFT-Curfews-Fact-Sheet1.pdf>

49 Non-Governmental Organizations in the 2013-2015 Resolution Process. Peace Foundation Publishing. Cuma ÇİÇEK. http://barisvakfi.org/en/index.php?option=com_content&view=article&id=76:the-report-ngos-at-the-2013-2015-resolution-process-from-the-peace-foundation&catid=34:bzden-haberler&Itemid=74

50 Informe d'Amnistia Internacional: Desplaçades i Desposeïdes. El dret de tornar a casa dels habitants del districte Sur (Diyarbakır). 2016: <https://www.amnestyusa.org/reports/displaced-and-dispossessed-sur-residents-right-to-return-home/>

51 Amnesty international Briefing: Turkey: End abusive operations under indefinite curfews. Index:EUR 44/3230/2016 21 January 2016. <https://www.amnesty.nl/actueel/briefing-end-abusive-operations-indefinite-curfews-turkey>

persones desplaçades va ser molt limitada i no es va concedir permís a cap organització internacional per fer una avaluació i oferir assistència als desplaçats. Com va informar diverses vegades l'Associació de Metges de Turquia, l'assistència que oferia el govern prioritzava abans la realització d'un registre criminal que proporcionar assistència a les víctimes de la situació.

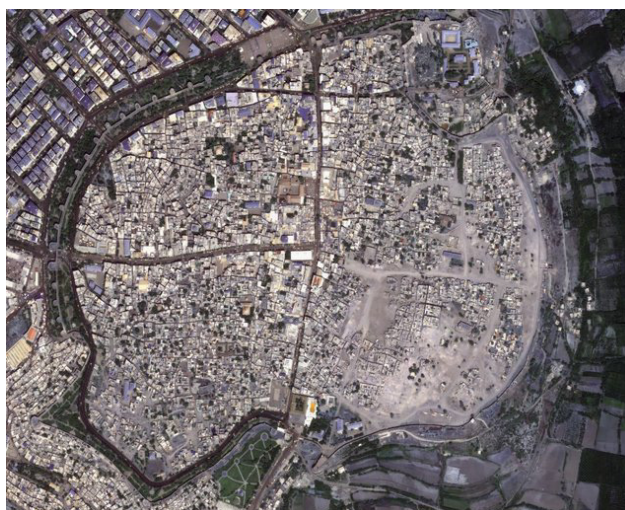
D'altra banda, les operacions de seguretat durant els tocs de queda van causar danys importants als habitatges, als negocis, als edificis públics i a l'es-

tructura d'edificis històrics que formen part del patrimoni cultural. Els bombardeigs van provocar una destrucció i un canvi permanent en la població, tant pel que fa als patrons de propietat com en l'aspecte arquitectònic de municipis com Nusaybin a la província de Mardin, Cizre a la província de Şırnak, i el districte històric conegut amb el nom de Sur, a la ciutat de Diyarbakir⁵². Tot seguit es mostren una serie d'imatges extretes de l'infome⁵³ realitzat per l'arqueòloga Nevin Soyukaya que permeten visualitzar la destrucció d'aquest districte:

Fotografia 1. Imatge per satèl·lit, abans del conflicte, any 2015

Fotografia 2. Imatge per satèl·lit, 10 de maig de 2016

Fotografia 3. Imatge per satèl·lit, 16 d'agost de 2016

52 Informe de l'Oficina de l'Alt Comissariat de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans al sud-est de Turquia. De juliol de 2015 a desembre de 2016. http://www.ohchr.org/Documents/Countries/TR/OHCHR_South-East_TurkeyReport_10March2017.pdf

53 Damage Assessment Report on Old City (Suriçi) of Diyarbakir. Conflict Period and following Demolition of the Old city (SURIÇİ) of DIYARBAKIR. August 1, 2017. Nevin Soyukaya. http://www.agenda21culture.net/sites/default/files/files/cities/content/surici_report_soyukaya_2017-08-01_en_smm.pdf

La següent fotografia correspon al mes de juliol de 2017, i està inclosa dins l'informe fet per la Coordinació de la Ciutat de Diyarbakir de la Unió de Cambres d'Enginyers i Arquitectes de Turquia (TMMOB)⁵⁴, en el qual s'informa sobre la destrucció del districte Sur de la ciutat de Diyarbakir; a la fotografia 4 es pot apreciar la brutalitat de la destrucció de gran part d'aquest districte.

Segons les dades de l'informe del TMMOB, el districte Sur té un total de 148 hectàrees de superfície. Durant el període dels tocs de queda de 6 barris, en un total de 75,3 hectàrees hi va haver diverses operacions de seguretat i 46,3 hectàrees d'aquesta àrea van canviar el seu aspecte per sempre més, quedant totalment destruïts⁵⁵ un 72% dels edificis.

⁵⁴ Informe de la Coordinació de la Ciutat de Diyarbakir de la Unió de Cambres d'Enginyers i Arquitectes de Turquia (TMMOB) sobre la destrucció del districte Sur de Diyarbakir, 2015-2017.
https://www.tmmob.org.tr/sites/www.tmmob.org.tr/files/rapor_ic_baskieniyilestirilmis.pdf

Fotografia 4. Imatge per satèl·lit,
11 de juliol de 2017

⁵⁵ Ibíd. Pag.20

El període de destrucció més intensiu va començar just després de les operacions de seguretat i es va realitzar amb la intervenció de maquinària pesada amb la finalitat d'arrasar una gran superfície amb rapidesa, incloent les estructures catalogades com a patrimoni cultural i els edificis lleugerament malmesos, impedit d'aquesta manera, que la població desplaçada tornés a les seves llars. Entre els edificis catalogats com a béns culturals del districte Sur hi havia l'Església Catòlica Armènia, el Minaret de quatre potes, la Mesquita Hasırlı, la Casa del novel·lista Mehmet Uzun, la Cambra de Comerç i la Indústria, entre d'altres. La gran majoria d'aquestes construccions patrimonials van ser destruïdes indiscriminadament, ferint la memòria col·lectiva de la població que residia al districte Sur⁵⁶:

Fotografia 5. Església catòlica armènia després de la restauració l'any 2014

Fotografia 6. Església catòlica armènia després de la destrucció, març 2016

Fotografia 6. Restauració en curs de la casa del novel·lista Mehmet Uzun, any 2015

Fotografia 7. Casa de Mehmet Uzun després de la destrucció, maig 2016

A diferència d'aquests elements del patrimoni cultural que es trobaven als barris interiors del districte Sur, les muralles de Diyarbakir que envolten tot aquest districte, les quals estan protegides per la Unesco i incloses a la llista dels béns catalogats dins l'inventari del Patrimoni de la Humanitat, van ser protegides durant el bombardeig del districte. Segons l'Informe⁵⁷ de les Nacions Unides, el govern va prendre mesures per tal de no afectar les muralles, però en canvi, va demolar sistemàticament barris sencers situats dins l'espai que aquestes delimitaven. Això demostra que era prioritari destruir les llars de la població dels barris interiors del districte. Aquest fet està corroborat per la decisió del Consell de Ministres de 21 de març de 2016 d'expropiar 6.292 parcel·les, d'un total de 7.714. Amb aquesta decisió tot aquest districte de Diyarbakir va passar a ser

⁵⁶ Les imatges dels edificis catalogats com a patrimoni cultural són presents a l'informe de l'arqueòloga Nevin Soyukaya: Damage Assessment Report on Old City (Suriçi) of Diyarbakir. Conflict Period and following Demolition of the Old city (SURIÇI) of DIYARBAKIR. August 1, 2017. Nevin Soyukaya.

⁵⁷ Informe de l'Oficina de l'Alt Comissariat de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans al sud-est de Turquia. De juliol de 2015 a desembre de 2016. Pag. 12

Fotografia 8: Fotoperiodista independent
Mahmut Bozarslan

propietat pública. Això també significava que els habitants d'aquests cinc barris que es van veure forçats a convertir-se en refugiats a la seva pròpia ciutat, molt probablement no podran tornar mai més a les seves llars⁵⁸.

⁵⁸ L'any 2012 havia sortit a la llum un projecte de regeneració urbana del districte Sur que preveia el desplaçament dels residents, i en la situació actual el govern no informa als habitants afectats sobre si hi ha alguna intenció de modificar aquell projecte i que passarà amb les famílies que es van veure obligades a marxar de les seves cases. Tot i que les autoritats del govern es van comprometre a reconstruir les infraestructures i construir habitatges nous, hi ha molts dubtes i molta desconfiança sobre un possible retorn de la població als barris destruïts. De fet, el 4 de gener de 2017 les autoritats del Ministeri de Medi Ambient i Urbanisme van iniciar amb una cerimònia oficial les noves construccions al barri Hasırlı del districte Sur i com informa la delegació de la Unió de Cambres d'Enginyers i Arquitectes de Turquia de la ciutat de Diyarbakır, les obres es van iniciar sense que els projectes haguessin estat aprovats per la Junta de Conservació de Béns Culturals de la regió.

Altres municipis com Cizre, Silopi, Yüksekova, Nusaybin i Şınak, de la mateixa manera que el districte Sur, van ser objecte de la destrucció massiva amb maquinaria pesada durant les operacions de seguretat⁵⁹. El municipi de Cizre que abans de les operacions comptava amb 120.000 habitants, es va quedar durant 79 dies sota el toc de queda, fins al 10 d'abril de 2017. Un dels moments més tràgics de tot aquest procés de tocs de queda es va produir a finals de gener de l'any 2016 a Cizre.

⁵⁹ El dia 11 de gener de 2016, 1.128 acadèmics de Turquia van signar la petició «No formarem part d'aquest delictes» per protestar contra les violacions dels drets humans durant els tocs de queda al territori kurd. Els acadèmics van demanar la fi de la guerra, la preparació de les condicions de negociació i l'establiment de solucions per a una pau duradora. Els acadèmics signataris van ser fortament criticats per part del president Recep Tayyip Erdogan i acusats d'actuar contra la unitat nacional de Turquia. Després del fallit cop d'estat del 15 de juliol de 2016 tots aquests acadèmics funcionaris que van firmar el manifest, van ser cessats mitjançant decrets lleis sota l'estat de emergència. Per a més informació veure: <https://barisicinakademisyenler.net/English>

189 persones es van quedar atrapades durant setmanes als soterranis d'uns edificis, sense menjar, aigua, ni atenció mèdica. Segons les entrevistes realitzades per l'equip de l'Oficina de l'Alt Comissariat de les Nacions Unides per als Drets Humans (OHCHR) als familiars de les víctimes, la majoria de les persones atrapades en soterranis fugien de les operacions de seguretat i algunes d'aquestes víctimes cridaven l'atenció de la comunitat mundial mitjançant converses telefòniques a través dels telèfons mòbils amb membres d'entitats de la societat civil i membres del parlament, demanant protecció contra el bombardeig. Segons van explicar les persones entrevistades per l'equip de l'OHCHR, els cossos d'un nombre indeterminat de persones van ser destruïts completament o parcial en incendis provocats pels bombardejos i la posterior destrucció precipitada un cop localitzat el lloc de l'incident. Davant d'aquesta situació, les autoritats enlloc d'obrir una investigació, van acusar les víctimes de formar part d'organitzacions terroristes, perseguint a les seves famílies amb mesures repressives⁶⁰.

La gran destrucció d'infraestructures i habitatges es va dur a terme alhora que es van produir desplaçaments forçats de gairebé tota la població d'aquests municipis. Al municipi de Cizre, Yüksekova (79 dies de toc de queda fins el dia 11 d'abril de 2017), a Silopi (després de 37 dies de toc de queda continuat es van aplicar prohibicions nocturnes fins al 10 d'abril de 2017), el govern va decidir realitzar expropiacions amb caràcter d'urgència amb la finalitat de construir punts de control pels agents de seguretat a les zones on s'havia instaurat el toc de queda. Mentre que a Cizre es van expropiar un total de 22 parcel·les de 3 barris, als municipis de Şınak i Nusaybin van ser destruïts molts edificis després de la fi de la guerra urbana, sense esperar a emetre cap ordre d'expropiació d'emergència. Segons l'informe d'Amnistia Internacional⁶¹ tot aquest procés accelerat de destrucció dels edificis, desplaçaments dels habitants, expropiacions i reconstrucció d'aquestes zones,

fa pensar que les autoritats tenien un pla previst per garantir-ne la seguretat. La majoria de les persones forçades a desplaçar-se, a més a més de no poder tornar a les seves llars, també van haver d'afrontar la manca de recursos de primera necessitat, la manca d'allotjament i les dificultats d'accés als serveis bàsics. Aquesta situació la van patir sobretot les persones grans amb problemes de salut importants i especialment els infants, que no van poder ser escolaritzats durant més d'un curs a causa de la condició de «desposseïció» que van patir les seves famílies.

L'intent de cop d'estat fallit i el període d'estat d'emergència

Mentre al territori kurd continuaven els tocs de queda i les operacions de seguretat, Turquia es va veure sacsejada amb l'intent de cop d'estat fallit que es va produir el dia 15 de juliol de 2015. Segons les declaracions de les Forces Armades de Turquia, 8.651 militars, un 1,5% del total de les forces armades, van participar en aquest intent de cop d'estat⁶². 240 persones van perdre la vida i gairebé 2.200 persones van ser ferides. Aquella mateixa nit es va convocar el que van anomenar «consell de pau per a la pàtria», amb una llista on apareixien 2.839 noms de militars, els quals foren detinguts immediatament; tots ells seguidors de Fethullah Gülen, considerat pel govern de l'AKP, com l'instigador del cop. La investigació policial i jurídica posterior va confirmar l'autoria del moviment Hizmet, rere el qual hi havia el clergue Fethullah Gülen. Entre les files militars encara hi havia molts més soldats seguidors de Fethullah Gülen dels que havien participat en l'intent de cop d'estat. El president, Recep Tayyip Erdogan, va confessar que el moviment Hizmet s'havia instal·lat dins de l'Estat com «una estructura paral·lela», i que estava infiltrat i molt ben organitzat dins de l'aparell policial i la judicatura. El president va prometre «netejar l'exèrcit gràcies a aquest regal de Déu», en una clara referència a l'intent de cop d'estat. Així es van iniciar immediatament les purgues a l'interior de les forces armades i dins

60 Informe de l'Oficina de l'Alt Comissariat de les Nacions Unides per als Drets Humans sobre la situació dels drets humans al sud-est de Turquia. De juliol de 2015 a desembre de 2016. Pag. 8.

61 Displaced and Dispossessed Sur Residents' Right to Return Home. Amnistia Internacional. 2016. Pag:8.

62 Veure a: http://www.cumhuriyet.com.tr/haber/turkiye/575020/TSK_darbe_girisimine_katilan_askerlerin_sayisini_acikladi.html

de l'administració de l'Estat. Només en un dia ja s'havia detingut a més de 60.000 persones.

Enmig d'aquesta purga, el 21 de juliol de 2016, el Consell de Ministres va aprovar la declaració de l'estat d'emergència⁶³. Aquesta mesura de seguretat nacional està regulada per l'article 120 de la Constitució turca i imposa restriccions molt estrictes als drets constitucionals com són la llibertat de reunió, d'expressió i la llibertat de moviment. També permet la prohibició de publicacions als mitjans de comunicació, obres de teatre i pel·lícules des del moment que estan considerades com una amenaça a la seguretat nacional. A més, sota l'estat d'emergència, els treballadors poden ser acomiadats al marge dels convenis laborals vigents.

Durant l'estat d'emergència⁶⁴ va quedar demostrar que la neteja que havia iniciat el president Erdogan no es va limitar a l'exèrcit turc, sinó que les detencions, amb poc temps, van arribar a afectar a jutges, professors, fiscals, policies, governadors provincials, empleats públics i empresaris. Segon les dades facilitades per entitats com l'Associació dels Drets Humans (IHD) i Amnistia Internacional, gairebé 100.000 funcionaris de l'Estat han perdut el seu lloc de treball i prop de 50.000 persones van ser detingudes en un període de 15 mesos durant l'estat d'emergència. Una part dels funcionaris van ser cessats a causa dels seus possibles vincles amb el moviment Gülen. L'altra part del cos funcional ha estat apartada per haver donat suport al moviment kurd, posicionant-se en contra el govern de l'AKP. La suspensió dels drets humans està causant molta vulnerabilitat ciutadana, i el sistema judicial, allunyat de la seva suposada independència, genera un ambient de por mitjançant l'obertura de causes instades al dictat de l'Estat.

D'altra banda, el govern de l'AKP augmenta cada cop més les seves pràctiques antidemocràtiques en contra de la llibertat d'expressió i del dret a la

informació. Mitjançant decrets llei, l'Estat en un període d'un any va ordenar el tancament de 16 canals de televisió, 34 canals de ràdio, 67 diaris, 29 editorials, 18 revistes i 5 agències de notícies. A més, 234 periodistes van ser detinguts per la seva presumpta vinculació amb les organitzacions considerades com a "terroristes" pel govern: el PKK kurd i el moviment Gülen. 72 d'aquests periodistes romanen empresonats. A causa d'aquests fets, prop de 3.000 treballadors dels mitjans de comunicació es van quedar a l'atur i molts d'altres s'enfronten a l'amenaça de ser silenciats per la repressió de l'Estat.

Paral·lelament a aquestes polítiques, el govern ha desactivat a tota l'oposició. D'una banda, va empresonar 10 diputats del partit prokurd HDP, entre ells els copresidents del partit (Figen Yüksekdağ i Selahattin Demirtaş). Mitjançant un projecte de llei el parlament va obrir el camí per autoritzar la destitució directa d'alcaldes, especialment els dels governs municipals encapçalats pel Partit de les Regions Democràtiques (BDP) al territori kurd⁶⁵. A partir del mes de setembre, 94 coalcaldes del BDP van ser destituïts, 89 d'ells van ser detinguts i 67 romanen empresonats⁶⁶. D'altra banda, s'han clausurat prop de 400 associacions i s'està pressionant als sindicats i a diverses organitzacions de professionals, amenaçant-los amb investigacions policials. Totes aquestes pràctiques han convertit en norma i han naturalitzat l'estat d'excepció i aquest ha passat a ser un element fonamental i inherent del mandat de l'AKP⁶⁷.

⁶³ L'estat d'emergència va ser anunciat al diari oficial amb el número de registre 2016/9064 el 21 de juliol de 2016: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/07/20160721.pdf>

⁶⁴ L'estat d'emergència iniciat el 21 de juliol de 2016 es va ampliar sis cops. L'últim període de l'estat d'emergència es va iniciar el 19 de gener de 2018 i es va prorrogar durant 3 mesos més.

⁶⁵ El parlament turc va promulgar la llei que obre el camí de la destitució dels alcaldes i l'assignació de les tuteles judicials el 19 d'agost de 2016. <http://www.diken.com.tr/torba-yasa-meclisten-geciti-devlet-istedigi-universiteyi-kapatabilecek/> El govern de l'AKP havia proposat decretar aquesta llei al març de 2016 però s'havia trobat amb resistència del grup parlamentari del HDP.

⁶⁶ Vegeu els annexos 1, 2 i 3 amb els llistats dels coalcaldes destituïts, detinguts i empresonats.

⁶⁷ Giorgio Agamben argumenta que la normalitat de l'estat d'excepció és un element principal de la raó política contemporània. Giorgio Agamben *Estado de Excepción*. Pre-Textos, 2004.

3. DESTITUCIÓ DELS GOVERNS MUNICIPALS ELECTES I EL SEU FONAMENT JURÍDIC

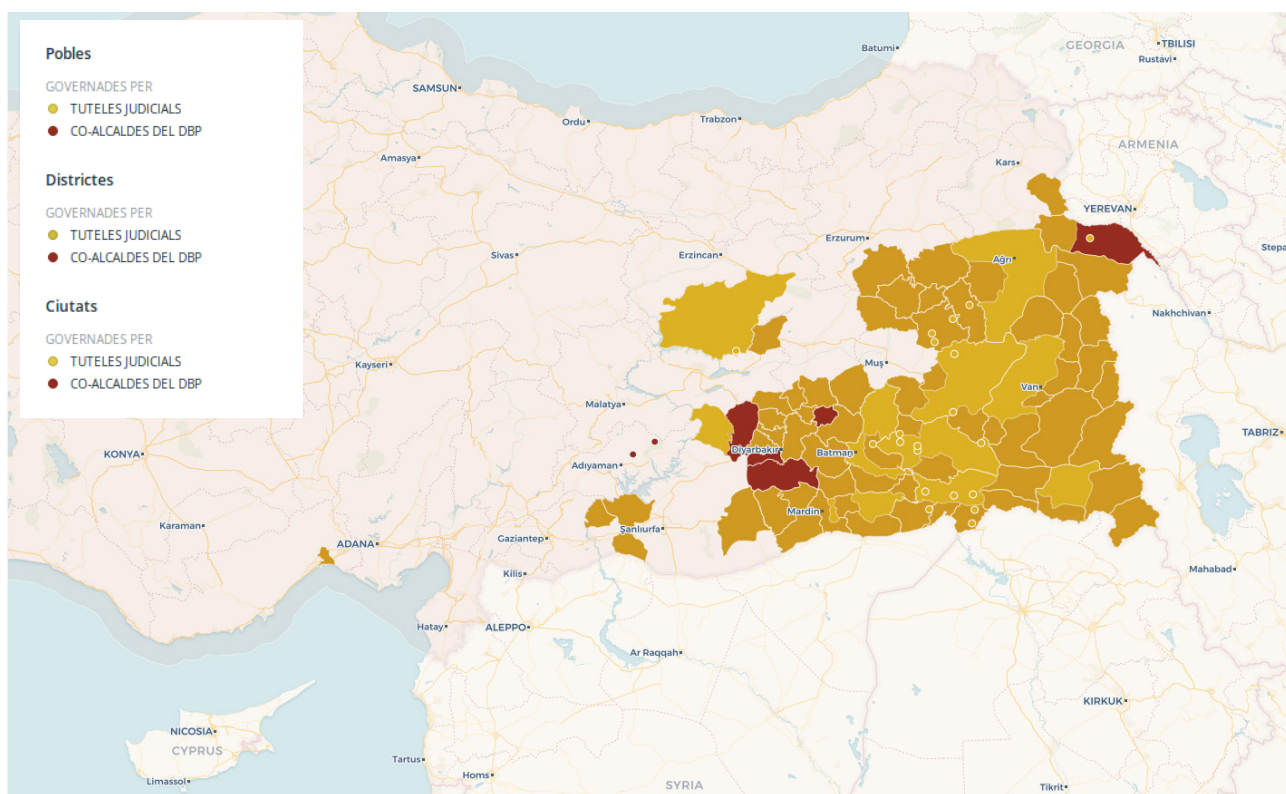
Fotografia 9. Edifici de l'àrea metropolitana de Diyarbakir sota bloqueig policial⁶⁸.

El procés de destitució dels governs municipals electes es va iniciar amb la declaració del Ministeri de l'Interior de Turquia el dia 11 de setembre de 2016. La declaració confirmava que el decret llei número 674 regulava, d'una banda la destitució dels alcaldes, els quals estaven investigats per la policia per la seva complicitat amb organitzacions terroristes, i d'altra banda la substitució del seu lloc de treball durant els 15 dies següents. En primer lloc es van destituir els alcaldes de 28 municipis, 4 d'aquests alcaldes van ser acusats de ser còmplices del moviment què, segons l'Estat turc, és responsable de l'intent de cop d'estat del juliol passat. Els altres 24 municipis estaven governats pel Partit de les Regions Democràtiques (BDP), entre ells els 2 municipis de la ciutat de Batman, 4 municipis de ciutat de Van i els municipis de Cizre i Silopi de la ciutat de Şırnak. Aquesta ope-

ració de destitució de coalcaldes va continuar gairebé durant 3 mesos i va acabar amb el cessament de 94 governs electes del territori kurd.

El decret llei número 674 regulava la substitució dels governs electes per una tutela judicial, coneguda a Turquia amb el nom de «kayyum». La paraula «kayyum» en realitat té un significat legal i defineix la persona nomenada per a l'administració d'una determinada mercaderia o per a la realització d'un determinat treball. D'acord amb aquesta definició, les tuteles judicials es poden assignar a institucions privades i a empreses confiscades per l'Estat a causa d'irregularitats comeses. Les operacions de destitucions de coalcaldes i l'assignació de tuteles judicials es van dur a terme amb molta rapidesa, sense esperar la evolució de les investigacions policials ni el final dels processos judicials. Es va confirmar que cap d'aquests organismes municipals van ser informats sobre el calendari d'aquestes operacions. D'acord amb la informació facilitada per diferents entitats civils, la majoria de les tuteles judicials van arribar als edificis municipals establint vigilància policial i amb els edificis envoltats de vehicles blindats.

⁶⁸ Fotografia de la notícia del 2 de novembre de 2016, obtinguda del portal de notícies Demokrat Haber: <http://www.demokrathaber.org/guncel/kayyum-diyarbakir-buyuksehir-belediyesinde-meclis-uyeleri-zorla-disari-cikartildi-h74798.html>

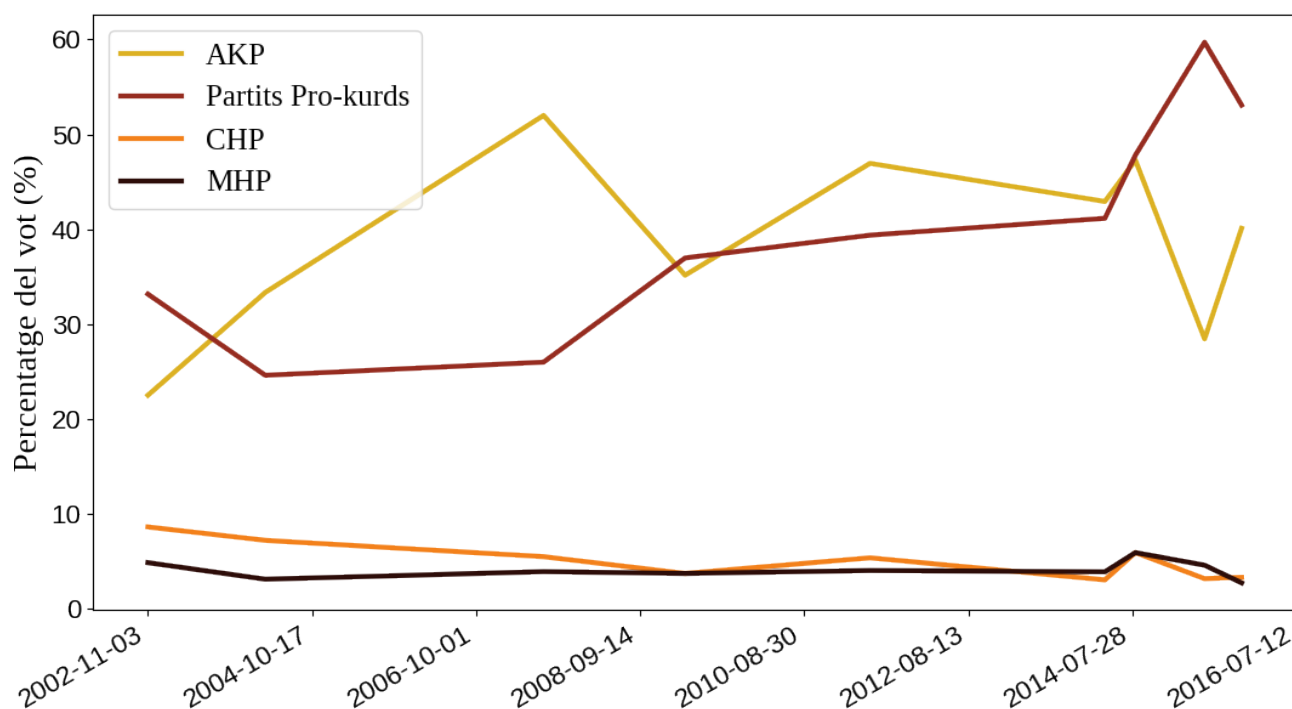

Gràfic 6. Pobles, districtes i ciutats on es van assignar tuteles judicials

La destitució dels governs municipals encapçalats pel Partit de les Regions Democràtiques (BDP) es va dur a terme amb l'argument principal de la lluita contra el terrorisme. En molts casos es va adduir malbaratament dels recursos econòmics rebuts a través de suposats ajuts municipals a favor del Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK) o bé declaracions considerades favorables al PKK. La participació a les declaracions d'autonomia que es van iniciar el 10 d'agost de 2015 al territori kurd va ser una de les principals acusacions contra els governs municipals. L'informe final de la «Missió de recerca sobre la situació dels representants electes locals a Turquia» del Comitè de Seguiment del Congrés d'Autoritats Locals i Regionals del Consell d'Europa⁶⁹, d'una banda considerava legítima la preocupació de les autoritats turques a causa de la propagació de les activitats terroristes i d'altra banda assenyalava que les autoritats turques tendien a referenciar dins el terme «terrorista» a factors relativament

diferents. Creuen que la persistència de la qüestió kurda està present en molts dels casos de destitució dels governs electes. El Comitè de Seguiment del Consell d'Europa recorda que els alcaldes destituïts representen a gairebé sis milions de ciutadans de Turquia i que la majoria són kurds. Tot i que el govern electe de la ciutat d'Adana, amb una població d'1,5 milions d'habitants, representa el municipi més afectat per la destitució del seu govern municipal tenint en compte el seu volum de població, el territori kurd en el seu conjunt, és la regió més gran on es va anul·lar gairebé totalment el dret a la participació política. En el gràfic següent es pot observar l'evolució de la distribució dels vots entre l'any 2002 i el 2016 al territori kurd, a la regió sud-est de Turquia.

⁶⁹ Vegeu l'informe del comitè de seguiment del Congrés d'Autoritats Locals i Regionals del Consell d'Europa publicat el 29 de març de 2017 i format entre d'altres per Anders KNAPE i Leendert VERBEEK: <https://rm.coe.int/16806fbf0d>

Gràfic 7. Distribució dels vots al territori kurd entre 2002-2016.

El servei a les dones.

Un dels principals serveis afectats

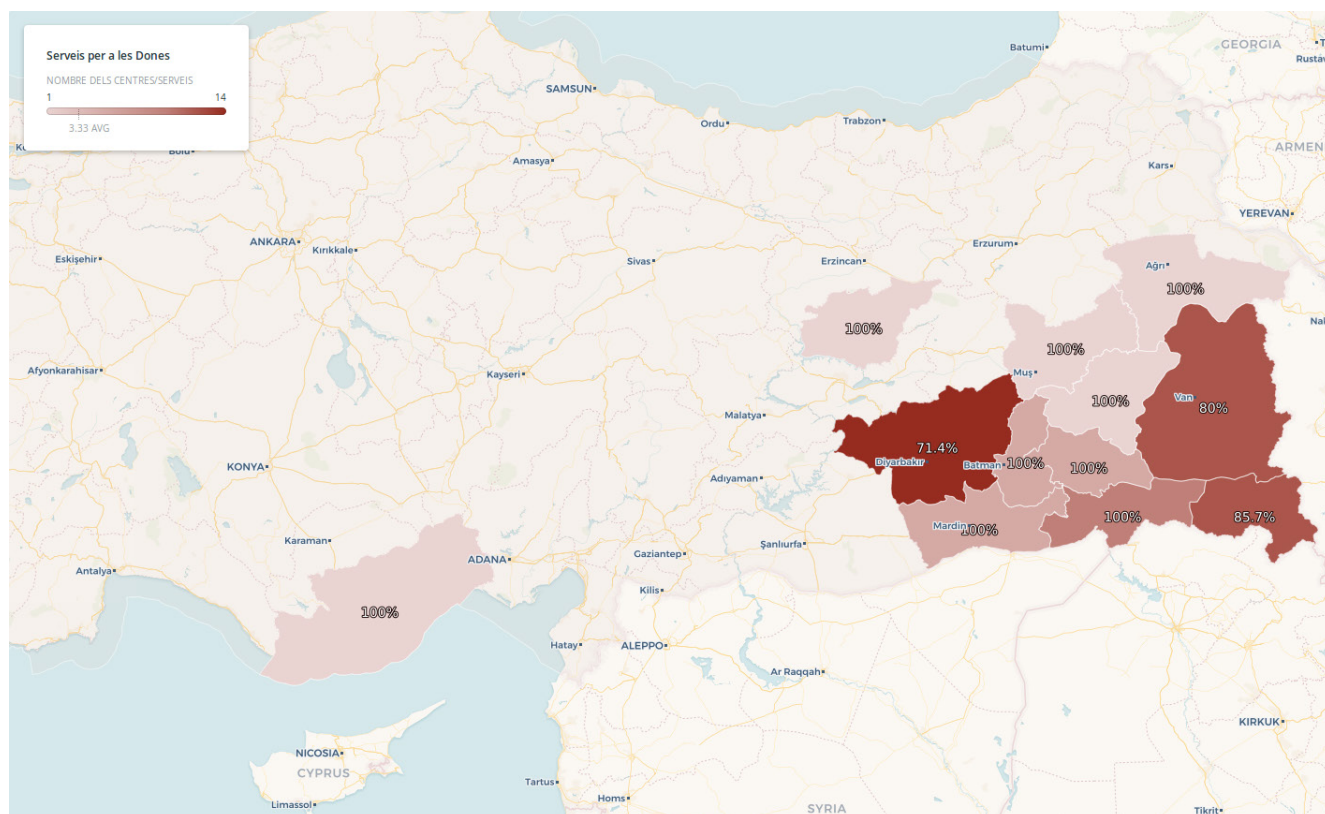
Les tuteles judicials assignades a cada ajuntament van dur a terme una sèrie d'accions amb força rapidesa. Segons els membres dels equips municipals dels governs anteriors, les tuteles judicials ja tenien previst amb antelació els tipus de canvis que afectarien al funcionament dels ajuntaments. Entre aquests canvis destaquen la supressió de tots aquells serveis relacionats amb les polítiques de gènere que s'havien aconseguit a la majoria de municipis.

La destitució de dones alcaldesses i les seves detencions són els principals esdeveniments que van perjudicar l'intent de fer un canvi respecte la política municipal dels governs anteriors i aquestes destitucions també van suposar la repressió de la participació política de les dones a la política municipal. El Partit de les Regions Democràtiques (BDP) havia implementat un nou sistema en què cada ajuntament tenia dos alcaldes electes, una dona i un home, amb una representació igualitària a tots els nivells del govern local. Tenint present que no consideraven les quotes de gènere

com un remei definitiu, l'objectiu del partit era fer passos per amb l'objectiu d'aconseguir un canvi a tots els espais assemblearis del territori. D'acord amb les dades dels informes del BDP, 96 de 106 municipis van canviar el seu sistema de govern i van implementar el sistema de copresidència durant les eleccions municipals de l'any 2014. Juntament amb aquest canvi també s'havia incrementat el nombre de membres dones als consells municipals. Després de les eleccions del 2014, la xifra de dones membres dels consells municipals va augmentar de 190 a 363, es van construir consells municipals de dones, departaments de polítiques de dones i es van establir directius polítiques adreçades a les dones⁷⁰.

Amb la destitució dels càrrecs electes del BDP, a 94 municipis les tuteles judicials no van reconèixer el nou sistema de copresidència als governs municipals perquè era un sistema que no havia

⁷⁰ Report on Women in Local Administrations and Appointment of Trustees to the Municipalities Union of Southeastern Anatolia Region Municipalities (GABB) 16 December 2016; Yerel Yönetimler Kadın ve Kariyer Raporu, Demokratik Bölgeler Partisi Yerel Yönetimler Kadın Kurulu, 25 Mart 2017

Gràfic 8. Serveis a les dones suprimits amb l'assignació de les tuteles judicials

estat aprovat oficialment pel govern central. A la majoria dels municipis intervinguts les tuteles judicials van ordenar la supressió de les directrius polítiques adreçades a les dones i el tancament dels centres de dones i les cases d'acollida per a dones supervivents de la violència masclista. Paral·lelament, els nous governs van tancar els Departaments de Dones i les seves funcions van ser assignades a la Direcció d'Afers Socials dels ajuntaments. Les treballadores d'aquests departaments i centres van ser acomiadades i es van canviar els seus llocs de treball. En aquesta mateixa direcció les tuteles judicials també van assignar homes a l'administració dels departaments de dones, sense respectar les quotes de gènere establertes als ajuntaments i van acomiadar les dones que exercien càrrecs tècnics, suprimint els arxius i les fotografies de les alcaldesses de les pàgines Web dels ajuntaments. Es van apropiat dels expedients de les dones sol·licitants de suport a les cases d'acollida violant el seu dret a la intimitat, van canviar els topònims de diferents zones verdes dels municipis que duïen noms de dones destacades com a referents, van tancar escoles bressol i van usar els seus establiments per a fer-hi cur-

sos d'Alcorà. A nivell cultural es van canviar les ofertes i els tipus d'activitats culturals dirigides a les dones per cursos de costura i de cuina, es van suprimir les ofertes de serveis en llengua kurda i es va reforçar l'exclusió social de les dones que només parlen en kurd, etc. A continuació es pot veure la llista dels centres de dones que es van tancar on les activitats van quedar aturades, i els centres en els quals els serveis que oferien⁷¹ han estat modificats. També s'adjunta un mapa elaborat amb aquestes dades per facilitar la visualització d'aquesta situació.

⁷¹ Yerel Yönetimler Kadın ve Kayyum Raporu, Demokratik Bölgeler Partisi Yerel Yönetimler Kadın Kurulu, 25 Mart 2017.

Província	Nom dels Centres de Dones
Diyarbakır	DİKASUM, Àrea Metropolitana de Diyarbakır Centre de dones Ekin Ceren, Ajuntament del districte Kayapınar, Centre de dones Amida, Ajuntament del districte Sur Centre de dones Roza, Ajuntament del districte Yenişehir Centre de dones Jînwar, Ajuntament del municipi Çınar Centre de dones Meya, Ajuntament del municipi Silvan Centre de dones Nujian, Ajuntament del municipi Lice Centre de dones Zozan Eren, Ajuntament del municipi Kulp Centre de dones del municipi de Hani Centre de dones Nujin, Ajuntament del municipi Bismil
Batman	Centre de dones Selis Taller de les dones Hevi
Bitlis	Centre de dones Dilan, Ajuntament de Bitlis
Mardin	Centre de dones Arin, Àrea Metropolitana de Mardin Centre de dones Nuda, Ajuntament del municipi Kızıltepe Centre de dones Gûlşilav, Ajuntament del municipi Nusaybin Centre de dones Rewşen, Ajuntament del municipi Mazıdağ Centre de dones Çiçek, Ajuntament del municipi Dargeçit Centre de dones Peljîn, Ajuntament del municipi Derik
Şırnak	Centre de dones Zahide Kadın Merkezi, Ajuntament del municipi Şırnak Centre de dones SitiyaZin, Ajuntament del municipi Cizre Centre de dones Viyan, Ajuntament del municipi Silopi
Urfa	Centre de dones Berjin Amara, Ajuntament del municipi Viranşehir Centre de dones Sara, Ajuntament del municipi Halfeti
Van	Centre de dones Rojin, Àrea Metropolitana de Van Centre de dones Maya, Ajuntament del municipi İpekyolu Centre de dones de l'Ajuntament del municipi Erçiş Centre de dones de l'Ajuntament del municipi Bahçesaray
Hakkâri	Centre de dones Binevş, Ajuntament d'Hakkâri Centre de dones Bervar, Ajuntament del municipi Çukurca Centre de dones Nujîn, Ajuntament del municipi Şemdinli
Ağrı	Centre de dones Sema Yüce, Ajuntament del municipi Doğubeyazıt
Siirt	Centre de dones Berfin, Ajuntament de Siirt Centre de dones Arîn, Ajuntament del municipi Baykan
Muş	Centre de dones Savuşka, Ajuntament del municipi Varto
Dersim	Centre de dones Yaşam, Ajuntament de Dersim
Mersin	Centre de dones İştâr, Ajuntament Akdeniz

4. METODOLOGIA

L'objectiu d'aquest projecte de recerca és esbrinar *com han afectat a l'exercici dels drets de la ciutadania les operacions de l'Estat turc per abolir els càrrecs electes dels municipis del territori kurd*. Tenint en compte això s'ha cregut oportú utilitzar, per a la recollida d'informació de camp, una metodologia qualitativa. Es van realitzar específicament entrevistes en profunditat amb els ciutadans dels municipis al quals el govern central va assignar tutela judicial. Les entrevistes van ser semiestructurades i van començar amb preguntes relacionades amb les dades demogràfiques com edat, nivell educatiu, ocupació i ciutat natal. El segon bloc de preguntes agrupa un conjunt de qüestions relacionades amb la definició del concepte de govern municipal, les possibles causes de l'assignació de les tuteles judicials per part del govern central, les diferències que s'observa entre els governs dels càrrecs electes destituïts i els assignats, les conseqüències d'aquesta situació, els canvis que es van produir pel que fa als serveis municipals i en relació a la situació en general. Finalment, es va preguntar sobre les violacions dels drets ciutadans i les diferents formes i estratègies per exercir les reclamacions. Durant l'entrevista es va executar un procediment flexible, dependent de la predisposició dels participants.

Els perfils dels informants són molt diversos. Es va entrevistar persones que tenien un càrrec als ajuntaments d'aquests municipis i també es van fer entrevistes amb ciutadans i ciutadanes que gaudien dels serveis municipals i/o formaven part d'alguna estructura de participació política activa impulsada des dels governs anteriors. És cert que, en cap cas, l'estudi no pretén ser completament representatiu. La seva finalitat és contribuir al descobriment de les diferents percepcions d'aquest procés per part de la ciutadania.

Objectius Generals

- Revelar les violències que constitueixen una vulneració dels drets i les llibertats de les persones que viuen als municipis kurds on l'estat turc va destituir els càrrecs electes i el personal dels ajuntaments.
- Explicar detalladament els efectes negatius de l'abolició dels diversos serveis de què disposaven els equips municipals destituïts sobre la vida dels ciutadans.
- Analitzar la política vigent de l'Estat turc envers els governs dels municipis kurds a través dels tipus de serveis socials suprimits.
- Donar a conèixer el teixit associatiu que hi havia en aquests municipis kurds i esbrinar els danys i perjudicis que ha causat la seva absència, tant en aquests municipis com en general a tot el país.

Pautes principals per desenvolupar el treball de recerca

Tenint en compte el context sociopolític exposat anteriorment, s'ha proposat realitzar un ampli treball de recerca per poder generar un informe que captés les múltiples violències que es produeixen al voltant dels drets dels ciutadans en aquesta regió. Per assolir aquest objectiu s'han realitzat 41 entrevistes en profunditat en diferents municipis, seleccionats amb els següents criteris:

- Realitzar entrevistes a les tres grans ciutats del Kurdistan: Diyarbakir, Van i Mardin.
- El percentatge de vots a favor dels càrrecs destituïts va ser el segon criteri per seleccionar la resta de municipis. Cal tenir present que hi ha municipis on els càrrecs destituïts havien aconseguit més del 80% dels vots.

- S'ha considerat que les diferents prestacions socials que oferien aquests ajuntaments havia de ser un dels criteris per fer visible i entendre les mancances que viuen els ciutadans sota les noves directrius polítiques de l'Estat turc. Per aquest motiu s'havien de realitzar entrevistes als municipis que oferien serveis i prestacions socials als joves, a les dones, als infants, als ancians i a les persones LGBT, i en els quals, després d'aquesta intervenció, els serveis han quedat totalment anul·lats.
- Finalment s'ha considerat que les condicions socials actuals eren un altre indicador important a l'hora de seleccionar els municipis objecte del treball de recerca, tenint en compte que hi ha municipis on les condicions socials van canviar dràsticament després de les operacions estatals.

5. VIOLACIONS DELS DRETS HUMANS MÉS HABITUALS EXERCIDES AL TERRITORI KURD ARRAN DE LA DESTITUCIÓ DELS GOVERNS MUNICIPALS ELECTES

Les àrees on es van aplicar els toc de queda i en les quals es van produir desplaçaments forçosos d'un gran nombre de població, allunyada de les seves ciutats i barris, van ser escenaris de violacions generalitzades dels drets humans, acompanyades de la impunitat dels seus autors. L'Estat d'emergència vigent al conjunt de país des de l'intent fallit de cop d'estat del 15 de juliol de 2016, va ser la justificació emprada per destituir als governs electes d'aquest municipis, al mateix temps que es van clausurar nombroses organitzacions de la societat civil i es van prohibir els mitjans de comunicació nacionals opositors i els mitjans de molts països regionals amb seu a Diyarbakır i d'altres parts del sud-est de Turquia. Aquests fets i el deteriorament general dels drets humans a tot el país sota l'estat d'emergència, fan que els desplaçats interns no puguin accedir ni gaudir en plenes condicions de tots els seus drets.

Tenint en compte aquesta situació de repressió generalitzada, en aquest apartat s'ha volgut analitzar els testimonis de les violacions dels drets humans més comunes provocades arran de la destitució dels governs municipals electes del territori kurd de Turquia. En primer lloc, s'ha creat un marc general per analitzar les violacions dels drets de la ciutadania en aquest context. En segon lloc s'ha pres com a referència dues declaracions sobre els drets humans: La Declaració Universal dels Drets Humans i la Declaració de Barcelona sobre el Dret Humà a la Pau, per descriure i analitzar les violacions dels drets humans recollits a les entrevistes. També s'ha inventat noves categories per descriure algunes de les violacions més reportades.

Efectes generals de la destitució dels governs municipals electes sobre la ciutadania i els drets civils

El concepte de ciutadania és un dels conceptes que ha generat grans debats i ha anat adquirint diferents significats en diverses disciplines. No obstant això, la ciutadania es pot considerar com un tipus d'estatus que tenen les persones en relació amb una estructura política predefinida. Aquesta definició assenyala dos tipus de relacions socials. En primer lloc, com una forma de govern en termes de gestió de les institucions públiques i responsabilitats de les autoritats. En segon lloc, els drets de la comunitat i els drets individuals com a subjectes de la gestió pública. Així doncs el concepte de ciutadania és una relació dialèctica que posa de relleu responsabilitats i drets recíprocament.

D'una banda defineix un estatus objectiu dels ciutadans com a membres d'una societat organitzada políticament, d'altra banda un estatus subjectiu relacionat amb la consciència relacionada amb la pertinença política i les responsabilitats individuals. El concepte de ciutadania també indica la relació de la persona amb la comunitat, un tipus de relació que pot ser més personal i horitzontal, contràriament a la relació ciutadana amb les institucions públiques que molts cops suposa una relació vertical. Per tant, aquesta conceptualització que entén a la ciutadania en relació amb els diversos aspectes cívics, ens demostra que aquest estatus es pot explicar mitjançant un conjunt d'experiències humanes ben diverses, on s'inclourien la consciència individual, les similituds psicològiques i socials, la identificació amb una comunitat i/o una nació, la solidaritat política, entre d'altres

Les persones que van participar en el present estudi van confirmar, pel que fa als drets i les responsabilitats dels ciutadans, aquesta multiplicitat de dimensions en la conceptualització de la ciuta-

dania. Les expectatives que tenen com a ciutadans i els seus criteris a l'hora de valorar les estructures locals i estatals es poden entendre dins d'aquest marc analític.

D'acord amb les respostes dels informants a la primera pregunta del segon bloc: què en pensa vostè del govern municipal?, quines són les diferències amb el govern central?, entenem que defineixen les seves pràctiques ciutadanes a través de les seves relacions amb els respectius ajuntaments, percebuts com l'administració més directa, immediata i propera. A més, la majoria sostenen que s'expressen molt millor com a ciutadans davant dels ajuntaments. De la mateixa manera, opinen que els equips municipals identifiquen millor les necessitats dels ciutadans. Algunes de les respostes que confirmen aquestes opinions són les següents:

«Els governs municipals són elegits directament pel poble de la regió. Disposen del finançament del govern central per satisfer les necessitats de les persones de la regió. Són els nostres governants».

«Els governs locals treballen tenint presents més detalls. Tenen coneixement sobre el medi ambient. Són governs que actuen d'acord amb allò que fa falta».

«Són els que tenim més a prop nostre, és a dir, són més accessibles. El govern central ens queda molt lluny».

«El que està més lluny és més distant de l'ànima».

«...això està relacionat amb la vida a la ciutat, alguna cosa té a veure amb la dona, hi ha coses que s'han d'organitzar a favor de les dones, dels infants. (el govern local) està més capacitat per determinar les necessitats d'aquests sectors i actuar en conseqüència».

«Sóc kurd i tinc més de 60 anys. No he vist mai a la meua vida que Ankara (en referència a l'Estat turc) escolti de veritat els nostres problemes i que demostrí voluntat per soluci-

onar-los. Nosaltres coneixem els ajuntaments d'ençà que els governen els nostres partits. Hi anem, exposem les nostres demandes i ells fan el que poden. Jo si anés a Ankara, qui m'escoltaria? Ningú!».

«Què ens volen dir amb aquest fet? Volen demostrar-nos que no val el nostre vot? Nosaltres no som capaços d'elegir els nostres governs? Som babaus o què? Doncs mira: no diré res ara. Que s'esperin a les properes eleccions. No poden determinar la nostra voluntat política mitjançant abusos!»

«Jo no em sento ciutadana de Turquia. Jo sóc de Mêrdîn. L'Estat no m'ha representat mai. Estem excloses. El parlament tampoc em representa. Els nostres diputats (es refereix als diputats de l'HDP) estan a la presó. Qui ens representava era l'Ajuntament. I em diuen que soc ciutadana! Quina mentida. Un ciutadà pot elegir els seus dirigents».

5.1 Violació del dret a la participació política

Segons els resultats de l'estudi, l'opinió més compartida és que la destitució dels càrrecs electes és una violació del dret a la participació política dels ciutadans. La majoria dels informants creuen que la raó per destituir els càrrecs electes va ser l'intent de canviar per la força la voluntat política de les persones que viuen en aquest territori.

«Aquesta decisió és totalment política. Hi havia una competència clara. D'alguna manera, una part dels ciutadans d'aquest país es posicionen d'una banda, i el govern central no vol que això passi. És a dir que la voluntat d'aquest poble és diferent. Nosaltres havíem elegit uns governs perquè creiem que ells ens podien governar de la millor manera. Què ha dit, què ha fet el govern central?, no va reconèixer la nostra voluntat, van dir que no podem tenir una voluntat política diferent i ens va imposar seu govern».

«De fet, l'Estat va posar aquesta persona aquí al govern. Ningú l'ha elegit, ningú el volia. No estic satisfet!»

«Diuen que van destituir els alcaldes per col·laboració amb el terrorisme. Diuen que no feien bé la seva feina. I porten a la seva gent com a nous dirigents. Si som un país democràtic i de dret, doncs que jutgin els alcaldes i convoquin noves eleccions. Volem elegir el nostre alcalde».

«El que em sorprèn és que l'Estat no aprèn que així no canviarà res. El nostre poble (es refereix al poble kurd) no acceptarà mai els alcaldes que no ha elegit. Volem veure una persona triada per nosaltres com a alcalde o alcaldessa. No volem algú que no pot sortir al carrer sense guàrdies i que no parla la nostra llengua».

Les raons que el govern central va comunicar als informants que van participar en aquest estudi en relació a la destitució dels càrrecs electes no els van convèncer. La majoria creu que la finalitat de tot això és forçar canvis en la situació política de la regió, una creença reforçada arran de les detencions i les investigacions judicials que es produeixen simultàniament a les destitucions dels governs municipals.

«En primer lloc ens van dir que s'havia fet per una raó específica, per la corrupció, per les il·legalitats. 'Per això estem assignant un representant', ens deien. I van detenir i empresonar tots els alcaldes, un rere l'altre. Així estan les coses! Si observem les raons per les quals van detenir els alcaldes veurem que la majoria de les acusacions són falses. Ens dóna la sensació de que no volien que ocupessin aquests llocs. Diuen que eren corruptes, però si mires els informes dels inspectors, no veus cap acusació d'aquest tipus».

«En aquest país durant dècades van prohibir els nostres partits polítics, van empresonar els nostres polítics. Ara ocupen els nostres municipis d'aquesta manera. Jo no entenc per què no diuen clarament al món que consideren que nosaltres no tenim dret a fer política. Doncs que diguin amb claredat que els kurds no poden votar, no poden organitzar els seus propis partits, no poden ser alcaldes, etc.».

Una de les opinions menys freqüents per part dels informants, expressa que les declaracions d'autonomia i la seva defensa mitjançant les guerrilles urbanes van ser els motius d'aquestes destitucions. Un grup d'informants consideren que aquests fets no representen el conjunt de la regió i que va ser un moviment minoritari.

«Ja sabem que cada persona, cada grup, és únic. Com els dits d'una mateixa mà que no s'assemblen entre ells. Es van ajuntar un grup de persones, es van organitzar i van intentar fer alguna cosa d'acord amb la seva manera de pensar, les seves ideologies, en nom de l'autonomia. Veient això, tant el govern central com les autoritats van començar a preocupar-se i fer-se preguntes sobre què està passant aquí. Després vam veure que aquest grup, com que no aconseguia el que volia fent política, ho van voler fer mitjançant les armes. El propòsit d'aquest grup era aquest. Per culpa d'això es va generar una idea errònia sobre nosaltres, sobre la regió. L'administrador va ser assignat per culpa d'això. El govern central vol saber, vol ser informat sobre les coses que estan passant aquí. Per això han assignat un administrador».

«Tot això té molt a veure amb les coses que han passat aquí durant el procés de pau. Van construir barricades, van obrir fosses, i després van començar les operacions de les forces de seguretat. Per això va començar aquest procés, perquè no es repeteixi tot això. Segons la seva opinió (la del govern central) els ajuntaments (els governs anteriors) són responsables de tot allò que ha passat».

5.2 Violació dels drets ciutadans causada per la interrupció dels serveis municipals

Les opinions dels informants sobre els canvis que es van produir a partir de la destitució dels governs electes en relació amb els serveis públics dels ajuntaments, poden ser avaluats de dos maneres. En primer lloc, es pot afirmar que la majoria dels informants consideren que els administradors assignats intenten fer creure als ciutadans que reben un millor servei des del moment que van prendre

el control dels governs municipals les tuteles judicials. Per aconseguir generar aquesta percepció pública prioritzen uns tipus de serveis d'alta visibilitat que impliquen fortes despeses, com per exemple la construcció de noves carreteres o canviar i arreglar les voreres. Tot això deixant de banda, eliminant o interrompent altres serveis que són d'interès públic i prioritaris.

«...ara diré la veritat perquè 'Déu tot ho veu': estan fent carreteres, fan malbé les voreres que aguanten fa més de 15 anys i en fan de noves!»

A continuació observem que la majoria dels informants opinen que els administradors assignats són recolzats econòmicament i administrativament pel govern central i estan realitzant projectes dels governs anteriors, els càrrecs electes dels quals no podien comptar amb el mateix tipus de recolzament. Aquesta opinió recolza la percepció dels informats que hem comentat anteriorment.

«Com que jo treballava a l'ajuntament se com funcionen les coses. Era empleat municipal i sabíem que estaven aturats molts projectes a causa de la manca de pressupost. Ara, per exemple, la meua família que és una família apolítica i gent com ells, creuen que l'administrador treballa molt i realitza els projectes municipals. Ningú es pregunta com han desenvolupat aquests projectes en tant poc dies. Amb quins diners s'estan fent? Doncs és molt fàcil esbrinar-ho! Eren projectes pensats pels anteriors governs. Ara aquests, com que tenen pressupost, els estan fent».

D'acord amb la majoria de les opinions recollides, s'observa la supressió d'un grup de serveis socials als municipis on es van realitzar les entrevistes. Es considera que la majoria d'aquests serveis anul·lats eren serveis per a persones pertanyents a grups desfavorits com dones, joves aturats i col·lectius empobrits.

«Hi ha una cosa a dir, DIKASUM de l'Ajuntament de Diyarbakir tenia una casa d'aco-

llida per a dones que havien patit violència. Ara l'han tancat i han ordenat que el seu equip treballi en altres llocs d'una forma bastant més passiva. Fins i tot avui ens hem assabentat que van tancar altres cases d'acollida a d'altres municipis per diferents raons, com per exemple que no eren segures, que no s'acollien a la normativa, etc. Tot són excuses! Estan eliminant els guanyos! (...) Les dones disposaven d'aquests serveis per desenvolupar els seus projectes. Ara, què poden fer? Com a molt, poden participar als cursos».

Contràriament a les opinions més freqüents, un petit grup d'informants opinen que no hi hagut canvis considerables entre el període anterior i l'actualitat. Aquests informants creuen que els serveis sempre són insuficients. Tan se val qui els governi, ja sigui un càrrec electe o un administrador assignat, no hi ha canvis per a ells.

«No ens beneficiem dels serveis municipals. Jo recullo les meves escombraries, no hi ha contenidors d'escombraries. L'aigua és molt cara. Les factures de la llum també! Paguem l'aigua més cara de Turquia. Bec aigua de l'aixeta, però paguem massa. Res ha canviat després de l'arribada de l'administrador. L'aigua i l'electricitat han augmentant gradualment».

Finalment, segons expliquen els informants que viuen a la ciutat de Mersin, l'administrador assignat gestiona els serveis de l'ajuntament a favor dels refugiats sirians i per això creuen que els ciutadans tenen més dificultat per accedir als serveis municipals. Aquest enfocament confirma una de les conclusions a les que han arribat un gran nombre d'investigacions sobre les dinàmiques d'integració de les persones refugiades a Turquia. L'arribada dels refugiats ha provocat l'aparició d'actituds discriminatòries entre l'opinió pública.

«Fa molt poc temps vaig anar al Centre d'Estudis que tenia l'Ajuntament d'Akdeniz. Anteriorment feien cursos per a mares i fills. Hi anàvem amb el meu fill. Ara està tancat. També hi havia cursos per aprendre a tocar la guitarra i altres instruments. Cursos

d'idiomes estrangers. Ara no n'hi ha cap. Al seu lloc, han obert una oficina pels sirians. No només els sirians viuen aquí».

5.3 Violació del dret al treball

Les opinions dels informants sobre la violació del dret al treball a partir de la destitució dels governs electes dels ajuntaments es poden agrupar en tres categories principals. En primer lloc, la majoria dels informants confirmen que hi ha una major violació del dret al treball en condicions equitatives per a tothom perquè els nous governs, d'una banda acomiaden grups de treballadors (en alguns municipis el nombre dels acomiadaments arriba a més de mil persones) i d'altra banda publiquen relacions de nous llocs de treball per substituir aquelles persones acomiadades. També opinen que la majoria d'aquests llocs de treball són ocupats per persones properes a la nova administració. Així doncs segons els informants, s'observa un tipus de clientelisme que viola el dret al treball en igualtat de condicions.

«No han deixat ningú dins. Hi ha una gran quantitat de persones que van ser acomiadades. Aquestes persones tenen família, tenen fills, paguen lloguer... la majoria tenen una situació molt complicada, estan empobrits. Han empès aquestes persones a una situació deplorable».

«La majoria dels treballadors van ser acomiadats sense cap justificació. Van crear nous llocs de treball i van dir que els ocuparien mitjançant un sorteig. Finalment van contractar centenars de persones. Però sabem que les llistes van estar preparades a l'oficina del governador de la província. I sobretot les llistes estan formades per les bases del partit del govern. És evident que aquestes persones estan escollides entre les seccions locals i de l'organització juvenil del partit».

«Fins i tot jo vull anar a sol·licitar un lloc de treball, però no en tinc ganes. Estic segur que no obtindré el lloc de treball. D'entrada ja em poden posar problemes perquè soc de Diyarbakır. De fet estic segur que no succeirà res.

Perquè ja em posen barreres. No crec que sigui la resposta als meus problemes. De fet, les persones amb una carrera i educació pensen així també, no puc imaginar-me com estarien les altres».

«(...)Vaig viure algunes situacions semblants sobre l'assignació d'una plaça de treball. Ho hem solucionat gràcies al meu pare, que coneix gent perquè és [ideològicament] proper a les dretes. La tutela judicial ja estava assignada. L'ajuntament només contracta la gent coneguda».

«Sé que nous treballadors van començar, a més estan contractats mitjançant l'İŞKUR⁷². De sobte el perfil de les dones va canviar, així em vaig adonar que el nombre de dones amb hijab [que veia] quan caminava pel passadís s'havia incrementat. Això va ser molt evident ».

«Després de les assignacions de les tuteles judicials els ajuntaments van rebre una gran quantitat de sol·licituds de feina. Les sol·licituds eren gairebé vint-i-cinc mil, mentre que el nombre de persones que treballa a l'ajuntament és aproximadament dos mil».

En segon lloc, d'acord amb les opinions expressades, també hi ha un altre tipus de violació del dret al treball que afecta la dignitat de les persones que segueixen treballant als ajuntaments. Alguns informants han observat els canvis de rang professional, obligant-los a treballar en un lloc que no correspon ni a la seva formació ni a la seva professió. Alguns creuen que això genera una pressió psicològica. Per exemple comenten que en alguns ajuntaments volen obligar a algun treballador a dur uniforme.

«Per exemple, ens han explicat coses com obligar els professionals, els càrrecs que sempre han treballat a les oficines, a dur uniforme i treballar al carrer. Ells què sabran de treballar al carrer. Hi ha altres persones per fer aquest

72 İŞKUR, Türkiye İş Kurumu és l'Oficina de Treball de Turquia.

tipus de feina. Tothom no ho pot fer tot! Per quin motiu actua així l'administrador?»

«No van acomiadar totes les persones, però els van canviar la plaça, la A per la B, per una plaça que no els corresponia, per una posició inferior. Està clar que l'assignació a una posició inferior i el fet de ser tractats d'una manera injusta va causar inquietud entre aquelles persones. A algunes ja les havien acomiadat [abans], per això estaven preocupades».

Un altre grup menys nombrós d'informants consideren que aquest tipus de violació del dret al treball en condicions equitatives es produeix a tot el país, a tota l'administració pública. Opinen que en l'època anterior també hi havia aquest clientelisme. Els governs anteriors també facilitaven els llocs de treball a les persones properes a elles o seleccionaven personal segons la seva ideologia.

«(...) Si tu depures les places de persones que les han estat ocupant gràcies als favors [personals, polítics o econòmics], tu tampoc hauries de reproduir aquest ordre. Aquest és el problema principal. Tu fas servir el mateix sistema (per designar la ocupació de noves places), aleshores quin sentit té l'ordre que intentes eliminar?. Resulta doncs que no hi ha cap diferència entre tu i aquelles persones a les quals critiques».

«Això no és cosa del nou administrador. És cosa dels ajuntaments. Sempre han funcionat així. Ara per què es queixen?»

Segons una declaració en sentit contrari a l'opinió anterior, l'anterior govern de l'ajuntament donava llocs de treball als col·lectius amb risc d'exclusió social:

“Batman és una ciutat rica, una ciutat de rics, el sector pobre és molt pobre. A Batman la classe mitjana és molt minoritària. Hi ha moltes persones que necessiten el cop de mà que donava l'ajuntament. Hi ha famílies que tenen familiars a la presó, hi ha famílies que els seus fills han mort. l'Ajuntament priorit-

zava aquestes persones proporcionant-los un lloc de treball, això és dolent? Dons jo crec que no!»

«El tracte envers les famílies afectades era molt diferent».

5.4 Violació del dret a la llibertat de reunió i d'associació de forma pacífica

El procés d'assignació de les tuteles judicials no només va ser una intervenció als governs municipals sinó que també va ser una intervenció política a la regió. Els informants van expressar que el clima polític general per la repressió política, el toc de queda, les investigacions i les detencions van revelar un retrocés polític. Les respostes relacionades amb aquesta qüestió mostren com el procés d'assignació de les tuteles judicials és percebut com una intervenció política, executat amb la intenció de suprimir la voluntat política de la ciutadania de la regió, i té com a objectiu la reducció o la total desaparició de les respostes polítiques mitjançant la por a la reacció de l'Estat.

«S'han augmentat els tocs de queda continuats. Ja ens afectaven, ara ens afecten encara més»

«No hi ha cap justificació pel que ha passat a Diyarbakir. Sempre troben qualsevol excusa quan ho necessiten. Hi havia coses que no els agradaven aquí. Volien capturar la ciutat. Hi havia situacions en les quals podien presentar proves fàcilment. (...) van detenir tots els seus opositors. I després també van assignar la tutela judicial fàcilment».

«Si no m'equivoco, el motiu de la detenció de l'alcalde de Diyarbakır està relacionat amb l'establiment d'una botiga en un poble. Els tràmits eren totalment legals, però van adduir que els materials que s'hi van destinar van ser utilitzats per altres activitats [il·legals] i ho van utilitzar com a excusa per preparar el document d'acusació».

«Hi ha una situació d'expropiació i d'ocupació. Per exemple, el primer dia que van as-

signar les tuteles judicials els treballadors de l'ajuntament van reaccionar. Aquesta reacció va ser interpretada com un delictes. Sabem que algunes persones van ser investigades. Les van acusar de propaganda, fent preguntes com 'Per què heu fet una concentració a favor de l'alcalde que va dimitir?' 'A què doneu suport?' 'Quin és el vostre objectiu?'

«L'ajuntament anterior era un ajuntament votat i escollit pel poble. Si tu intervens de cop i volta, aquesta decisió del poble amb una actitud de 'tu no mereixes ser-hi, a partir d'ara aquest altre hi serà,' això significa que no respectes aquesta decisió. Tot això a mi em crea un neguit, el de no ser considerat de cap manera. Sembla que no importa a qui voto i que la meua opinió no té cap importància».

«És una política equivocada. Penso que els polítics van cometre un error molt greu. El règim, el govern va dur a terme unes accions errònies. Per exemple, si el govern pensava que la ciutat estava mal gestionada, podrien haver convocat eleccions en lloc d'assignar tuteles judicials. Aleshores, jo podria haver escollit un governant triat per mi mateix, el poble podria haver escollit el governant que volgués. D'aquesta manera no ens hauríem pogut queixar. Podríem dir, 'el nostre representant no treballa, no ens proporciona els serveis necessaris. No hi ha res a fer.' Però ara no ens podem criticar a nosaltres mateixos. Diem 'ja hem fet el que calia, però ells van canviar el nostre representant.»

Una altra estratègia expressada pels informants és la de dipositar l'esperança en unes properes eleccions per poder donar una resposta política a la situació, com una forma més segura d'afrontar la situació.

«No hem fet res, ho juro. Només esperem una cosa: les properes eleccions. I en aquestes comicis els direm "feu el que feu, donarem el nostre vot a la persona que coneixem" Estem preparant una resposta així. Crec que tota la població està d'acord amb aquesta idea. El que diem molt sovint en el nostre entorn és

que quan hi haig els propers comicis anirem a expulsar-los, i marxaran».

En contra de tota la pressió i les advertències de l'entorn social i familiar, un grup d'informants van reaccionar al procés, a través de les xarxes socials. Asseguraven que encara que fos una reacció tan petita, això podria comportar greus conseqüències.

«Així que podia expressar el meu desacord, però cada vegada que ho feia rebia advertències, com per exemple: 'Mira, no facis això, tindràs problemes greus.' De fet, moltes vegades en entorns diversos, la gent va perdre el seu lloc de treball».

«Però cada vegada que ho vaig fer (referint-se al fet de protestar contra aquella situació), em van desaconsellar. 'No ho facis, et passarà alguna cosa, han acomiadat molta gent per això'».

Un petit nombre d'informants pensaven que el govern central tenia raó en assignar les tuteles judicials, les quals efectivament van causar el cessament de la seva voluntat política. Creien que la gravetat del problema de seguretat i la violència a la regió eren suficients per justificar aquesta decisió.

«De fet, el govern central creu que els ajuntaments estan donant suport als altres poders (referint-se al PKK). En part tenen raó i en part estan equivocats».

«Els așiret (les tribus) són absolutament diferents les unes de les altres, en termes d'actitud, ideologia i política. És a dir, B no està d'acord amb el que pensa A, o viceversa. C pensa alguna cosa totalment diferent, o potser A i D pensen igual. Expressen la seva voluntat política en moltes ocasions».

Una opinió sovint expressada és que l'assignació de les tuteles judicials ha causat sentiments de decepció i d'impotència generalitzats, alhora que una indiferència i un desànim sobre la seva situació.

«No només pensem, sinó que vivim així, amb impotència. No podem parlar enlloc del que volem. No podem compartir les opinions. Som incapaços d'expressar-les, ni per telèfon. Tot això és com una mena de presó».

«Aquests [què] van ser suprimits a la força, tal com s'esperava [...] amb la força policial etc. Però òbviament la inquietud de Batman no es va acabar. Naturalment, la gent va retirar-se una mica. Perquè malauradament algunes coses de la vida es normalitzen tant que si al final no hi ha mort [no es mobilitzen], de fet ja ni [el perill de] la mort no mobilitza les persones».

«La meva pròpia observació és aquesta: Quan les persones demanen alguna cosa, ja no poden trucar a la porta dient: 'Aquest és el meu estat, m'ha de servir a mi. He vingut [perquè] tinc un dret determinat, he vingut per reivindicar-lo. Em falta tal servei'. Quan volen demanar alguna cosa, més aviat s'hi acosten amb por, com si fossin un captaire. Fins i tot quan hi havia un problema amb la infraestructura i la gent demanava [que s'arreglés], ho expressaven humilment. Algunes hi van tranquil·lament mentre que algunes altres no poden dirigir-s'hi. És a dir, [l'ajuntament?] no aconsegueix adreçar-se a tothom. És un sistema de govern que fa por».

«Naturalment van oprimir la gent encara més. Les persones comencen a tenir més i més por. Per exemple, [abans] sota unes condicions normals podíem criticar un tema obertament, en un cafè, amb veu alta perquè tothom era d'aquí, no hi havia cap foraster, ara no en podem parlar ni amb un membre de la família. Perquè van crear un ambient de desconfiança, tothom comença a sospitar els uns dels altres. 'I si m'acomien de la feina, de la meva posició, si passa alguna cosa als meus fills'... Tothom està preocupat per això, per tant malauradament amb aquest procés estem més oprimits».

5.5 Violació del dret a l'accés als serveis públics en condicions d'igualtat

El dret d'accés als serveis públics en condicions d'igualtat per a tothom es manifesta en l'imaginar dels informants de diverses maneres. En aquest sentit, i a tall d'exemple, dins aquest context es pot considerar la vulneració de la igualtat d'accés al mercat laboral. Entre els casos més esmentats hi ha la criminalització de peticions de serveis municipals mitjançant procediments interrogatoris verbals o escorcolls. Els ciutadans dels municipis amb tuteles judicials són tractats gairebé com a possibles delinqüents. A més a més, la conducta pública de les autoritats locals, llunyana al ciutadà, comparada amb l'actitud més propera de la gestió anterior, és un dels factors que vulnera l'accessibilitat als serveis municipals en general. Els següents testimonis són exemples d'aquestes percepcions:

«Quan vas a l'ajuntament et fan un munt de preguntes: 'Per què has vingut? Amb qui vols parlar? Quin és el problema?', preguntes d'aquest estil. Abans no era així, quan truques a la porta, podies entrar. Un cop demanaves 'voldria parlar amb aquesta persona', immediatament hi podies parlar».

«A tots els ajuntaments es realitzen escorcolls. Abans de la tutela judicial la supervisió no era massa estricta. Però ara hi ha una vigilància molt forta. Quan entres has de passar pel control d'un gran nombre de policies o guardians».

«No ho vam voler dir. Perquè vaig pensar que o bé no s'hauria fet realitat o bé, s'hauria fet de manera afectuosa?. 'El que ells no van fer per vosaltres, ho fem nosaltres', deien. Com si ens concedissin un favor, com si fessin caritat. Feien veure que repartien almoïna. Com que nosaltres no volíem [que passés] això, actualment la majoria de la societat ja no es dirigeix a l'ajuntament. Ara el poble no pot anar a l'ajuntament, no pot expressar-hi les seves demandes. Abans hi podien anar tranquil·lament, perquè deien, 'Jo et vaig escollir a tu, per tant has de complir les meves demandes'.

Ara ja no. O quan hi vas, et tracten com si estiguessin dient: 'No som aquí per servir-vos, no hi estem obligats».

«De manera filantròpica, volien donar la imatge que estaven actuant per caritat. Com a ciutadans volem evitar aquesta situació, per aquesta raó la quantitat de gent que va als ajuntaments ha disminuït. Les persones no podem anar a la porta dels ajuntaments. Tampoc podem demanar coses. Abans podíem dir 'a vostè l'he escollit, jo. Vostè ha de complir amb les meves necessitats' i podíem anar [als ajuntaments] amb tranquil·litat. Però ara com ara ja no es pot fer així. Quan hi vas et venen a dir: 'no estem aquí al vostre servei. Així que no estem obligats a fer el que necessiteu».

«A les primeres eleccions ho feia. Deixava la porta oberta, hi podies anar a parlar. Després va canviar. Vull dir que un càrrec municipal no hauria de ser un polític a tota hora. Hauria de deixar la política després de les eleccions».

5.6 Violació del dret a la memòria històrica i eliminació de les identitats col·lectives

A les ciutats on els ciutadans son majoritàriament kurds, han viscut una regressió dels guanys culturals aconseguits durant el procés de diàleg, a causa de les directrius marcades per les tuteles judicials. Per exemple, els nous dirigents van canviar els topònims de diferents llocs de les ciutats que duïen els noms de personatges importants de la literatura kurda, o que commemoraven fets històrics que simbolitzaven la identitat kurda col·lectiva. El canvi de nom dels llocs, dels monuments i de les unitats de l'espai públic urbà es van percebre com dos tipus diferents de violació dels drets per part dels informants. En primer lloc, com un esforç per a l'assimilació col·lectiva de la identitat kurda, i en segon lloc, com la construcció d'una nova ideologia centralitzada. El fet que els nous noms siguin generalment noms corresponents a les forces de seguretat que van morir durant el conflicte o altres noms simbòlics que estan relacionats amb el cop d'estat fracassat del 15 de juny, genera una reacció molt negativa. A més, es considera que penjar banderes turques als centres culturals dels ajuntaments, és un acte intencionat.

El fet de no escollir noms neutres en canviar els antics topònims suggereix que aquests actes formen part d'una intervenció ideològica. Alguns exemples dels canvis de noms en espais urbans realitzats en l'últim procés són:

- Van, Edremit, el barri de Çiçekli: Es va tancar el "Peşdibistana Taybet Believe" (Taybet Inan llar d'infants) canviant-li el nom i reanomenant-lo com a "Casa de Suport Familiar."
- Diyarbakir, Yenişehir: La tutela judicial de Yenişehir va ordenar despenjar el rètol del parc de Mehmed Uzun, personatge rellevant de la literatura kurda. També va ordenar retirar el monument on consta escrit amb kurd el text de l'himne "Hilbe Agrî". Després de les reaccions i reclamacions, el municipi va penjar un altre rètol més petit, però el monument segueix retirat.
- Diyarbakir, Kayapınar: La tutela judicial va destruir el monument dedicat a la massacre de Robozik.

«(...) que per al nostre país, per a la nostra cultura, els monuments, les tombes i en general el reconeixement als morts són molt importants. La memòria és molt important. Els fets i les accions dels morts mai desapareixen, així és la nostra cultura, però van destruir tot el que està relacionat amb això».

«Per exemple, jo passo per on hi havia el monument Robozik. Ara, allà, hi ha un tros de terra, en lloc d'aquell gran monument».

«Vam saber dels parcs Tahir Elçi i de Mehmet Uzun. Això també ens molesta/afecta».

«Fan el que molesta la gent de Diyarbakir. Per exemple, donar a un edifici de l'Ajuntament de Diyarbakir el nom de Màrtirs del 15 de juliol. Per què ho fan això? O per exemple, hi ha parcs que tenen el nom en kurd. S'obsessionen amb això i en canvien els noms al turc o els posen el nom d'un màrtir. Penso que tot això no és necessari. Si realment ets franc, si

m'estimes, doncs per què canviar el nom d'un parc o d'un edifici, o enderrocar el que ens queda del nostre Ajuntament anterior?...»

«Ho executaven tot des del Centre Cultural perquè l'edifici de l'ajuntament estava en mal estat. Totes les activitats es feien al Centre Cultural: les activitats infantils, les de les dones, les culturals o artístiques... tot estava allà [al centre]. Quan va venir la tutela judicial, el primer dia la gent el van abandonar (l'edifici del Centre Cultural). Perquè la primera cosa que van fer quan va arribar la tutela judicial, va ser penjar una bandera turca. Les persones ho han viscut com una ocupació».

«A Amed (Diyarbakir) teníem el nostre teatre. Podíem veure obres de teatre en el nostra idioma, en kurd. Teníem l'oportunitat de demostrar als nostres fills que la nostra cultura i la nostra literatura també tenen tresors, com qualsevol cultura. Mira com està ara? La tutela judicial va tancar el teatre i va deixar tots els seus treballadors sense feina.»

«Jo sóc de Qoser (Kızıltepe), Mêrdîn (Mardin). Al nostre poble la policia va matar un nen de 12 anys l'any 2004, es deia Uğur Kaymaz. L'ajuntament li havia construït un monument en homenatge. Què va fer la tutela judicial? Destruir-lo! Si creuen que d'aquesta manera ens faran oblidar la nostra història, les nostres víctimes, doncs s'equivoquen».

«Vaig visitar Mersin fa unes setmanes. Sabeu què vaig veure? El nou govern va ordenar la retirada d'un cartell que hi havia al Parc dels Infants Lliures (Özgür Çocuk Parkı) on es podia veure els noms dels infants assassinats».

5.7 Violació del dret a l'accés als serveis municipals usant la llengua materna

Els informants expliquen que després de l'assignació de la tutela judicial, els departaments responsables dels serveis culturals van estar tancats o els seus serveis van estar reassignats. S'afirma que les institucions que realitzaven formació en kurd van ser reconvertides per l'ensenyament en turc, a més van disminuir el nombre de cursos de llen-

gua kurda, en alguns casos foren completament anul·lats. Tot i que el govern municipal declarava que la intenció era millorar el benestar dels ciutadans, la gent local descriuen aquests intents com a «esforços d'assimilació». Exemples i declaracions d'aquest sentiment són els següents:

«Mentrestant les llars que proporcionaven els serveis en la llengua materna [kurda] estan tancades, algunes d'aquestes han estat reconvertides en espais on es fan cursos d'Alcorà o en centres de formació en llengua turca».

«En l'àmbit cultural i de les dones. Per exemple, balls folklòrics, cursos de llengua kurda, cursos de pintura. És a dir, van tancar els establiments on els joves i tot el poble podia participar de les activitats culturals i artístiques. Els van convertir en cursos de teixir tapissos, o bé no van poder transformar-los de cap manera. Vull dir: apunten a una assimilació lingüística i cultural».

«Jo treballava a l'Ajuntament d'Amed (Diyarbakir). Abans de l'arribada de les tuteles judicials teníem (a l'Ajuntament) un departament per a llengua Zazaqui. La nostra pàgina Web estava en 4 idiomes: kurmancî, turc, anglès i zazaqui. A Amed pot ser que hi hagi 600 o 700 mil persones que parlen zazaqui. Per a mi, personalment era molt important poder llegir en la meua llengua materna. El nou govern ens va acomiadar i va suprimir l'opció de zazaqui de la pàgina Web i va treure tots els textos. Vaig perdre la meua feina i la meua filla em va preguntar: què volen de tu? Què volen del nostre idioma?»

«El meu fill anava a l'escola bressol Ferzad Kemanger (Diyarbakir) perquè volíem que el nostre fill s'escolaritzés en una escola on atendien els nens en kurd. Estàvem molt contents de tenir aquesta oportunitat perquè la nostra generació va haver d'amagar la seva llengua. Fa poc (octubre de 2016) el governador va ordenar el tancament de l'escola. Després vam saber que també van perseguir als mestres i alguns van ser detinguts. Quan vam anar a l'escola vam veure que la policia havia posat

un precinte a la porta de l'escola. Jo em pregunto: realment creuen que poden eliminar la nostra llengua amb un precinte?»

«Jo i la meua família vivíem al municipi d'Erdemit (Van) abans de venir a viure a la ciutat de Van. La meua filla havia començat l'escola a Erdemit. Anava a l'Escola Bressol Teybet Inan (en kurd: Peşdibistana Taybet İnan). El nou govern va tancar l'escola i la va convertir en un centre de suport a les famílies. Vaja! Quin suport hi ha s més útil que oferir a les famílies un escola bressol. Però clar, els molesta el nom de Teybet Inan. Perquè els recorda que el cos d'aquesta dona (Teybet Inan) va estar 7 dies estirat enmig d'un carrer després d'haver estat assassinada a Silopi (municipi de Şırnak)».

«Podeu veure quin nivell d'ignorància tenen aquests nous governadors? Han tancat tots els cursos en llengua kurda i els han convertit en espais on s'aprèn l'Alcorà. Així ens faran més musulmans? Prohibint-nos aprendre el nostre idioma?».

5.8 Violació del dret a la ciutat mitjançant la creació de noves desigualtats basades en la renda

Paral·lelament a les assignacions de les tuteles judicials, l'estat va destruir els centres urbans i les zones residencials amb una clara intencionalitat militar i política durant el conflicte al territori. Efectivament els ciutadans que viuen en zones destruïdes, es van veure obligats a migrar de les seves localitats. Les declaracions dels informants assenyalen un aspecte classista en aquestes migracions forçades, resultat de la destrucció de les zones residencials. D'altres informes també destaquen una situació similar. Els ciutadans pobres van intentar continuar vivint als seus barris tot i estar en ruïnes o bé se'n van anar a viure amb altres familiars que vivien a prop, també en condicions adverses. Els informants afirmen que hi ha irregularitats o interrupcions de les ajudes estatals al lloguer, problemàtica localitzada sobretot al barri destruït de Sur, a la ciutat de Diyarbakır. Alguns d'ells van suggerir que tot aquest procés havia estat planificat de forma premeditada per evacuar la zona i obrir-la per impulsar un nou desenvolupament urbanístic.

Consideren que el procés va ser una mena de “despoblació” d'aquestes zones urbanes. A tall d'exemple reportem les següents declaracions:

«El cens diu que Silopi té més o menys 120.000 habitants. En realitat, per culpa de les migracions, la població no arriba a 60.000 o 70.000, en aquest moment».

«En comparació amb el passat, sabeu que Nusaybin està arruïnada. Més de la meitat de la població va marxar. Si no la meitat, gairebé la meitat de la seva població encara és fora de la ciutat».

«Les ciutats i algunes zones on van passar els conflictes van ser força destruïdes, com ara Silopi, Cizre, el centre de Şırnak, o les ciutats de l'entorn com Nusaybin, Yüksekova, Sur etc. La major part de les ciutats van ser enderrocades amb l'excusa de la transformació urbanística. Els habitants van haver de buidar els barris, els van forçar a migrar. Qui va migrar [finalment]? Els que tenien diners. La gent pobra es va haver de quedar on estava. [Perquè] no tenen un lloc on anar, encara que se n'anessin, no tenen recursos per sustentar-se. El que va passar va afectar més a aquelles persones que es van haver de quedar. Van veure amb els mateixos ulls aquesta guerra, les explosions etc. Aquells que van poder marxar es van salvar. Però els que s'hi van quedar... [...] Potser més endavant hi voldran tornar però aleshores no trobaran els llocs tal com eren. Els ajuntaments van convocar subhastes. Els millors postors de les empreses o constructors ho van comprar. Ara executen les obres conegudes amb el nom de TOKİ. Ja han començat».

«De fet, les coses [?] que els van prendre no els són retornades? Fan veure que sí...»

«Exactament. És a dir, retornen, però quan, i quan ho fan, estan prou satisfets?... el 90% de la gent que viu a Sur és pobra. Quin ingressos tindrà aquella gent? [L'estat] entra amb tancs. Jo no sóc gaire de la política però. Com si haguessin dit: “Estigueu tranquils, podeu anar on vulgueu”. El que va passar a Sur era una

cosa que ja s'havia organitzat temps abans, planificant com fer fora el poble. Això és la meva opinió. Abans ja havien presentat un projecte. Fins i tot quan jo encara vivia allà, van preparar plànols, van presentar el projecte sobre el que hi farien en el futur.»

Els informants també fan referència a la violació al dret de propietat. Entre d'altres, explicaven retards en els pagaments de per compensar els danys que van causar les operacions de seguretat, els ajornaments en l'atorgament d'ajudes per a cases enderrocades, i les qualificacions urbanístiques deslleials.

«Jo també tinc una casa al districte Sur. La van enderrocar. Tot i que tenim el títol de propietat de casa nostra, no el van reconèixer. A part, ens amenacen: “us trucarem, us donarem el que us mereixeu”, etc. El primer ministre cridava als mítings, “ajudarem a tot-hom que s'ho mereixi, cèntim a cèntim...”, encara estem esperant».

«Els grans de la família van denunciar-ho a les institucions però encara estem esperant, encara no hem adquirit el dret. No hem obtingut cap resultat. Tampoc el donen a les persones que exigeixen el que els correspon per dret. Per exemple, una persona té un forn i hi té emmagatzemats uns materials que valen 100 mil, però li ofereixen 30 o 50 mil, una quantitat simbòlica. És així. Exploten a la gent».

Els informants també van esmentar un cas especial de desplaçament forçós relacionat amb les dones. A causa de la interrupció i tancament dels serveis d'assistència prestats als centres de dones dels municipis, les dones víctimes de violència masclista es van veure forçades a tornar amb les respectives famílies on s'havien produït els maltractaments.

«Vam intentar contactar amb altres ajuntaments o bé amb “Mor Çatı” [Teulada Violeta, una ONG feminista]. Per exemple, les vam dirigir cap a altres ajuntaments on no hi havia

tuteles judicials. Algunes no volien tornar a ser traslladades a cap altre lloc i van tornar a casa dels seus cònjuges o familiars. Òbviament això va ser una injustícia. Era necessari per resoldre el problema de les dones que es trobaven en una situació violenta. A més, una altra que tenia una ordre de protecció (contra el marit), va demanar el cessament de l'ordre per tornar a casa perquè no volia anar a una altra ciutat, ni podia anar a la casa dels pares».

Algunes de les opinions expressades en aquesta categoria estan relacionades amb els impactes negatius econòmics causats per les assignacions de les tuteles judicials i els conflictes a la regió. Per exemple:

«També hi ha un altre tema. La veritat és que es va establir una classificació a Batman. Aquest és ric, aquest és pobre. Aquest és un treballador, aquest és un professor. No es poden eliminar completament les diferències entre classes però a Batman s'havia aconseguit eliminar lleugerament la distinció entre classes. No sé ben bé com es va aconseguir això. Aquest era un procés que no es va produir de forma immediata, però es va aconseguir just abans de la tutela judicial. Van desaparèixer les diferències greus entre classes. Es tractava a la gent d'una manera més justa».

«Aquestes fites es van malmetre durant el toc de queda a Batman. Només a la gent més pobre la van involucrar en tot el que estava passant. La classe alta, els rics, se'n van rentar les mans. Per aquesta raó només una part de Batman es troba ferida per aquestes esdeveniments. La tutela judicial no va intentar curar ferides. D'aquesta manera Batman va tornar 10 anys enrere i continua empitjorant. Perquè les carreteres no són les coses més importants, tot i que les infraestructures són imprescindibles, les activitats educatives i socials també són molt importants pel poble».

6. CONCLUSIONS

La operació de destitució dels governs municipals electes del territori kurd per part del govern turc, i la seva substitució per les anomenades tuteles judicials, s'ha d'entendre com una fase més dins d'un conflicte, el qual ha passat per una escalada gradual de violència en la qual hi ha hagut diferents intents de diàleg i resolució al llarg de la història de la República de Turquia. La situació actual és una fita més en aquest llarg procés. En aquest sentit és important analitzar-lo i contextualitzar-lo adequadament, intentant abastar totes les seves dimensions i situar-lo en el context històric i social corresponent.

Les diferents violacions dels drets humans produïdes en territori kurd arran de la destitució dels governs electes locals han estat registrades i analitzades mitjançant entrevistes realitzades a un grup de ciutadans afectats, amb l'objectiu de comprendre les seves percepcions i conceptualitzacions relacionades amb la violència que han patit. La informació obtinguda durant el treball de camp ha estat exposada evitant els límits d'un marc normatiu i analític concret, donant veu a un grup de persones que viuen en aquest territori, recollint les observacions, les percepcions i les projeccions de futur expressades espontàniament, reflectint d'aquesta manera els respectius posicionaments i identitats polítiques.

Aquest estudi evidencia que les pràctiques ciutadanes són dinàmiques i no s'associen amb la percepció d'una identitat fixa o estàtica. Es defineixen com un conjunt en constant transformació, que tant es poden posicionar d'una manera crítica amb l'autoritat central com amb l'autoritat local. L'informe exposa clarament que les persones entrevistades se senten víctimes del conflicte, a pesar d'això són conscients del seu paper actiu com a part directament afectada i tenen quelcom a dir en aquell problema, intentant entendre i explicar les seves pèrdues.

La gran majoria comparteixen la percepció d'haver perdut «capacitat d'acció», una capacitat que és el component fonamental de la condició de ciutadà. Aquesta pèrdua ha estat provocada per la guerra urbana, la destrucció massiva dels districtes i municipis, els desplaçaments forçosos, les violacions generalitzades dels drets humans i la transformació de les seves vides quotidianes. Aquesta percepció, compartida i constatada per molts dels testimonis entrevistats, la interpreten com una conseqüència de la seva identitat «kurda». És a dir, s'identifiquen com a part d'un poble que la seva voluntat política i la seva identitat els converteix en «no ciutadans», en persones que no tenen dret a decidir ni tenen dret a reclamar justícia.

La destitució dels càrrecs electes i l'assignació de les tuteles judicials molts cops són actes interpretats com una voluntat d'eliminar totalment la seva capacitat política de manera permanent. Segons els informants, aquesta restricció del dret a la participació política juntament amb els desplaçaments forçosos dels seus barris, la pèrdua dels llocs de treball, l'eliminació dels guanys en relació als serveis socials i els atacs contra la memòria col·lectiva, els porta a afirmar que el govern central no actua així per assegurar el seu benestar, en contra del que pretén justificar, sinó que actua amb l'objectiu d'assimilar la seva identitat. La majoria dels testimonis pensa que aquest intent d'assimilació té un caràcter històric que a cada època presenta formes diferents.

Les operacions contra els governs dels ajuntaments tampoc són ben valorades per part dels informants tot i que hi ha qui es mostra crític amb la gestió municipal dels governs destituïts. La majoria considera que el govern central, en el cas que hagués observat una mala gestió municipal o algun delictes comés per part dels governs destituïts, el que hauria d'haver fet era convocar eleccions com un acte de reconeixement de la capacitat d'acció de la ciutadania. La manca d'aquest reco-

neixement els fa sentir impotència i els obliga a ajornar la pràctica del seu dret a decidir a les properes eleccions, que segons ells, no se celebraran abans de les eleccions parlamentàries a causa de l'estat d'emergència que perdura d'ençà del dia 20 de juliol de 2016.

D'altra banda, una observació molt estesa és el fet que la violació del dret a la participació política no només té efectes en el moment actual sinó que s'ha d'entendre com una violació dels drets col·lectius i de la seva voluntat política a nivell històric. Creuen que mitjançant algunes pràctiques realitzades sota les tuteles judicials, com són els canvis de nom dels llocs, dels monuments, de les unitats de l'espai públic, la eliminació dels noms en kurd dels municipis de les façanes dels edificis dels ajuntaments i la supressió de serveis socials, entre d'altres, fan que la violació del dret a la participació política guanyi un caràcter quasi bé permanent. A més, la majoria dels informants consideren que totes aquestes accions sumades als atacs contra l'ús públic de la llengua kurda desapareguda dels serveis públics i de la pràctica diària dels ajuntaments de la regió, són clars exemples de la intencionalitat política d'assimilació i anul·lació de la identitat kurda amb la voluntat de construir una nova ideologia centralitzada.

La destrucció massiva dels espais vitals d'una gran part de la població i de la seva voluntat política compartida, la criminalització d'una llengua comuna que també era usada pels serveis socials dels ajuntaments, els tancaments dels mitjans de comunicació i de les entitats de la societat civil de la regió, els intents d'eliminar una memòria col·lectiva expressada a través dels monuments i noms dels diferents espais públics i finalment, la destitució dels càrrecs electes kurds i els seu empresonament, són interpretats per un gran nombre de testimonis com les diferents formes d'una política assimilacionista que perdura des de fa dècades. Consideren que aquests atacs estan dirigits contra la voluntat política municipal del poble kurd, criminalitzada i empresonada també a nivell polític nacional on la situació del grup parlamentari de l'HDP també està censurada i perseguida.

Finalment destacar que les interpretacions que totes les persones entrevistades fan de la seva si-

tuació, demostren que les operacions de seguretat, la destitució dels governs electes i l'assignació de les tuteles judicials, haurien de ser objecte d'un treball de camp molt més ampli i multidimensional per poder arribar a copsar d'una manera més extensa i en profunditat la percepció de la població afectada.

En aquest sentit també creiem que l'avaluació dels resultats exposats, conjuntament amb els resultats proporcionats per altres informes i estudis, és imprescindible per aconseguir una anàlisi integral i més àmplia del conflicte, abastant les diferents dimensions de la intervenció estatal a la zona i les seves conseqüències.

Recomanacions finals per a la Direcció de Justícia Global i Cooperació:

- Reafirmem mitjançant aquest informe, l'argument exposat al Pla Director de Cooperació per a la Justícia Global de Barcelona segons el qual la política pública de desenvolupament, solidaritat, drets humans i pau necessita una revisió d'alguns dels seus fonaments; entre altres motius, degut a les catàstrofes humanitàries produïdes arran dels conflictes a la Mediterrània i l'Orient Mitjà. Recomanem un replantejament de la definició de guerra que inclogui els conflictes bèl·lics que es produeixen dins un mateix país i que no són reconeguts com a guerres per part de les autoritats europees. La finalitat és que les víctimes d'aquests tipus de conflictes siguin reconegudes com a víctimes de guerra i que els danys produïts siguin reconeguts com una conseqüència de la guerra.
- Considerem que la denuncia de l'Ajuntament de Barcelona de la destitució dels governs municipals electes i les violències exercides contra els drets humans produïdes arran d'aquests fets, tindrien molta més repercussió, i per tant recomanem a la Direcció de Justícia Global i Cooperació que realitzi accions per donar a conèixer aquesta injustícia estructural.
- D'acord amb les primeres dues recomanacions considerem que el territori kurd de Turquia hauria d'aparèixer als plans directores com a prioritat geogràfica per a la cooperació barcelonina.
- Creiem que aquest informe ha posat novament de relleu el fet que els ajuntaments esdevinguin actors polítics rellevants en la promoció de la justícia social, també en països com Turquia on el govern central concentra tots els poders administratius. Per tant recomanem que l'Ajuntament de Barcelona presti més atenció a les polítiques municipals dels ajuntaments del territori kurd de Turquia i cooperi directament construint aliances amb els governs municipals compartint els seus coneixements i estratègies en governança democràtica.
- Finalment, recomanem a la Direcció de Justícia Global i Cooperació que remarqui dins els seus plans directores el rol dels ajuntaments en la construcció de la pau en cas de conflictes armats enquistats durant dècades, com és el cas de Turquia, i així mateix que reivindiqui els seus territoris autònoms com una condició inqüestionable pel foment de la pau i la justícia.
- D'acord amb el Pla Director, la cooperació per a la justícia global té l'objectiu de promoure l'equitat de gènere en tots els àmbits de la vida pública i la participació política, econòmica i tecnològica de les dones; garantir el seu accés als llocs de decisió, i als recursos en igualtat de condicions i oportunitats. Relacionat amb aquesta fita volem recordar que els governs municipals electes encapçalats pel Partit de les Regions Democràtiques (BDP) eren exemplars a tot Turquia amb les seves polítiques municipals en termes d'equitat de gènere, per tant recomanem a la Direcció de Justícia Global i Cooperació que cooperi amb els governs municipals de Turquia que estableixen aquest tipus de polítiques com a prioritat de l'acció municipal.

7. BIBLIOGRAFIA

- Akkaya, A. H. & J. Jongerden. (2011). *The PKK in the 2000s: Continuity Through Breaks?* En Nationalisms and Politics in Turkey : Political Islam, Kemalism and the Kurdish Issue. (Ed.) Casier, M. & Jongerden, J. Routledge. Pag. 143–162.
- Azeri, S. (2016). *The July 15 Coup Attempt in Turkey: The Erdogan–Gülen Confrontation and the Fall of ‘Moderate’ Political Islam*. Critique, 44(4), 465–478.
- Bozarslan, H. (2001). Human rights and the Kurdish issue in Turkey: 1984–1999. Human Rights Review, 3(1), 45–54.
- Ercan, H. (2009) *Şeş û Yek: Kürt Meselesi, Gülen Cemaati ve Bir Karşı- Propaganda Girişimi Olarak “Tek Türkiye” Dizisi*. En Toplum ve Kuram. Núm. 1. Mayıs (Maig) 2009.
- Ersanlı, B. (2012). *Demokratik Özerklik: Statü Talebi ve Demokratikleşme Arzusu*. En (Ed.) Ersanlı, B., Özdoğan, G.G., Uçarlar, N. Türkiye Siyasetinde Kürtler: Direniş, Hak Arayışı, Katılım. İletişim yayınları. 2012.
- Falk, R. (2008). *War and peace in an age of terror and state terrorism*. En (Ed.) Chiba S. & Schoenbaum, T.J. Peace Movements and Pacifism after September 11, Edward Elgar Publishing, Inc., 2008.
- Kavak, S. (2012). *Kürt Siyasetinin 2000’li Yılları: ‘Türkiyelileşme’ ve Demokratik Toplum Partisi*. En (Ed.) Ersanlı, B., Özdoğan, G.G., Uçarlar, N. Türkiye Siyasetinde Kürtler: Direniş, Hak Arayışı, Katılım. İletişim yayınları. 2012.
- Villellas Ariño, A (2015). *El diàleg de pau a Turquia i la dimensió de gènere. Aprenentatges per a una mirada transformadora dels processos de pau des d’una perspectiva feminista*. Escola de Cultura de Pau. UAB.
- Saraçoğlu, C. (2014). *Kürt meselesinde 2000’li yıllara genel bir bakış. Sosyolojik Araştırmalar*. Núm 4-abril 2104, pag. 8-12.
- Saraçoğlu, C. (2013). *Akp, Milliyetçilik ve Dış Politika: Bir Milliyetçilik Doktrini Olarak Stratejik Derinlik*. Alternative Politics/Alternatif Politika, 5(1).
- Saraçoğlu, C., & Demirkol, Ö. (2015). *Nationalism and foreign policy discourse in Turkey under the AKP rule: Geography, history and national identity*. British Journal of Middle Eastern Studies, 42(3), 301–319.
- Türközü, S.E. (2013). *AKP ve İnsan Hakları*. En (Ed.) Uzgel, I. & Duru, B. AKP Kitabı. Bir Dönüşümün Bilançosu. Phoenix. Tercer edició.
- Uçarlar, N. (2012). *Kürtçenin Direnişi ve Siyasalın Geri Dönüşü*. En (Ed.) Ersanlı, B., Özdoğan, G.G., Uçarlar, N. Türkiye Siyasetinde Kürtler: Direniş, Hak Arayışı, Katılım. İletişim yayınları. 2012.

Informes consultats:

Amnesty international Briefing. Turkey: End abusive operations under indefinite curfews. Index:EUR 44/3230/2016 21 January 2016. <https://www.amnesty.nl/actueel/briefing-end-abusive-operations-indefinite-curfews-turkey>

Damage Assessment Report on Old City (Surici) of Diyarbakir. Conflict Period and following Demolition of the Old city (SURİ-Çİ) of DIYARBAKIR. August 1, 2017. Nevin Soyukaya <http://www.agenda21culture.net/sites/default/files/files/cities/content/surici-report-soyukaya-2017-08-01-en-smm.pdf>

Fitxa tècnica del Centre de Documentació de la Fundació per als Drets Humans, de Turquia publicada el 4 de gener de 2018: <http://en.tihv.org.tr/curfews-in-turkey-between-the-dates-16-august-2015-1-january-2018/>

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Belediyeler Birliği Bölgesel Hasar Tespit Raporu. Ağustos 2015-Ocak 2016. (En català: Informe sobre la destrucció regional de l'Unió dels municipis de la Regió Sudoriental d'Anatòlia (GABB), agost 2015-gener 2016.) www.gabb.gov.tr

Informe de l'Oficina de l'Alt Comissariat de les Nacions Unides per als Drets Humans (OHCHR) sobre la situació dels drets humans al sud-est de Turquia. De juliol de 2015 a desembre de 2016. Publicat al febrer 2017: http://www.ohchr.org/Documents/Countries/TR/OHCHR_South-East_Turkey_Report_10March2017.pdf

Informe de la Coordinació de la Ciutat de Diyarbakir de la l'Unió de Cambres d'Enginyers i Arquitectes de Turquia (TMMOB) sobre

la destrucció del districte Sur de Diyarbakir, 2015-2017. https://www.tmmob.org.tr/sites/www.tmmob.org.tr/files/rapor_ic_baskieniyilestirilmis.pdf

Displaced and Dispossessed Sur Residents' Right to Return Home. Amnistia Internacional. 2016: <https://www.amnestyusa.org/reports/displaced-and-dispossessed-sur-residents-right-to-return-home/>

Non-Governmental Organizations in the 2013-2015 Resolution Process. Peace Foundation Publishing. Policy Report 2. Writer: Cuma ÇİÇEK. http://barisvakfi.org/en/index.php?option=com_content&view=article&id=76:the-report-qngos-at-the-2013-2015-resolution-processq-from-the-peace-foundation&catid=34:bzden-haberler&Itemid=74

240 Günlük Sokağa Çıkma Yasağının Ardından Şırnak: Tespit ve Gözlem Raporu (5 – 8 Aralık 2016). İnsan Hakları Derneği (IHD), Diyarbakır Barosu, İnsan Hakları Vakfı (TIHV). <https://www.ihd.org.tr/240-gunluk-sokaga-cikma-yasagi-ardindan-sirnak-tespit-ve-gozlem-raporu-5-8-aralik-2016/>

Cizre Sokağa Çıkma Yasağı Yaşanan Olaylar İnceleme Raporu. 04 Eylül 2015 - 12 Eylül 2015. Diyarbakır Barosu. Preparat per Tahir Elçi. Publicat 21 de setembre de 2015. <https://www.diyarbakirbarosu.org.tr/filemanager/cizre%20raporu.pdf>

79 Günlük Sokağa Çıkma Yasağı. Cizre Gözlem Raporu-Mart 2016 . İnsan Hakları İnceleme Heyeti, İnsan Hakları Derneği (İHD), Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV), Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES), Diyarbakır Barosu ve Gündem Çocuk Derneği. <https://tihv.org.tr/wp-con->

tent/uploads/2016/04/Cizre-Gözlem-Raporu_31-Mart2016.pdf

www.archi-urgent.com/wp-content/uploads/sites/3/2016/04/2015-11-05-CP-Turquie.pdf

79 Günlük Sokağa Çıkma Yasağı Süresince Hakkari – Yüksekova Gözlem Raporu. . İnsan Hakları Derneği (İHD) & İnsan Hakları Vakfı (TİHV). <https://www.ihd.org.tr/hakkarinin-yuksekovayilcesinde-sokaga-cikma-yasaklari-nedeniyle-yasanan-hak-ihlallerinin-tespiti-icin-gozlem-raporu/>

Mardin İli Nusaybin İlçesi Kuruköy Köyü'nde (Xeraba Bava Köyü) Yaşandığı İddia Edilen Hak İhlallerine İlişkin İnceleme Raporu. İnsan Hakları Derneği (İHD). <https://www.ihd.org.tr/mardin-ili-nusaybin-ilcesi-kurukoy-koyunde-xeraba-bava-koyu-yasandigi-iddia-edilen-hak-ihlallerine-iliskin-inceleme-raporu/>

Demokratik Bölgeler Partisi Demokratik Ekolojik Katılımcı Kadın Özgürlükçü Yerel Yönetim Modeli ve Bir Gasp Aracı Olarak Kayyum Uygulamaları. Demokratik Bölgeler Partisi (BDP). Decembre, 2017. (En català: Informe del Partit de la Pau i la Democràcia sobre les tuteles judicials). <http://demokrasi44.com/wp-content/uploads/2017/12/dbp-kayyum-raporu-tam-metni.pdf>

Demokratik Bölgeler Partisi Yerel Yönetimlerde Kadın ve Kayyum Raporu. Gener, 2018. (En català: Informe del Partit de la Pau i la Democràcia sobre les tuteles judicials pel que fa als serveis per a les dones)

Violences en Turquie. Les évaluations menées dans le Sud Est de la Turquie par la Fondation Architectes de l'urgence démontrent de la violence des tirs armés au coeur même de quartiers habités. Fondation sous égide de la Fondation Architectes du Monde. Communiqué de presse: Le 5 novembre 2015. <http://>

8. ANNEXOS

8.1 Llistat dels coalcaldes destituïts

	Municipi	Província	Cens electoral	Vots ob- tinguts pel BDP	Noms dels coalcaldes destituïts	Càrrec dels administradors actuals
1	Ağrı	AĞRI	208.974	% 44.16	Sırrı Sakık Mukaddes Kubilay	Governador de província
2	Diyadin	AĞRI	10.363	% 48.43	Hazal Aras	Governador de districte
3		AĞRI	50.455	% 62.95	Nizamettin Özden Murat Rohat Özbay	Governador de districte
4	Tutak	AĞRI	3.970	% 38.54	Delal Tekdemir Fırat Öztürk	Governador de districte
5	Batman	BATMAN	300.903	% 52.47	Sabri Özdemir	Viceregovernador de província
6	Gercüş	BATMAN	3.124	% 52.43	Gülistan Akel Abdulkerim Kaya	Governador de districte
7	Beşiri	BATMAN	4.912	% 50.45	Zeynep Oduncu Mustafa Öztürk	Governador de districte
8	İkiköprü	BATMAN	1.893	% 56.22	Dicle Erdem Osman Karabulut	Governador de districte
9	Bitlis	BİTLİS	185.474	% 43.9	Hidayet Tiryaki Hüseyin Olan	Governador de província
11	Güroymak	BİTLİS	9.846	% 48.1	Nevin Daşdemir Dağkiran Mehmet Emin Özkan	Governador de districte
12	Mutki	BİTLİS	1.515	% 42.44	Nazime Avras Özcan Birlik	Governador de districte
13	Yolalan	BİTLİS	1.502	% 41.68	Esma Gümüş Felemez Aydın	Governador de districte
14	Hizan	BİTLİS	5.992	% 29.66	Hanım Çelik İhsan Uğur	Governador de districte
					Ruken Yıldırım	

15	Dersim	DERSİM	21.144	% 42.46	Mehmet Ali Bul	Vicegovernador de província
16	Akpazar	DERSİM	1.616	% 54.64	Nurhayat Altun Hüseyin Çetinkaya Fadime Çetinkaya	Governador de districte
17	Diyarbakır	DİYARBA- KIR	924.677	% 55.11	Gültan Kışanak	Governador de districte
18	Bismil	DİYARBA- KIR	61.184	% 68.08	Fırat Anlı Cemline Eminoğlu	Governador de districte
19	Dicle	DİYARBA- KIR	23.336	%49.71	Resul Sarı Abdulsamed Bilgin	Governador de districte
20	Eğil	DİYARBA- KIR	12.286	% 52.11	Fevziye Arukan Petek Çapanoğlu Çelik	Governador de districte
21	Hani	DİYARBA- KIR	17.367	% 45.40	Mahmut Yokuş Abdurrahman Zorlu	Governador de districte
22	Kayapınar	DİYARBA- KIR	165.318	% 54.74	Nevin Okta Mehmet Ali Aydın	Governador de districte
23	Kocaköy	DİYARBA- KIR	9.131	% 76.55	Fatma Arşimet Affullah Kar	Governador de districte
24	Kulp	DİYARBA- KIR	21.887	% 58.36	Berivan Elif Kılıç Metin Dinar	Governador de districte
25	Lice	DİYARBA- KIR	17.540	% 89.42	Sadiye Süer Baran Rezan Zuğurli	Governador de districte
26	Silvan	DİYARBA- KIR	46.212	% 69.55	Harun Erkuş Yüksel Bodakçı	Governador de districte
27	Sur	DİYARBA- KIR	69.463	% 54.41	M.Şah Teke Seyid Narin	Governador de districte
28	Yenişehir	DİYARBA- KIR	119.668	%50.14	Fatma Şık Bar Selim Kurbanoğlu	Governador de districte
29	Karakoçan	ELAZIĞ	8.912	% 51.73	Ülkü Baytaş Burhan Kocaman	Governador de districte
30	Tekman	ERZURUM	15.345	% 60.34	Cennet Ayık Ali Sait Fırat Tevrat Okyay	Governador de districte

31	Hınıs	ERZURUM	16.844	% 39.08	Hasan Basri Fırat	Governador de districte
32	Karayazı	ERZURUM	16.567	% 62.08	Gülay Peker Mehmet Sait Karabakan	Governador de districte
33	Karaçoban	ERZURUM	12.867	% 59.24	Zeynep Bingöl İrfan Sarı	Governador de districte
34	Hakkari	HAKKARİ	34.720	% 66.83	Serhat Eskikurt Dilek Hatipoğlu	Vicegovernador de província
35	Şemdinli	HAKKARİ	7.701	% 49.64	Nurullah Çiftçi Seferi Yılmaz	Governador de districte
36	Yüksekova	HAKKARİ	37.860	% 86.57	Nahide Yıldız Ruken Yetişkin	Governador de districte
37	Esendere	HAKKARİ	1.875	% 94.43	Tacettin Sefalı Akif Kaya	Governador de districte
38	Çukurca	HAKKARİ	3.766	% 54.24	Dilber Uzunköprü Servet Tunç	Governador de districte
39	Tuzluca	IĞDIR	5.503	%51.67	Hilal Duman Mehmet Gültekin	Governador de districte
40	Hoşhaber	IĞDIR	1.547	% 61.75	Neşegül Can Ali Çam	Vicegovernador de província
41	Digor	KARS	1.647	% 51.86	Nurcan Parın Ekrem Bingöl	Governador de districte
42	Mardin	MARDİN	429.381	% 52.20	Şengül Erkmen Ahmet Türk	Governador de província
43	Savur	MARDİN	15.226	% 52.54	Februniye Akyol Mehmet Aydın Alökmen	Governador de districte
44	Ömerli	MARDİN	8.600	% 35.72	Gurbet Tekin Süleyman Tekin	Governador de districte
45	Nusaybin	MARDİN	63.047	% 78.78	İpek Güneş Sara Kaya	Governador de districte
46	Mazıdağ	MARDİN	17.760	% 61.71	Cengiz Kök Necla Yıldırım	Governador de districte
					Ali Özkan	

47	Kızıltepe	MARDİN	123.734	% 61.61	İsmail Asi	Governador de distrito
48	Derik	MARDİN	32.588	% 64.40	Leyla Saman Sebahat Çetinkaya	Governador de distrito
49	Artuklu	MARDİN	84.845	% 35.84	A.Kerim Erdem Emin Irmak	Governador de distrito
50	Dargeçit	MARDİN	15.445	% 60.16	Leyla Sevinç Bozan Zeynep Şipçik	Governador de distrito
51	Akdeniz	MERSİN	179.621	% 29.82	Sinan Akan Yüksel Mutlu	Governador de distrito
52	Bulanık	MUŞ	13.411	% 45.84	Fazıl Türk Figen Yaşar	Governador de distrito
53	Malazgirt	MUŞ	11.323	% 39.34	Rahmi Çelik Halis Coşkun	Governador de distrito
54	Varto	MUŞ	6.195	% 63.40	Memnune Söylemez Sabite Ekinci	Governador de distrito
55	Erentepe	MUŞ	2.127	% 63.02	Hüseyin Güneş Memet Tanrıverdi	Governador de distrito
56	Rüstemge- dik	MUŞ	1.566	% 53.70	İpek Kaya Abdullah Aydın	Governador de distrito
57	Konakku- ran	MUŞ	1.031	% 42.33	Bülent Ateş	Governador de distrito
58	Uzgörür	MUŞ	1.254	% 96.16	Kerem Gündoğdu	Governador de distrito
59	Siirt	SIİRT	74.411	% 49.53	Tuncer Bakırhan Belkiza B. Epözdemir	Vicegovernador de província
60	Baykan	SIİRT	3.249	% 55.56	Ali Aydın	Governador de distrito
61	Eruh	SIİRT	4.774	% 52.37	Selva Erdoğan Hüseyin Kılıç	Governador de distrito
62	Veyselka- rani	SIİRT	3.516	% 39.06	Eda Kilis Enes Cengiz	Governador de distrito
63	Atabağı	SIİRT	3.550	%56.40	Muammer Canbulat	Governador de distrito
64	Kayabağlar	SIİRT	2.827	%68.76	Şemsettin Pektaş	Governador de distrito
65	Gökçebağ	SIİRT	1.294	%41.36	Serhat Çiçek	Vicegovernador de província
66	Beğendik	SIİRT	1.218	%62.33	Düjvar Olaş	Governador de distrito
67	Şirnak	ŞIRNAK	32.137	% 59.55	Serhat Kadirhan Özlem Onuk	Vicegovernador de província

68	Beytüşşebap	ŞIRNAK	3.227	% 67.42	Nurettin Ataman Seyran Ağran	Governador de districte
69	Cizre	ŞIRNAK	54.618	% 81.61	Leyla İmret	Governador de districte
70	İdil	ŞIRNAK	13.369	% 78.88	Kadir Konur Mehmet Muhdi Aslan	Governador de districte
71	Silopi	ŞIRNAK	42.459	% 78.19	Nevin Girasun Oyman Emine Esmer	Governador de districte
72	Uludere	ŞIRNAK	3.851	% 78.50	Seyfettin Aydemir Zeynep Üren	Governador de districte
73	Fındık	ŞIRNAK	1.131	% 51.36	Yunus Ürek Ahmet Ece	Governador de districte
74	Sırtköy	ŞIRNAK	801	% 61.14	Safiye Dünder Nuri Akman	Governador de districte
75	Balveren	ŞIRNAK	1.776	% 61.21	Evin İgdi Abdullah Tunç	Vicegovernador de província
76	Kumçatı	ŞIRNAK	3.586	% 45.59	Leyla Yıldız Mehmet Demir	Vicegovernador de província
77	Başverimli	ŞIRNAK	2.125	% 62.26	Özlem Kutlu Rabia Tekas	Governador de districte
78	Görümlü	ŞIRNAK	1.781	% 51.12	Tahir Aytış Abdülğafur Rüzgar Suyehla Bingül	Governador de districte
79	Bozova	URFA	31.815	% 45.82	Zeynel Taş	Governador de districte
80	Halfeti	URFA	22.980	% 58.42	Fatma Doğan Mustafa Bayram	Governador de districte
81	Suruç	URFA	55.070	% 52.58	Ayşe Durmuş Orhan Şansal	Vicegovernador de província
82	Viranşehir	URFA	88.171	% 48.18	Zuhal Ekmez Emrullah Cin	Governador de districte
83	Van	VAN	577.899	% 53.19	Filiz Yılmaz Bekir Kaya	Governador de província
84	Bahçesaray	VAN	8.131	% 53.88	Hatice Çoban	Governador de districte
85	Başkale	VAN	28.569	% 90.89	İhsan Güler	Governador de districte
					Aynur Tarhan	

86	Çaldıran	VAN	32.239	% 58.61	Faruk Demir	Governador de districte
87	Çatak	VAN	11.856	% 67.70	Suna Atabay Celalettin Bartu	Governador de districte
88	Edremit	VAN	60.562	% 50.91	Evin Keve Sevil Çetin	Governador de districte
89	Erciş	VAN	90.447	% 49.43	Abdulkerim Sayan Diba Keskin	Governador de districte
90	Gürpınar	VAN	20.806	% 54.99	Abdurrahman Çağan Zeki Yıldız	Governador de districte
91	İpekyolu	VAN	159.768	% 48.32	Yıldız Çetin Aygül Bidav	Governador de districte
92	Muradiye	VAN	26.658	% 50.89	Veysel Keser Mehmet Ali Tunç	Governador de districte
93	Özalp	VAN	34.828	% 71.62	Safure Güneş Handan Bağcı	Governador de districte
94	Saray	VAN	11.493	% 65.86	Şerafettin Özalp Abdullah Çalışkan	Governador de districte
					Zilan Aldatmaz	

8.2 Llistat dels coalcaldes detinguts

	Noms dels coalcaldes	Càrrec-província	Data de la seva detenció	Presó-província
1	Dilek Hatipoğlu	Coalcaldessa d'Hakkari ciutat		Presó de dones Sincan /Ankara
2	Nurullah Çiftçi	Coalcalde d'Hakkari ciutat		Presó de Kırıkkale
3	Diba Keskin	Coalcaldessa de Van/Erçiş		Presó de dones Sincan /Ankara
4	Rahmi Çelik	Coalcalde de Muş/Bulanık		Presó de Rize
5	Figen Yaşar	Coalcaldessa de Muş/Bulanık		Presó de Bayburt
6	Kasım Ağgün	Coalcalde de Iğdır/Hoşhaber		Presó d'Erzurum Oltu
7	Zeynep Şipçik	Coalcaldessa de Mardin/Dargeçit		Presó de dones Sincan /Ankara
8	Abdulkerim Erdem	Coalcalde de Mardin/Derik		Presó de Kırıkkale
9	Sabahat Çetinkaya	Coalcaldessa de Mardin/Derik		Presó de dones Sincan /Ankara
10	Şerafettin Özalp	Coalcalde de Van/Özalp		Presó de Gümüşhane
11	Nevin Oyman Giresun	Coalcaldessa de Şırnak/İdil		Presó de Şanlıurfa
12	Mehmet Muhdi Aslan	Coalcalde de Şırnak/İdil		Presó de Şanlıurfa
13	Zilan Aldatmaz	Coalcaldessa de Van/Saray		Presó d'Elazığ
14	Gültan Kışanak	Coalcaldessa de Diyarbakır ciutat		Presó de Kandıra/Kocaeli
15	Ahmet Demir	Coalcalde de Bitlis/Ovakışla		Presó d'Erzurum Oltu
16	Servin Karakoç	Coalcaldessa de Bitlis/Ovakışla		Presó de dones Sincan /Ankara
17	Hüseyin Kılıç	Coalcalde de Siirt/Eruh		Presó de Siirt
18	Nuri Akman	Coalcalde de Şırnak/Sırtköy		Presó de Şırnak
19	Sabite Ekinci	Coalcaldessa de Muş/Varto		Presó de Muş
20	Tuncer Bakırhan	Coalcalde de Siirt ciutat		Presó de Bolu
21	Nurhayat Altun	Coalcaldessa de Dersim ciutat		Presó de Kocaeli
22	Mehmet Ali Bul	Coalcalde de Dersim ciutat		Presó de Kocaeli
23	Bekir Kaya	Coalcalde de Van ciutat		Presó de Silivri
24	Hüseyin Olan	Coalcalde de Bitlis ciutat		Presó de Bitlis
25	Mehmet Emin Özkan	Coalcalde de Bitlis/Güroymak		Presó de Bitlis
26	Halis Çoşkun	Coalcalde de Muş/ Malazgirt		Presó de Muş
27	Meymune Söylemez	Coalcaldessa de Muş/Malazgirt		Presó de Muş
28	Ismail Asi	Coalcalde de Mardin/Kızıltepe		Presó de Kırklar/İzmir
29	Leyla Salman	Coalcaldessa de Mardin/Kızıltepe		Presó de Şakran
30	Seferi Yılmaz	Coalcalde de Hakkari/Şemdinli		Presó de Van
31	Servet Tunç	Coalcalde de Hakkari/Çukurca		Presó de Van
32	Hilal Duman	Coalcaldessa de Hakkari/Çukurca		Presó de Van
33	Mustafa Bayram	Coalcalde de Şanlıurfa/Halfeti		Presó de Şanlıurfa
34	Zeynep Han Bingöl	Coalcaldessa de Karayazı		Presó d'Erzurum
35	Ali Aydın	Coalcalde de Siirt/Baykan		Presó de Sincan /Ankara
36	Fazıl Türk	Coalcalde de Mersin/Akdeniz		Presó de Mersin
37	Selva Erdoğan	Coalcaldessa de Siirt/Baykan		Presó de Siirt
38	Enes Cengiz	Coalcalde de Siirt/ Veyssel Karani		Presó de Siirt
39	İhsan Uğur	Coalcalde de Bitlis/Hizan		Presó de Bitlis
40	Özcan Birlik	Coalcalde de Bitlis/Mutki		Presó de Bitlis
41	Felemez Aydın	Coalcalde de Bitlis/Yolalan		Presó de Rize
42	Mukaddes Kubilay	Coalcaldessa de Ağrı ciutat		Presó de dones Sincan /Ankara
43	Celalettin Bartu	Coalcalde de Van/Çatak		Presó de Van

44	Süleyman Tekin	Coalcalde de Mardin/Ömerli	Presó de Mardin
45	Zeynel Taş	Coalcalde de Şanlıurfa/Bozova	Presó de Şanlıurfa
46	Fatma Doğan	Coalcaldessa de Şanlıurfa/Bozova	Presó de Şanlıurfa
47	Emrullah Cin	Coalcalde de Şanlıurfa/Viraneşir	Presó de Şanlıurfa
48	Sadiye Süer Baran	Coalcaldessa de Diyarbakır/Kulp	Presó de Şanlıurfa
49	M.Ali Tunç	Coalcalde de Van/Muradiye	Presó de Van
50	Sara Kaya	Coalcaldessa de Mardin/Nusaybin	Presó de Van
51	Cengiz Kök	Coalcalde de Mardin/Nusaybin	Presó de Van
52	Fırat Öztürk	Coalcalde d'Ağrı/Tutak	Presó d'Ağrı
53	Serhat Çiçek	Coalcalde de Siirt/Gökçebağ	Presó de Bandırma
54	Affullah Kar	Coalcalde de Diyarbakır/Kocaköy	Presó de Diyarbakır
55	Rohat Özbay	Coalcalde d'Ağrı/Doğubeyazıt	Presó d'Ağrı
56	Delal Tekdemir	Coalcaldessa d'Ağrı/Doğubeyazıt	Presó d'Ağrı
57	Ahmet Ece	Coalcalde de Şırnak/Fındık	Presó de Metris/Istanbul
58	Evin Keve	Coalcaldessa de Van/Çatak	Presó de dones Sincan /Ankara
59	Abdulkadir Çalışkan	Coalcalde de Van/Saray	Presó de Van
60	Dijwar Ulaş	Coalcalde de Siirt/Beğendik	Presó de Siirt
61	Nevin Oktay	Coalcaldessa de Diyarbakır/Hani	Presó de Diyarbakır
62	Bülent Ateş	Coalcalde de Muş/Konukkurun	Presó de Muş
63	Seyid Narin	Coalcalde de Diyarbakır/Sur	Presó de Diyarbakır
64	Belkıza Beştaş Epöz- demir	Coalcaldessa de Siirt ciutat	Presó de Siirt
65	Rezan Zuğurlu	Coalcaldessa de Diyarbakır/Lice	Presó de Van
66	Zülfiye Kişmir	Coalcaldessa de Diyarbakır/Dicle	Presó de Diyarbakır
67	Sevinç Bozan	Coalcaldessa de Mardin/Artuklu	Presó de Mardin

8.3 Llistat dels coalcaldes condemnats

1	Seyid Narin	Coalcalde de Diyarbakır/Sur	10 anys i 3 mesos
2	Fatma Şık Barut	Coalcaldessa de Diyarbakır/Sur	10 anys i 3 mesos
3	Diba Keskin	Coalcaldessa de Van/Erçiş	13 anys i 9 mesos
4	Dilek Hatipoğlu	Coalcaldessa d'Hakkari ciutat	10 anys
5	Nurullah Çiftçi	Coalcalde d'Hakkari ciutat	10 anys
6	Mehmet Ali Bul	Coalcalde de Dersim ciutat	8 anys i 9 mesos
7	Rezzan Zuğurlu	Coalcaldessa de Diyarbakır/Lice	4 anys
8	Hüseyin Olan	Coalcalde de Bitlis ciutat	7 anys i 6 mesos
9	Özcan Birlik	Coalcalde de Bitlis/Mutki	7 anys i 6 mesos
10	Petek Çapanoğlu	Coalcaldessa d'Eğil/Diyarbakır	7 anys i 6 mesos
11	Zuhal Tekiner	Coalcaldessa de Silvan/Diyarbakır	1 any i 3 mesos

8.4 Llistat d'informants

Número de la entrevista	Nom de l'arxiu	Nom de l'entrevista	Edat	Professió	
1	entrevista_1	D1_2	26	Graduat d'Un. Sense feina	Dona
2	entrevista_1	D1_2	24	Graduat d'Un. Sense feina	Dona
3	entrevista_1	D1_2	28	Graduat d'Un. Sense feina	Dona
4	entrevista_2	Van1	27	Psicòloga	Dona
5	entrevista_3	van2_merkez	29	Personal sanitari	Home
6	entrevista_4	van3_merkez	26	Professor geografia/Autònom	Homes
7	entrevista_5	van4_edremit	34	Petit comerç	Homes
8	entrevista_6	yüksekova1	28	Professor matemàtiques/Autònom	Home
9	entrevista_7	yüksekova2	21	Infermer	Home
10	entrevista_8	silopi1	22	Infermer	Home
11	entrevista_9	van5_merkez	48	Comptable	Dona
12	entrevista_10	van6_genel	29	Mestra (Funcionària cessada)	Dona
13	entrevista_11	idil1_sirnak	24	Psicòloga	Dona
14	entrevista_12	semdinli1_hakkari	22	Mestra	Dona
15	entrevista_13	van7_merkez	28	Autònom	Home
16	entrevista_14	batman1_merkez	26	Mestra	Dona
17	entrevista_15	nusaybin1_mardin	33	Mestre	Home
18	entrevista_16	van8_edremit	65	Jubilada mestra	Dona
19	entrevista_17	diyarbakir2	26	Infermer	Dona
20	entrevista_18	diyarbakir3	25	Infermer	Dona
21	entrevista_19	diyarbakir4	25	Enginyer mecànic	Dona
22	entrevista_20	van9_genel	35	Acadèmic	Dona
23	entrevista_21	batman2_merkez	53	Treballadora domèstica	Dona

24	entrevista_22	diyarbakir5	27	Botiguer (Mobles)	Dona
25	entrevista_23	batman3_ merkez	31	Auxiliar seguretat	Home
26	entrevista_24	diyarbakir6	29	Auxiliar farmàcia	Home
27	entrevista_25	van10_genel	32	Sociòleg	Home
28	entrevista_26	diyarbakir7	25	Expert en prevenció de riscos laborals	Home
29	entrevista_27	diyarbakir8	71	Jubilat (71)	Home
30	entrevista_27	diyarbakir8	54	Autònom	Home
31	entrevista_29	tunceli 1	47	Historiador-acadèmic- (Funcionari cessat)	Home
32	entrevista_30	tunceli 2	38	Mestra-(Funcionària cessada)	Dona
33	entrevista_31	tunceli 3	36	Filòsof-acadèmic	Home
34	entrevista_32	diyarbakir9	40	Enginyera agrònoma- Ex Personal ajuntament	Dona
35	entrevista_33	diyarbakir10	52	Personal ajuntament	Home
36	entrevista_34	diyarbakir11	41	Enginyer- Ex personal ajuntament	Home
37	Entrevista_35	diyarbakir12	32	Arquitecte- Ex personal ajuntament	Dona
38	Entrevista_36	mersin 1	44	Administradora pública	Dona
39	Entrevista_37	mersin 2	50	Sastressa	Dona
40	Entrevista_38	mersin 3	28	Perruquer	Home
41	Entrevista_39	mersin 4	38	Autònoma	Dona

8.5 Guió de l'entrevista

1^r bloc de preguntes:

-Informació demogràfica; edat, lloc de naixement, temps que porta vivint al municipi, lloc de residència anterior, motius pels quals ha vingut a viure a aquest municipi, professió, feina (actual i anterior), estat civil, fills, ingressos (actuals i anteriors), etc.

2ⁿ bloc de preguntes:

-Què significa la corporació municipal per vostè?
 -Què espereu de l'ajuntament i de l'equip municipal electe?
 -Segons vostè, quina és la diferència entre els ajuntaments i l'estat?
 -Com us afecten les polítiques municipals?

3^r bloc de preguntes; abans del fideïcomís:

-Com era l'ajuntament anterior al fideïcomís?
 -Estàveu contents amb les prestacions i els serveis socials del govern municipal?
 -Quina importància i quin significat tenien aquests serveis?

Dirigir preguntes específiques si és una dona, un/una jove, una persona amb diversitat funcional, ancià/anciana, etc.

-Hi havia algun(s) servei(s) especial(s) per vostè?
 -Vostè gaudia d'aquest(s) servei(s)?
 -Com s'hi accedia?
 -Hi havia algun(s) mitjà/mitjans que facilitessin el vostre accés? Quins eren?
 -De quina manera fèieu arribar les vostres expectatives i queixes a l'Ajuntament?

4^t bloc de preguntes, després del fideïcomís:

-Com és l'ajuntament en aquests moments?

-Esteu contents amb les prestacions i serveis socials del govern municipal actual?

-Quina importància, quin significat tenen aquests serveis?

Dirigir preguntes específiques si és una dona, un/una jove, una persona amb diversitat funcional, ancià/anciana.

-Hi ha algun(s) servei(s) especial(s) per vostè?

-Vostè gaudeix d'aquest(s) servei(s)?

-Com s'hi accedeix?

-Hi ha algun(s) mitjà/mitjans que facilitin el vostre accés? Quins són?

-De quina manera feu arribar les vostres expectatives i queixes a l'Ajuntament?

-Han desaparegut alguns serveis municipals amb el nou govern?

-Si la resposta és afirmativa, com us ha afectat això?

5e bloc de preguntes:

-Us heu plantejat mai presentar una queixa sobre «aquesta situació»? («aquesta situació» fa referència a les respostes obtingudes a les últimes preguntes del bloc 4)

-Si en algun moment us ho heu plantejat, on i de quina manera heu pensat presentar aquesta queixa?

El setembre de l'any 2016 l'Estat turc va iniciar una operació de destitució dels governs municipals electes del Partit de les Regions Demòcrates (BDP) al territori kurd de Turquia. Durant l'operació, 94 d'aquests governs van ser cessats, i 89 coalcaldes van ser detinguts. Els coalcaldes destituïts han estat acusats de complicitat amb organitzacions terroristes i de malgastar diners públics donant suport econòmic al Partit dels Treballadors del Kurdistan (PKK). En substitució dels governs electes destituïts, el govern central va assignar unes tuteles judicials, la majoria de les quals, estaven encapçalades per governadors de les diferents províncies i districtes del territori kurd. D'acord amb les declaracions del govern central aquests municipis restaran governats mitjançant tuteles judicials fins les properes eleccions municipals, previstes pel març de l'any 2019.

En aquest informe es presenta en primer lloc, un breu relat històric amb l'objectiu de donar a conèixer el clima polític i social de Turquia des del moment que va començar el conflicte kurd fins a l'actualitat. En segon lloc s'explica el procés de destitució dels governs electes, el seu fonament jurídic i els efectes generals que ha provocat sobre la ciutadania. En tercer lloc s'exposa la metodologia utilitzada, els objectius del projecte de recerca i les pautes principals pel seu desenvolupament. En quart lloc, el corpus analític de l'informe exposa vuit categories per descriure les violacions dels drets humans més comunes reportades. Finalment, es presenten les conclusions del treball de recerca.

